

Pot v večjezičnost Zgledi CLL-a

zgodnje učenje tujih jezikov v 1. VIO osnovne šole

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Zavod
Republike Slovenije
za šolstvo

Pot v večjezičnost –

zgodnje učenje tujih jezikov
v 1. VIO osnovne šole

Zgledi CLIL-a

Pot v večjezičnost –

zgodnje učenje tujih jezikov v 1. VIO osnovne šole

Zgledi CLIL-a

Avtorji: Slavica Balek, Janja Batič, Klaudija Berden, Simona Cajhen, Nina Čelešnik Kozamernik, Mateja Dagarin Fojkar, Olga Denac, Stanka Emeršič, Soča Fidler, Mojca Foršek, Andrea German Velušček, Anita Golavšek, Mateja Hleb, Tatjana Ilešič, Ines Jarh, Renata Jakič, Saša Jazbec, Andrej Kavčič, Monika Krančič, Nataša Kuhar Črepnjak, Alja Lipavic Oštir, Alenka Lipovec, Metoda Ljubec, Črtomir Matejek, Petra Napast, Marija Ogorevc, Katica Pevec Semec, Karmen Pižorn, Martina Rajšp, Janez Skela, Andreja Strgar, Maja Širca, Barbara Šolar Jerič, Simona Šooš, Mateja Todorovski, Justina Zupančič, Romana Zupančič

Uredniški odbor: Saša Jazbec, Alja Lipavic Oštir, Karmen Pižorn, Mateja Dagarin Fojkar, Katica Pevec Semec, Neva Šečerov

Strokovni pregled: Mihaela Brumen

Jezikovni pregled: Natalija Ulčnik

Oblikovanje: MR-rešitve, Maja Ramšak, s.p.

Izdal in založil: Zavod RS za šolstvo

Predstavniki: Gregor Mohorčič

Objava na spletnem naslovu <http://www.zrss.si/pdf/vecjezicnostclil.pdf>

Ljubljana, 2010

Publikacija je brezplačna.

MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov v obdobju 2007–2013, razvojne prioritete: Razvoj človeških virov in vseživljenjsko učenje; prednostne usmeritve: Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

81'246.3:373.3

POT v večjezičnost - zgodnje učenje tujih jezikov v 1. VIO osnovne šole. Zgledi CLIL-a [Elektronski vir] / avtorji Slavica Balek ... [et al.] ; uredniški odbor Saša Jazbec ... [et al.]. - El. knjiga. - Ljubljana : Zavod RS za šolstvo, 2010

ISBN 978-961-234-920-2
1. Balek, Slavica 2. Jazbec, Saša, 1971-
COBISS.SI-ID 252829440

© Zavod RS za šolstvo, 2010

Vse pravice pridržane. Brez založnikovega pisnega dovoljenja gradiva ni dovoljeno reproducirati, kopirati ali kako drugače razširjati. Ta prepoved se nanaša tako na mehanske (fotokopiranje) kot na elektronske (snemanje ali prepisovanje na kakšen polnilniški medij) oblike reprodukcije.

Kazalo

<i>Uvodna beseda</i>	4
<i>Osnutek učnega načrta za pouk tujega jezika v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju v osnovni šoli</i>	7
<i>O CLIL-u</i>	38
Zgledi prakse <i>Matematika in tuji jezik</i>	40
Zgledi prakse <i>Spoznavanje okolja in tuji jezik</i>	68
Zgledi prakse <i>Likovna vzgoja in tuji jezik</i>	110
Zgledi prakse <i>Glasbena vzgoja in tuji jezik</i>	120
Zgledi prakse <i>Športna vzgoja in tuji jezik</i>	131
<i>Avtorji zgledov</i>	145

Uvodna beseda

Publikacija, ki je pred vami, je rezultat dela pri projektu **Sporazumevanje v tujih jezikih/ Uvajanje tujega jezika (UTJ) in jezikovnega/medkulturnega uzaveščanja (JiMU) v prvo vzgojno-izobraževalno obdobje OŠ (2008 - 2010)**, v katerem smo ob opazovanju pouka, ki je potekal po različnih modelih izvajanja zgodnjega poučevanja tujih jezikov, člani strokovne skupine skupaj z učitelji razmišljali o novih možnostih razvijanja drugačnega didaktičnega koncepta zgodnjega poučevanja tujih jezikov v slovenski praksi. Nastale so zanimive in dobre didaktične enote, ki smo jih vrednotili in ocenjevali skupaj z učitelji ter jih strokovno dopolnjevali. Slednje so na razpolago tudi na e-portalu projekta.¹

V okviru projekta so učitelji pripravili in izvedli številne praktične primere. V tej publikaciji so objavljeni tisti zgledi, ki v ospredje postavljajo vsebinske cilje in s tem sledijo modelu CLIL-a (več v poglavju 3). Ti zgledi so odprti ilustrativni izbor učnih vsebin, izbrani so bili glede na aktualno temo, razred in timsko delo učiteljice tujega jezika ter učiteljice razrednega pouka. Kljub temu, da so učitelji izbrane primere za potrebe objave v tej publikaciji še kakovostno nadgradili s poudarki novega didaktičnega koncepta, vemo, da učni načrti za različne predmete v 1. VIO osnovne šole ponujajo še veliko drugih vsebin, ki tu niso zajete.

Zavedamo se tudi, da so zgledi dobri, a bi zagotovo lahko bili še boljši, če upoštevamo dejstvo, da CLIL v Sloveniji nima tradicije v praksi ter da so si avtorji predstavljenih primerov, ki so sicer izkušeni praktiki, v času trajanja projekta pridobivali prve izkušnje z njim. Posebej smo veseli, da sta CLIL preizkušali tudi učiteljici na osnovni šoli z nižjim izobrazbenim standardom in na Centru za slepo in slabovidno mladino. S tem smo želeli še dodatno ponazoriti na njegovo odprtost.

Zgledi oziroma didaktične enote so nastale v sodelovanju med učiteljico tujega jezika in razredno učiteljico. Razredna učiteljica je predlagala temo in pomagala pri načrtovanju ure ter se je ponekod tudi aktivno vključila pri izvedbi dejavnosti. Lahko je npr. pomagala organizirati prostor, učence, se npr. »prelevila« v vlogo učenk idr. Pri tem naj poudarimo, da je vloga razredne učiteljice lahko različna, vendar je pomembno, da ne poskuša 'tolmačiti' tega, kar je povedala tujejezikovna učiteljica. Spet druge zglede pa so pripravile učiteljice razrednega pouka, ki so posebej usposobljene za poučevanje tujega jezika.

Didaktične enote so opisane tako, da si lahko bralec – učitelj dejansko predstavlja potek ure. Sam zapis ne zajema vseh didaktičnih predpostavk, ker je bilo težko poenotiti obliko zapisa za različne predmete. Zato imajo predstavljeni nekateri primeri različne oblike zapisa, kar ni izjema, če vemo, da tudi v siceršnji pedagoški praksi oblika priprave na pouk ni zakonsko predpisana, razen nekaterih zakonsko določenih postavk.

Predstavljeni zgledi so potekali v angleščini oziroma nemščini, kar pa ne pomeni, da so vezani na določen jezik – izvajajo se lahko v kateremkoli tujem jeziku. Zgledi so zapisani v slovenščini, zato morda bralec, ki se bo izolirano lotil branja posamezne didaktične enote, na prvi pogled ne bo jasno, da gre za pouk tujega jezika, saj se zapis zglede bistveno ne

¹ Portal: <http://www.zrss.si/projektiess/default.asp?pr=3&iz=b1> in <http://zrss.edus.si/moodle/> (14. 06. 2010)

razlikuje od oblik zapisa priprave za pouk nejezikovnih predmetov v 1. VIO.

Izvedba didaktičnih enot predpostavlja, da učiteljica ves čas govori v tujem jeziku in tako daje otrokom največji možni tujejezikovni vnos ter s tem ponuja možnosti za uspešen razvoj jezikovnih spretnosti.

Pri oblikovanju zgledov smo bili postavljeni pred zahtevno nalogo, saj smo poskušali ujeti pestrost in večdimenzionalnost avtentičnih učnih situacij v enodimenzionalni in linearni zapis. Odločili smo se za obliko zapisa, ki poudarja preglednost in lažjo orientacijo bralcu, čeprav vemo, da je morda z vidika didaktičnih strok tak zapis nepopoln. Zgolj zaradi tehničnih razlogov pri nizanju ciljev didaktične enote (omejitev obsega monografije) smo se osredotočili le na operativne cilje in izpustili ostale ravni ciljev (npr. splošno raven ciljev predmetov), druga vsebinska področja ciljev (npr. psihomotorično, afektivno, fiziološka, socialna indr.) ter splošne kompetence.

Na kratko je potrebno pojasniti tudi strukturo same monografije. Uvodniku sledi poglavje o CLIL-u kot modelu pouka tujega jezika, nato sledi predlog učnega načrta za tuji jezik v 1. VIO osnovne šole.

Zgledi prakse so razvrščeni po posameznih nejezikovnih predmetih, v okviru posameznega predmeta pa glede na razred (od 1. do 3. razreda). Vsak sklop didaktičnih enot uvede zasnovana in izvedena didaktična enota, ki jo je pripravila učiteljica (tujega jezika ali razrednega pouka) v sodelovanju z didaktikom nejezikovnega predmeta. Didaktiki nejezikovnih predmetov so pripravi in izvedbi enote dali dodatno strokovno dimenzijo in opozorili na pasti kot tudi na dobre rešitve.

Zavedamo se, da nov didaktični koncept učenja in poučevanja tujih jezikov odpira veliko dilem, in sicer na različnih ravneh: na ravni strokovne usposobljenosti učiteljev, timskega dela učiteljev razrednega pouka in tujega jezika, izbora ciljev pouka, financiranja, ocenjevanja in preverjanja, zakonskih osnov slovenskega šolstva, priprave gradiv in še kaj ...²

Pomirja nas dejstvo, da na tem področju nismo osamljeni in se pri reševanju težav lahko opremo na rešitve in ideje iz tujine, ki so lahko dobra podpora domači praksi. Nedvomno pa je potrebno upoštevati naša specifična, kulturna, učna izhodišča in tradicijo učenja ter poučevanja. Tako je možno le v konstruktivni diskusiji iskati optimalno pot za naš kulturni prostor in šolski sistem.

Morda se zdi, da v publikaciji preveč izpostavljammo CLIL, kar pa še ne pomeni, da ga želimo v našo prakso »kopirati« brez potrebnega racionalnega in strokovnega razmisleka. S predstavljenimi primeri želimo preseči zavezanost zgolj enemu modelu zgodnjega učenja tujih jezikov, saj menimo, da bomo z domačimi posebnostmi, kot so kakovost timskega dela in celostni pristop izvajanja različnih predmetov, kvalitetno nadgradili in oblikovali lastni didaktični koncept. Na začetku omenjeni projekt odpira raziskovalno polje, del katerega so različni pristopi učenja in poučevanja tujih jezikov. Vendar bo nadaljnja praksa

² Več v monografiji Pot v večjezičnost – zgodnje učenje tujih jezikov v 1. VIO osnovne šole (2010).

gotovo pokazala, za katera okolja (tako regionalno kot glede na raznolikost predmetnikov) so določeni pristopi bolj oziroma manj primerni.

Na koncu se še enkrat zahvaljujemo celotni skupini učiteljev (61 učiteljev iz 41 osnovnih šol), s katerimi smo naredili prve korake pri preizkušanju novega didaktičnega koncepta in so ne glede na to, da niso vsi tudi avtorji predstavljenih zgledov, pomembno prispevali k razvijanju in oblikovanju predstavljenega koncepta. Seveda pa gre posebna zahvala avtojem zgledov iz publikacije in vsem, ki so jim pomagali.

V imenu vseh članov projektne skupine si želimo, da bi predstavljeni didaktični koncept v Sloveniji postal stalni izziv učiteljem praktikom tako tujih jezikov kot razrednega pouka, študentom – bodočim učiteljem jezikov in razrednega pouka ter strokovni javnosti.

Kranj, junija 2010

Saša, Alja, Katica, Karmen, Mateja in Neva

OSNUTEK UČNEGA NAČRTA ZA POUK TUJEGA JEZIKA V PRVEM VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEM OBDOBJU (1. VIO) V OSNOVNI ŠOLI

Saša Jazbec, Alja Lipavc Oštir, Katica Pevec Semec, Karmen Pižorn, Mateja Dagarin Fojkar, Soča Fidler, Simona Cajhen, Janez Skela, Ines Arh, Andrea German Velušček, Stanka Emeršič, Mateja Todorovski, Romana Zupančič

*(za potrebe projekta ESS)
September 2009*

Opredelitev predmeta

Okoliščine

Zgodnje učenje tujih jezikov je zelo koristno in vpliva ugodno tudi na kasnejše učenje tujih jezikov, kar potrjujejo številne raziskave (glej seznam priporočenih virov za zgodnje učenje). Ne glede na to, kateri jezik je obvezni prvi tuji jezik, je to obdobje pomembno za ustvarjanje ugodnih okoliščin za kasnejšo večjezičnost. Hkrati je zgodnje učenje tujih jezikov tudi ena izmed prioritete evropske jezikovne politike, ki ji z reformami šolstva sledi že vrsta držav (npr. Anglija, Avstrija, Italija, Nemčija, Poljska, Hrvaška).

Predlog osnutka učnega načrta za pouk tujega jezika v 1. VIO temelji na **prenovljenih učnih načrtih za tuje jezike v osnovni šoli (2008)**, naslanja se na **ostale prenovljene učne načrte za posamezne predmete v 1. VIO (2008)** in na **Učni načrt za drugi tuji jezik iz leta 2008**.

Umestitev pouka tujega jezika v 1.VIO v predmetnik OŠ

Učni načrt temelji na shemi poučevanja tujih jezikov v osnovni šoli v Sloveniji, po kateri se tuji jezik poučuje kot:

- **obvezni predmet oz. prvi tuji jezik** v prvem, drugem in tretjem triletju,
- **obvezni ali izbirni predmet oz. drugi ali tretji tuji jezik** v tretjem triletju.

Prvi tuji jezik (angleščina, nemščina ali francoščina)

Razred	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	Skupaj
Tedensko št. ur	2	2	2	2	3	4	4	3	3	
Letno št. ur	70	70	70	70	105	140	140	105	96	866

Preglednica 1: Število ur prvega tujega jezika v posameznih razredih OŠ

Novi predlog poučevanja tujih jezikov v OŠ:

14 let (9. r.)	TRETJE OBDOBJE	↑	OBVEZNI PRVI TJ AN/NEM/FRA	↑	OBVEZNI DRUGI TJ AN/NEM/FRA/ITA/ MAD/HR	IZBIRNI TRETJI TJ <i>katerikoli jezik z akreditiranim UN</i>
13 let (8. r.)						
12 let (7. r.)						
11 let (6. r.)	DRUGO OBDOBJE	↑	OBVEZNI PRVI TJ AN/NEM/FRA	↓	OBVEZNI DRUGI TJ AN/NEM/FRA/ITA/ MAD/HR	
10 let (5. r.)						
9 let (4. r.)						
8 let (3. r.)	PRVO OBDOBJE	↓	OBVEZNI PRVI TJ AN/NEM/FRA			
7 let (2. r.)						
6 let (1. r.)						

Preglednica 2: Predlog poučevanja tujih jezikov v OŠ

Splošni cilji in kompetence

8

Pouk zgodnjega učenja tujega jezika v osnovni šoli je **prispevek k večjezičnosti in razumevanju večkulturnosti** tako v lastnem okolju kakor tudi v Evropi in izven evropskih meja. Cilj pouka tujega jezika v 1. VIO je učencem³ omogočiti razvoj njihovih jezikovnih in spoznavnih zmožnosti, uresničitev in nadgradnjo zanimanj ter osebno rast.

Učenci pri pouku tujega jezika pridobivajo in razvijajo jezikovna in **nejezikovna znanja, jezikovne in spoznavne zmožnosti, spretnosti, stališča in vrednote ter ključne kompetence za vseživljenjsko učenje**. Vse to jim omogoča dejavno, uspešno in kritično vključevanje v njihovo osebno, šolsko in družbeno okolje, v nadaljnje šolanje in bodoče poklicno udejstvovanje. Tako usposobljeni se bodo učenci na osnovi spoštljivega medjezikovnega in medkulturnega sporazumevanja lahko dejavno vključevali v slovensko, evropsko in globalno skupnost narodov in narodnosti.

Splošni cilji učenja tujega jezika v 1. VIO so:

1. **senzibilizacija** za tuji in posledično tudi prvi jezik;
2. doseganje dobrih rezultatov zlasti na področju razvijanja **otrokovih receptivnih, receptivno-produktivnih in tudi produktivnih** zmožnosti;
3. posredovanje in razvoj zmožnosti za vseživljenjsko učenje, v prvi vrsti jezikov;
4. oblikovanje posameznikove ali družbene večjezičnosti in dvig **jezikovne zavesti** v ožjem pomenu (npr. v družini, v razredu) in v širšem pomenu (npr. dvojezično področje).

³ Moške oblike so rabljene kot spolno nezaznamovane in se torej razumejo kot oblike za moški in ženski spol. To velja za celotno besedilo.

S tem učenci pridobijo temelje za vseživljenjsko večjezičnost in konstruktivno ukvarjanje z jeziki v svoji državi in širše. Prav tako tudi ponotranjijo potrebo po utrjevanju in širjenju že usvojenih znanj jezikov, željo po učenju novih jezikov ter spoznavanju novih kultur.

Pouk tujega jezika na tej stopnji mora tako kot pouk ostalih predmetov **potekati celostno**, približati se mora **naravnemu usvajanju** jezika, osredinjen mora biti na izbrano vsebino in ne na jezikovne strukture. Učitelji se morajo temu čim bolj približati, in sicer z izbranimi didaktičnimi strategijami in pripomočki, saj je zgodnje učenje **tujega jezika** le tako lahko **prijetno, zanimivo, pestro in učinkovito**. Pri učenju tujega jezika v 1. VIO učitelji uporabljajo tudi **nove medije** ter izobraževalno komunikacijsko tehnologijo, ki so pri poučevanju danes neizbežni. Učitelji se morajo tudi zavedati, da so sami izjemno pomembni, zlasti jezikovni vzor svojim učencem in da je posnemanje eden izmed pomembnih načinov usvajanja tujega jezika v zgodnjem obdobju. Nadalje morajo učitelji vedeti, da je in mora biti jezikovni vnos (*input*) pri učencih bistveno večji kot iznos (*output*) oz. da morajo biti učenci izpostavljeni bogatemu vnosu, če želimo, da bodo sami začeli s tvorbo. Potrebno je poudariti, da je sestavni del procesa učenja tujega jezika tudi t.i. tiho obdobje, ko otrok ne tvori ničesar, temveč jezik samo sprejema, pri čemer lahko to obdobje traja do 6 mesecev.

Splošni cilj učenja tujega jezika v osnovnošolskem izobraževanju je **doseganje celostne zmožnosti za medkulturno in medjezikovno komunikacijo**. Učenci se usposobijo za vsebinsko in situaciji ustrezno ustno in pisno sporazumevanje v ciljnem jeziku ter s tem za možnost vključevanja v vsakdanje življenje in kulturo govorcev tega jezika.

Specifični cilji učnega načrta za tuje jezike v 1. VIO dajejo temeljne smernice, ki odločilno zaznamujejo nadaljnjo pot doseganja splošnega cilja. V prvem triletju se predmet tuji jezik s cilji, vsebinami in dejavnostmi učencev tesno povezuje z drugimi predmeti, kar velja tudi za t.i. začetno opismenjevanje v tujem jeziku, ki se v 1. VIO šele začneja.

Učenje tujega jezika V 1. VIO v okviru ključnih kompetenc za vseživljenjsko učenje

V Lizbonski strategiji EU 2010 so zbrane in sistematizirane t.i. **ključne kompetence**⁴ za vseživljenjsko učenje. Te kompetence so pomembni sestavni del izobraževalnih standardov, njihovo razvijanje in pridobivanje pa je dolgoročni, vseživljenjski cilj.

Sledijo izbrani ponazoritveni primeri uresničevanja in razvijanja ključnih kompetenc pri učenju tujega jezika v 1. VIO.

Sporazumevanje v maternem oz. prvem jeziku

Sporazumevalne zmožnosti v tujem jeziku učenci razvijajo na osnovi prvega jezika, saj iz njega prenašajo pridobljene sposobnosti in spretnosti nejezikovnega komuniciranja in uporabljajo sporazumevalne spretnosti in strategije, ki so jih razvili v prvem jeziku. Zaradi omejene zmožnosti komuniciranja v tujem jeziku se pri pouku tujega jezika večinoma

⁴ Priporočilo Evropskega parlamenta in Sveta EU. Uradni list Evropske unije, 30.12.2006.

spontano odzivajo v prvem jeziku. Pri tem se je potrebno zavedati, da so v razrednih skupnostih poleg slovenščine lahko prisotni tudi drugi prvi jeziki in da jih je potrebno občasno in smiselno vključevati v učni proces ob slovenščini in ciljnemu tujemu jeziku, tako da se učenci uzaveščajo o jezikovni in kulturni raznolikosti v svojem neposrednem okolju, kar jih zaradi boljšega razumevanja drugega in drugosti bogati in zbližuje.

Sporazumevanje v tujih jezikih

Učenci so v svojem ožjem in širšem okolju izpostavljeni različnim jezikom (tuji jeziki, jeziki okolja, sosedski jeziki, uradni jeziki). Te pridobivajo hote, pa tudi nezavedno. Pri učenju drugih jezikov in pri sporazumevanju v teh jezikih uporabljajo znanja, veščine in strategije, ki so jih pridobili pri učenju prvega in vseh nadaljnjih tujih jezikov.

Kompetenca za pridobivanje novih znanj – učenje učenja

Učenci pri učenju tujega jezika v 1. VIO nadgrajujejo svoje izkušnje, ki so jih pridobili v učnem procesu, ter razvijajo nove učne strategije razumevanja in tvorjenja besedil v tujem jeziku v najširšem pomenu. Razvijajo tudi zmožnost koncentracije in vztrajnosti ter posredno zmožnost (samo)organiziranja lastnega učenja in (samo)vrednotenja znanja, zanimanja za učenje sosedskih in tujih jezikov v šoli in izven nje.

Digitalna kompetenca

Učenci pri učenju tujega jezika v 1. VIO pri različnih dejavnostih spoznavajo možnosti uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije. Z učiteljem sodelujejo pri pridobivanju, iskanju zelenih podatkov v različnih virih tudi na spletu (npr. pisanje pisma Božičku, pošiljanje izdelkov na različne natečaje v tujini).

10

Socialne in državljanske kompetence

Učenci razvijajo zmožnosti tvornega sodelovanja v skupini/družbi, tako da:

- upoštevajo dogovore, ki so povezani z osebnim življenjem in z življenjem v skupnosti (odnos do učiteljev, sošolcev, skupine; prevzemanje odgovornosti pri skupinskem delu);
- sprejemajo druge in drugačne in so odprti do drugače mislečih (zmožnost empatije);
- razvijajo zavest o lastni kulturi, narodni identiteti in državi;
- se zavedajo vloge posameznika v mednarodni skupnosti.

Samoiniciativnost in podjetnost

Učenec gradi samozavest, samoiniciativnost in odgovornost, ko naučeno osmišlja in znanje prenaša v vsakdanje življenje. Učenec razvija spretnosti načrtovanja, sporočanja, izvajanja, vrednotenja in sodelovanja v timu.

(Med)kulturna kompetenca in (med)kulturna zavest

Učenec pri učenju tujega jezika v 1. VIO pridobiva čustvene, moralne in etične vrednote, in sicer zlasti iz izražanjem idej, izkušenj in čustev s pomočjo glasbe, nejezikovnih sredstev,

vizualnih pripomočkov in zgodb. Učenci razvijajo lastne ustvarjalne zmožnosti, spoznavajo kulturno in jezikovno raznovrstnost svojega neposrednega okolja, Evrope in širše. Učenci razvijajo pozitiven odnos do sosedskih in tujih jezikov, do govorcev in njihovih kultur ter spoznavajo, da je večjezičnost vrednota in nuja. Učitelj pri pouku tujega jezika v 1. VIO učencem omogoča izkušnjsko spoznavanje različnih področij kulture: glasbe, likovne umetnosti, gledališča, plesa, filma, bralne kulture in kulturne dediščine.

Dejstvo, da je v naših razredih vedno več učencev iz drugih jezikovnih in kulturnih okolij, moramo izkoristiti za doseganje več pomembnih ciljev, kot so: širjenje jezikovnih obzorij vseh učencev in posledično večanje zanimanja za različne jezike in kulture kot enakovredne vrednote (vključno z manj znanimi in družbeno podcenjenimi jeziki in kulturami), sprejemanje njihovih govorcev in tujcev ter ohranjanje kulturne dediščine učencev, katerih prvi jezik ni slovenski. Hkrati s tem le-ti učenci razvijajo pozitivno samopodobo in pozitiven odnos do gostiteljske, tj. slovenske kulture.

Matematična pismenost in osnovne kompetence v znanosti ter tehnologiji

S sprejemanjem besedil, ki uvajajo osnovna matematična in temeljna načela naravnega sveta, učenci razvijajo zmožnost razumevanja in raziskovanja temeljnih konceptov in pojmov ter spreminjajo oz. prenašajo informacije v drugačno simbolno obliko ali jezik.

Razvijanje sporazumevalne in jezikovne zmožnosti

Jezikovno in sporazumevalno zmožnost sestavljajo receptivne, produktivne in sporazumevalne strategije. Osnovni namen učenja tujega jezika v 1. VIO sta **senzibilizacija za jezike** ter **razvijanje jezikovne in sporazumevalne zmožnosti**. S tem povezano pa je tudi pospešeno pridobivanje in razvijanje strategij na posameznih področjih, in sicer na področju recepcije, produkcije in interakcije. Naštete zmožnosti so sicer samostojne zmožnosti, ki pa hkrati pomenijo proces in osnovo za razvoj in nadgradnjo jezikovnih dejavnosti in zmožnosti. Učenci pri učenju tujega jezika v 1. VIO uporabljajo pester nabor učnih strategij, če želijo razumeti (recepcija), dejavno sodelovati (interakcija) in pisati (produkcija). Zato teh strategij ne smemo razumeti ali celo preverjati kot posameznih operativnih ciljev predmetov, temveč jih moramo razumeti kot celoto in jih ustrezno metodično in didaktično razvijati v okviru celostnega pristopa oz. pristopa, ki se v prvi vrsti osredinja na nejezikovne vsebine in na tuji jezik zlasti kot medij komunikacije (CLIL)⁵.

V 1. VIO učenci na začetku pretežno intuitivno in kasneje intuitivno in ciljno na osnovi že usvojenih jezikovnih zmožnosti preizkušajo jezik, se z njim igrajo in ga na osnovi svojih domnev spreminjajo. Tako v prvih letih zgodnjega učenja tujega jezika odkrivajo jezikovne elemente, jim določajo osnovne pomenske vzorce in začenjajo kategorizirati jezikovne strukture. Te kategorije jim pomagajo in olajšajo razumevanje in sporazumevanje ter se v kasnejšem jezikovnem izobraževanju dodatno in natančneje diferencirajo. Pri tem učenci

⁵ CLIL oz. integriran pouk je smotrno povezovanje nejezikovnih vsebin kateragakoli predmeta in učenja tujega jezika. Tako usvajanje/utrjevanje/obravnavanje/določene vsebine poteka v tujem jeziku (npr. število tri v 1.razredu), pri čemer je osnovni cilj usvojiti/ponoviti vsebino in biti pri tem izpostavljen tujemu jeziku, ga poslušati in uporabljati.

tvorijo strukture, s katerimi razumejo to, kar slišijo in preberejo, in tvorijo to, kar sami načrtujejo in hočejo.

S pomočjo različnih tem in nejezikovnih vsebin, ki morajo biti vezane na različna dejanja in interakcijo, učenci širijo svoje nejezikovno in jezikovno védenje, svoj spekter dejanj. Pri pouku tujega jezika v 1. VIO se tako naučijo, da je za razumevanje in sporazumevanje pomembno biti pozoren tudi na izvenjezikovne elemente (kot so npr. situacijski kontekst, gestika in mimika) in na nadjezikovne elemente (kot so npr. stavčna melodija, poudarki pri govoru) ter da le-te povezujemo z jezikovnimi elementi na ravni besed, stavkov in besedil. Da bi **razumeli in se sporazumeli**, učenci povezujejo svoje jezikovno védenje in védenje o svetu v novih konkretnih situacijah.

Učenci se v 1. VIO ne želijo učiti jezika zaradi jezika samega, kar je motiv pri starejših oz. odraslih, temveč **z novim jezikom uresničujemo določene cilje, ki jih z obstoječimi jezikovnimi zmožnostmi niso mogli**. Tako so učenci na koncu 1. VIO sposobni v pogovoru v tujem jeziku o njim poznanih temah, situacijah ipd. sodelovati kot aktivni partnerji. Pri tem se pri odzivanju poslužujejo jezikovnih in nejezikovnih sredstev, prvega jezika ter kompenzacijskih strategij za nadomeščanje jezikovnega primanjkljaja.

Cilji in vsebine

Sporazumevanje v tujem jeziku kot cilj učenja tujega jezika uresničujemo z obravnavo določenih nejezikovnih vsebin. Pri izbiri učnih vsebin moramo upoštevati kriterij ustreznosti (primernost teme razvojni stopnji učenca in znanju prvega in tujega jezika) ter kriterij aktualnosti in zanimivosti za učenca. V prvem triletju se tuji jezik tesno povezuje s cilji, vsebinami in dejavnostmi učencev pri drugih predmetih. To velja tudi za t. i. začetno opismenjevanje, ki se pri pouku tujega jezika v prvem triletju šele začinja. Učenci v tem obdobju razen vstopanja v svet branja in pisanja opravljajo tudi druge dejavnosti, tako npr. sodelujejo v pogovorih, podoživljajo besedila, se (po)ustvarjalno odzivajo nanje ter razvijajo svojo poimenovalno, skladijsko, pravorečno, slogovno, metajezikovno zmožnost in zmožnost nebesednega sporazumevanja.

Razvijanje sporazumevalne zmožnosti (zmožnost sprejemanja, tvorjenja in posredovanja)

Cilji so:

- poslušanje in slušno razumevanje: učenci razumejo besedna sporočila v tujem jeziku v znanih kontekstih in situacijah;
- govorno sporočanje in sporazumevanje: učenci se govorno sporazumevajo v okviru svoje (omejene) govorne zmožnosti;
- branje in bralno razumevanje: učenci berejo posamezne besede in povedi v tujem jeziku;
- posredovanje ali mediacija: učenci govorno povzemajo in posredujejo govorna besedila pretežno nebesedno ali s pomočjo prvega jezika;
- pisanje, pisno sporazumevanje in pisno sporočanje: učenci prepisejo in zapišejo nekatere besede in povedi v tujem jeziku.

Zgoraj naštetih cilji so prepleteni, soodvisni in se največkrat razvijajo integrirano in v celostnem didaktičnem pristopu (glej slovarček). V nadaljevanju so cilji in predlagane vsebine glede na posamezno jezikovno zmožnost podrobneje predstavljene.

Poslušanje in slušno razumevanje

	Učenci
Jezikovna zmožnost	poslušajo krajša besedila, pri čemer je razumevanje po potrebi podprto z nebesedno podporo (slikami, mimiko, kretnjami ipd.)
	razvijajo osnovne strategije poslušanja in slušnega razumevanja ter sporazumevalne strategije
	opažajo/zaznavajo temeljne sporočanje in jezikovne strukture v danem kontekstu in besedišče v okviru obravnavanih tem
Pragmatična zmožnost	spoznavajo pomen osnovnih sporazumevalnih funkcij (npr. vprašanja in odzivanje nanje, pozdravi)
	spoznavajo različne prvine nebesedne podpore govoru (pri poslušanju in gledanju)
	spoznavajo pomen osnovnih sporazumevalnih funkcij (npr. vprašanja in odzivanje nanje, pozdravi)
	spoznavajo različne prvine nebesedne podpore govoru (pri poslušanju in gledanju)
Sociolingvistična/ družbeno-kulturna zmožnost	spoznavajo najosnovnejše jezikovne označevalce družbenih razmerij (pozdravi, naslavljanje), nekatere vljudnostne dogovore (npr. zahvala, opravičilo)
Medkulturna ozaveščenost	se uzaveščajo o nekaterih najosnovnejših medkulturnih podobnostih in razlikah (skozi pesmi, izštevank, igre, pravljice itd.)
	razvijajo svojo medkulturno občutljivost
Primeri dejavnosti	poslušanje pesmi, rim, izštevank, pravljič, zgodb, risank
	gibalne dejavnosti in igre, npr. v angleščini igra <i>Simon Says</i> ali v nemščini <i>Rudi sagt</i> oz. v francoščini <i>Didier dit ...</i>
	dejavnosti popolnega telesnega odziva (ang. <i>TPR activities</i>)
	poslušanje in likovno ustvarjanje
	primerjava izbranih primerov iz slovenščine s primeri v tujem jeziku (npr. primerjava različnih pesmi <i>Mojster Jaka...</i>)

Govorno sporočanje in sporazumevanje

	Učenci
Jezikovna zmožnost	tvorijo kratka govorna besedila, npr. poimenujejo, naštevajo, tvorijo medosebne dialoge, kratko se odzovejo na slišano oz. prebrano, govorijo ali pojejo avtentična besedila v tujem jeziku (npr. pesmi, rime, izštevanka itd.)
	razvijajo učne strategije, primerne starosti in jezikovnemu znanju učencev
	razvijajo in uporabljajo osnovne sporazumevalne strategije
	uporabljajo pogosto rabljeno besedišče s področij obravnavanih tem
Pragmatična zmožnost	razvijajo osnovne veščine razumljive in pomensko ustrezne izgovorjave in intonacije
	spoznavajo in uporabljajo osnovne funkcije (npr. pozdravi) in vzorce socialne interakcije
Sociolingvistična/ družbeno-kulturna zmožnost	spoznavajo pomen nebesedne podpore in jo uporabljajo situaciji primerno (npr. mimika, kretnje)
	v govoru uporabljajo nekatere jezikovne označevalce družbenih razmerij (pozdravi, naslavljanje) in nekatere vljudnostne dogovore (npr. zahvala, opravičilo)
Medkulturna ozaveščenost	se uzaveščajo o nekaterih kulturnih razlikah pri govornem sporazumevanju, tako npr. v igri vlog opazijo, da si pred obedom v Sloveniji zaželimo <i>dober tek</i> , v Veliki Britaniji pa ne. V Sloveniji se oglasimo po telefonu s <i>halo</i> ali <i>prosim</i> , v Nemčiji se mlajši otroci predstavijo z imenom, npr. <i>Jakob</i> , starejši s priimkom, npr. <i>Salzmann</i> . V Sloveniji rečemo <i>hvala</i> , odgovor je <i>prosim</i> . V Franciji ne odgovorijo ničesar ali pa rečejo <i>De rien</i> ('ni zakaj'). V Sloveniji uporabljamo drugačna ljubkovalna imena za otroke (npr. <i>pikica</i>) kot v Franciji (npr. <i>ma puce</i> , <i>mon coeur</i> , <i>mon petit choux</i>)
Primeri dejavnosti	pesmi, rime in izštevanka
	igre vlog; dejavnosti komunikacijske vrzeli (glej slovarček)
	igre s kocko; iskanje razlik na slikah; igre s kartami
	razredne raziskave, besedne kartice in druge otroške socialne igre (ristanc)

Branje in bralno razumevanje

Branje in pisanje sta zmožnosti, ki jima bomo pri pouku tujega jezika v 1. VIO posvečali več pozornosti **proti koncu tega obdobja**, medtem ko je glavni poudarek na razumevanju in govornem sporočanju, ki učencu omogočata razvijanje slušne podobe ciljnega jezika, oboje pa služi kot osnova za kasnejše opismenjevanje.

	Učenci
Jezikovna zmožnost	spoznavajo zapis posameznih besed in povedi
	proti koncu 1. VIO pregledujejo in berejo kratka neumetnostna in tudi umetnostna besedila (npr. rime), podkrepljena z nejezikovno podporo (npr. stripi, knjige za začetno branje)
	razvijajo osnovne bralne in učne strategije
	proti koncu 1. VIO prepoznajo pogosto rabljene besede, besedne zveze in pomenske sklope
	spoznavajo osnovna razmerja med glasovi in črkami (izgovorom in zapisom)
Pragmatična zmožnost	proti koncu 1. VIO spoznavajo nekatere osnovne lastnosti izbranih socialnih besedil (npr. vabilo na rojstni dan) in po zgledu dopolnijo podobno besedilo
Sociolingvistična/ družbeno- kulturalna zmožnost	spoznavajo najosnovnejše jezikovne označevalce družbenih razmerij (pozdravi, naslavljanje)
	se uzaveščajo o nekaterih najosnovnejših medkulturnih podobnostih in razlikah (skozi pesmi, izštevanki, igre, pravljičice)
Medkulturna ozaveščenost	razvijajo svojo medkulturno občutljivost
Primeri de- javnosti	ustna pripoved z upoštevanjem omejene jezikovne zmožnosti
	zgodbe ob knjigi
	igra spomin
	ročna lutka, ljubkovalna igrača
	bralno razumevanje je možno pokazati tudi z neverbalno komunikacijo, kot je npr. igra vlog, izraz telesa ob glasbi, likovno in glasbeno izražanje
	proti koncu 1. VIO: povezovanje besed in krajših povedi s slikami
	sestavljanje sestavljanek z napisanimi besedami, krajšimi povedmi
igre s kocko z napisanimi navodili v poljih	

Pisanje in pisno sporočanje ter sporazumevanje

	Učenci proti koncu 1. VIO
Jezikovna zmožnost	spoznavajo osnovna načela za zapisovanje v tujem jeziku in razmerja med glasovi in zapisom
	prepišejo/zapišejo pogosto rabljeno besedišče v povezavi z obravnavanimi temi

Sociolingvistična/ družbeno- kulturalna zmožnost Medkulturalna ozaveščenost	spoznavajo/uzaveščajo razlike in podobnosti med pisavo ciljnega in prvega jezika (spoznavajo, da npr. v slovenščini ni določenih črk, ki jih opazijo v tujem jeziku: w, y, x, in obratno: č, š, ž)
Primeri dejavnosti	preslikovanje črk, besed učenci narekujejo besede, krajše povedi ali zgodbe učitelju, ki jih piše na plakat/tablo dopolnjevanje krajših besedil z znanimi besedami; pisanje besed sošolcu na hrbet piktogrami, označevanje stvari v razredu

Posredovanje ali mediacija

	Učenci
	v prvem jeziku govorno posredujejo preprosto besedilo v tujem jeziku, ki je podprto z nebesedilnimi prvinami (npr. risanke, pesmi, zgodbe), in pomen preprostih slikovnih oznak

Teme

16

V tem poglavju so navedena nekatera tematska področja, ki so osnova za dejavnosti, s katerimi učenci razvijajo svoje jezikovno znanje in zmožnosti, stališča, vrednote ipd. Teme so predvsem z dveh področij: osebnega in izobraževalnega, ki sta blizu razvojnim značilnostim učencev v 1. VIO.

Pri izbiri tem naj učitelj upošteva ustreznost posamezne teme, čustveni in kognitivni razvoj učencev idr., a tudi njihove želje in potrebe. Teme, ki jih vključujemo pri pouku tujega jezika, niso zaključene z enkratno obravnavo v enem časovnem obdobju oziroma enem razredu. Ves čas pouka tujega jezika v osnovni šoli se ciklično vračamo k temam, ki so se predhodno že obravnavale, a je obravnava vsakič širša, bolj poglobljena ter povezana s kompleksnejšimi jezikovnimi sredstvi in širšim naborom besedišča. Pri pouku tujega jezika v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju so teme izbrane tako, da se v veliki meri ujemajo oz. dopolnjujejo s temami pri drugih predmetih (glej poglavje 5. Medpredmetne povezave).

V nadaljevanju sledi prikaz nekaterih tem, ob katerih učenci razvijajo splošne, sporazumevalne, medkulturalne in druge zmožnosti, vrednote in stališča:

Teme (razvoj splošnih sporazumevalnih medkulturalnih in drugih zmožnosti, vrednot, stališč)	
Jaz	predstavitev sebe, videza, oblačil, svojih interesov in konjičkov
Moj dom	prostor, družina, dejavnosti, odnosi

Moja šola	šola, učenje, šolski predmeti, učilnica
Moj svet	prijatelji, vzorniki, domišljjski svet
Moje okolje	prevozna sredstva, živali, rastline, naravni pojavi
Moja država ter sosedske in druge države	prebivalci in jeziki; moji sosodje (glej tudi cilji in vsebine JiMU)

Učitelj tujega jezika lahko v dogovoru z razrednim učiteljem določene teme obravnava tudi pri drugih predmetih (t.i. vsebinsko in jezikovno celostno učenje oz. CLIL). Obravnavane teme pa lahko medpredmetno poveže tudi razredni učitelj, če je opravil izpopolnjevanje za poučevanje tujega jezika v prvem VIO in če tuji jezik seveda poučuje.⁶

Sledi ilustrativni izbor tem, ki so zanimive za CLIL, saj se učenci ukvajajo z nejezikovno vsebino in pri tem jezik pridobivajo intuitivno:

Teme (pridobivanje nejezikovnih znanj in razvoj sporazumevalnih zmožnosti v tujem jeziku (CLIL))	
Računske operacije	seštevanje in odštevanje števil do 100, množenje in deljenje
Geometrija	tehtanje in primerjanje mas
Obdelava podatkov	kombinatorične situacije
Kaj zmorem narediti	plovnost, iz česa je kaj; izdelajmo robota
Kje živimo	svet, živim v Sloveniji, življenje v različnih oblikah naselij
Jaz in narava	živali in njihova življenjska okolja; živa bitja, letni časi
Orientacija v prostoru	vzhod, zahod, sever, jug; igre s padalom
Jaz in zdravje	sadje je zdravo, sadni krožnik
Glasbena zgodba	zvočnost glasbil
Naravne oblike gibanja	skupinske igre

⁶ V kolikor je v Letni pripravi pouk načrtovan kot CLIL ali integrirano oz. celostno, lahko razredni učitelj sam prilagaja urnik in teme. Tako lahko tuji jezik smiselno vključuje v siceršnji pouk. S tem lahko prepreči nepotrebno ponavljanje določenih vsebin pri posameznih predmetih in predvsem omogoči, da učenci vsebine, namenjene tujemu jeziku, obravnavajo na kognitivno ustrežnejši ravni, kar je sicer problem pouka tujih jezikov nasploh. Med drugim se tako na začetku učenja tujega jezika večkrat ponavljajo formulacije, ki za učence niso nikakršen kognitivni izziv, npr. *Ime mi je ... , Stanujem v ...*).

Prikaz tem, s katerimi uvajamo medkulturno razsežnost pri pouku tujega jezika in s pomočjo katerih primerjamo stvarnost v različnih kulturnih okoljih:

Teme (uvajanje medkulturne razsežnosti, primerjanje stvarnosti v različnih kulturnih okoljih)	
Vsakdanje življenje	hrana, pijača, prosti čas, praznovanja
Družbeno/kulturno/naravno okolje	šola, prazniki
Družbeni dogovori	pozdravljanje, naslavljanje
Družbene vrednote	medosebni odnosi, družina

Sledi primer obravnave teme **Vreme (naravni pojavi)** pri pouku angleščine v 1. VIO ter primer obravnavane teme **Živali** pri pouku nemščine in francoščine v 1.VIO.

18

JEZIK
It's sunny/rainy/snowing...
What's the weather like?
In summer/winter/spring...

IGRE
pantomima
iskanje vremenskih slikovnih kartic

NEJEZIKOVNE VSEBINE
izdelava vremenske ure
risanje vremena v določenem obdobju
primerjava letnih časov v različnih državah
primerjava zunanjih temperatur v različnih letnih časih in krajih

POVEZAVE Z DRUGIMI TEMAMI
barve
števila
letni časi
meseči

VREME

PESMI, RIME
Incy Wincy Spider
Rain, rain, go away
There is thunder
It's raining, it's pouring

INTERNETNE STRANI
<http://www.britishcouncil.org/kids-topics-weather.htm>

MEDPREDMETNE POVEZAVE – spoznavanje okolja, športna vzgoja, likovna vzgoja, matematika

Primer obravnave teme **Vreme (naravni pojavi)** pri pouku angleščine v 1. VIO

JEZIK
Das ist ein/eine
Er/Es/Sie hat/ist/lebt
Mein Lieblingstier ist....
Auf dem Bauernhof leben...
Wie ist dieses Tier?

IGRE
pantomima
Ich packe meinen Koffer
Bingo/Domino/Memory
Buchstabenquadrat

NEJEZIKOVNE VSEBINE
živali in življenjski pogoji: na različnih kontinentih, v različnih življenjskih okoliščinah itd.
izdelava prstnih lutk, izdelava živalskih mask

POVEZAVE Z DRUGIMI TEMAMI
barve
števila
kontinenti, lastnosti

TIERE

PESMI, RIME
Muu, muh, muh, so ruft im Stall die Kuh
Häschen in der Schnappi, das kleine Krokodil
<http://www.youtube.com/watch?v=xWAX1wPfvMY>

MINI PROJEKT
Slikanica: Rat mal, wer ich bin (Anni Axworthy)/Die kleine Maus sucht einen Freund (E. Carle)
izdelava mini-knjgice npr. na temo domače živali

INTERNETNE STRANI
<http://www.blinde-kuh.de/catalog/natur-tiere.html>
<http://www.kindernetz.de>

MEDPREDMETNE POVEZAVE – spoznavanje okolja, likovna vzgoja, športna vzgoja, matematika

Primer obravnave teme **Živali (domače in divje)** pri pouku nemščine v 1. VIO

JEZIK
Qu'est-ce que c'est?
C'est un/une ...
Quel est ton animal préféré?
C'est le/la ...

IGRE
Devinette: Qui suis-je?
Jeux sur les mots
Les mots croisés
Jeux de doigts
Jeux de mémoire

NEJEZIKOVNE VSEBINE
pogovor o bivanjskem prostoru različnih živali, o prehranjevanju...
Coloriages pour les enfants

POVEZAVE Z DRUGIMI TEMAMI
TEMAMI
barve
števila

LES ANIMAUX

PESMI, RIME
Les virelangues (trois tortues ...)
Quand trois poules vont aux champs
Une poule sur un mur
Alouette gentille alouette
Trois petits lapins

MINI PROJEKT
predstavitve najljubše živali (plakat)
izdelava slikanice o živalih (gozdne, domače, divje ...)
Les trois petits cochons (ilustracija zgodbe)

INTERNETNE STRANI
<http://www.mescoloriages.com/>
<http://www.mamalisa.com/fr/france.html>

MEDPREDMETNE POVEZAVE – okolje, likovna vzgoja, glasbena vzgoja, športna vzgoja (gibalne aktivnosti in joga)

Primer obravnave teme **Živali** pri pouku francoščine v 1. VIO

Pričakovani rezultati

V 1. VIO so učenci še na ravni senzibilizacije in se s ciljnim jezikom šele spoznavajo. Zato je zelo pomembno, da v tem obdobju čim bolj celostno začutijo jezik, njegovo melodijo in ritem ter ga vzljubijo. Prav tako se je potrebno zavedati dejstva, da vsi učenci ne napredujejo enako hitro in ne na enak način, tudi ne enako hitro glede na posamezno jezikovno zmožnost. Njihove ravni znanja po koncu 1. VIO še ne moremo označiti kot raven A1 glede na SEJO (Skupni evropski jezikovni okvir za učenje, poučevanje in vrednotenje/ocenjevanje jezikov), a kljub temu lahko določimo nekatere dosežke, ki naj bi jih usvojili po treh letih učenja tujega jezika.

Poslušanje in slušno razumevanje

Učenec ob koncu 1. VIO:

- razume večino pogosto rabljenih navodil za delo pri pouku;
- loči med osnovnimi sporazumevalnimi funkcijami (npr. vprašanja, pozdravi, ukazi);
- zna poiskati določene podatke v ustrezno zahtevnem slušnem besedilu in se zna nanje nebesedno odzvati (npr. z dvigom roke, risanjem ipd.);
- razume glavne misli in nekatere podrobnosti slušnega sporočila oz. navodila ter jih povzame nebesedno ali s pomočjo prvega jezika oz. se nanje ustrezno odzove (besedno ali nebesedno);
- razume pogosto rabljene besede in besedne zveze, vezane na obravnavano temo.

20

Govorno sporočanje in sporazumevanje

Učenec ob koncu 1. VIO:

- poimenuje, poizveduje in pove nekaj o sebi in svetu okrog sebe v okviru obravnavanih tem;
- uporablja osnovne sporazumevalne strategije (jezik in tudi nebesedno podporo, geste, mimiko);
- pozna in uporablja nekatere jezikovne označevalce družbenih razmerij in nekatere vpljudnostne dogovore;
- se sporazumeva v znanih situacijah (npr. pozdravi, vpraša po vremenu, počutju, izrazi začudenje, navdušenje, ...);
- zazna nekatere kulturne razlike pri govornem sporazumevanju;
- zapoje ali pove določena besedila (rime, izštevanka ali pesmi).

Branje in bralno razumevanje

Učenec ob koncu 1. VIO:

- zna prebrati in razumeti posamezne znane povedi, ki jih spremlja nejezikovna podpora (npr. slikovno gradivo);
- zna prebrati kratka in ustrezno zahtevna pisna navodila z nejezikovno podporo (npr. sliko);
- prepozna zapis osnovnega, pogosto rabljenega besedišča ter pomen besednih zvez v okviru znanih tem;

- razlikuje med zapisom in izgovorom njemu znanega, pogosto rabljenega besedišča;
- pozna nekatere osnovne značilnosti izbranih pisnih besedil (npr. razglednica, čestitka, navodila za naloge ipd.).

Pisanje in pisno sporočanje ter sporazumevanje

Učenec ob koncu 1. VIO:

- prepiše oz. dopolni povedi ali zelo kratka besedila v okviru obravnavanih tem.

Medpredmetne povezave

Že leta 1978 je Widdowson predlagal povezovanje učenja tujega jezika z ostalimi šolskimi predmeti, ker to predstavlja bolj naravno učenje. Povezuje pa naj se tudi s temami, ki so pedagoško privlačne, predstavljive in omogočajo številne medpredmetne povezave. Vse nove izkušnje so namreč globoko zasidrane v t.i. tematskem načrtovanju, ki je v skladu s celostnim pristopom. Takšno učenje izhaja iz otrokovih vsakodnevnih doživetij ter z razvijanjem pojmov, vsebin in učnih strategij zadovoljuje njegove izobraževalne potrebe ter mu nudi priložnosti tako za učenje dejstev kot za razvijanje domišljije in ustvarjalnosti (Brewster, Ellis in Girard 2002: 129).

Cilj povezovanja predmetov je spodbujanje celostnega učenja in poučevanja, zato ne poteka le na ravni vsebin, temveč tudi na ravni procesnih znanj (npr. iskanje virov kot spretnost) in na konceptualni ravni (npr. poglobljanje razumevanja istih pojmov pri različnih predmetih, prim. Predlog posodobljenega učnega načrta za slovenščino: 68).

Pri predstavljenih povezavah tujega jezika z drugimi predmeti v prvem triletju kot možna navajamo tista področja, pri katerih gre za prekrivanje ciljev in kjer učenci lahko razvijajo svoje jezikovne zmožnosti, npr. v fazi motivacijskega uvoda v temo, v fazi utrjevanja ali nadgradnje in tudi obravnave nove snovi. Seveda to niso edina področja in učitelji lahko poiščejo tudi druga (npr. učne strategije, metode), ki bodo doprinesla k bolj učinkovitemu učenju.

Slovenščina

Slovenščina je prvi jezik večine učencev. Predmet Slovenščina se preko sporazumevalnih in drugih dejavnosti učencev ter preko tem in vsebin obravnavanih besedil povezuje ne le s tujim jezikom, ampak z vsemi predmetnimi področji (ibid.: 67).

Splošni cilji pri branju so med drugim spoznavanje svoje kulture in kulture drugih v evropskem prostoru in širše ter s tem razvijanje strpnega odnosa do drugih in drugačnih, kar je prav gotovo eden najpomembnejših ciljev pouka tujega jezika. Učenci razvijajo svojo socialno, kulturno in medkulturno zmožnost (ibid.: 5).

Procesno-ciljni in vsebinski sklopi jezikovnega in književnega pouka v prvem triletju oblikujejo in razvijajo zavest o jeziku, narodu in državi, in sicer tako, da se učenci vodeno pogovarjajo o svojem prvem jeziku ter o svojem odnosu do prvega jezika, do slovenščine in

do drugih jezikov. Vodeno se pogovarjajo tudi o tujih jezikih in o vzrokih za učenje tujih jezikov; o spoznavnih, duševnostnih in pragmatičnih prednostih prvega/maternega jezika pred tujim jezikom. Učenci, katerih prvi jezik ni slovenščina, sošolcem predstavijo svoj prvi jezik ter povedo, v katerih okoliščinah ga uporabljajo (ibid.: 7). Pri tem je nujno, da učitelj pokaže izredno občutljiv pristop, da učencev ne izpostavi, če na to niso pripravljeni (gl. Didaktična priporočila).

Učenci pri slovenščini razvijajo zmožnosti branja in pisanja neumetnostnih besedil ter sistematično razvijajo predopismenjevalne zmožnosti, tj. vadijo vidno in slušno razločevanje in razčlenjevanje (ibid.: 9). Na začetku lahko učenci vidno in slušno razločujejo in razčlenjujejo kratko besedilo v slovenščini in v tujem jeziku ali več jezikih, kar bi jim ob bolj očitnih razlikah ne glede na jezik še dodatno pomagalo razvijati te zmožnosti. Tako bi se lahko razvijale predopismenjevalne zmožnosti v slovenščini in tujem jeziku, kar bi morda bil za učence še dodaten motivacijski izziv. Pri slovenščini kot pri tujem jeziku je zmožnost pogovarjanja eden pomembnih ciljev jezikovnega pouka. Tako na primer pri igri vlog učenci pri slovenščini in tujem jeziku ne vadijo le določenega besedišča in/ali struktur, ampak usvajajo načela vljudnega pogovarjanja (ibid.: 7), prav tako pa že usvojena načela pri obeh predmetih tudi utrjujejo. Pri poslušanju besedil učenci spoznavajo in usvajajo strategije učinkovitega poslušanja (ibid.: 8), spet ne glede na jezik, saj se zmožnosti poslušanja razvijajo na enak način (z nalogami pred, med in po poslušanju nekega besedila). Učenci razvijajo tudi metajezikovno zmožnost ob opazovanju, razčlenjevanju, razvrščanju in vrednotenju jezikov, sporazumevalnih dejavnosti, besedil, povedi in besed (ibid.: 10), kar še bolj usmerjeno razvija pristop jezikovnega in medkulturnega uzaveščanja.

22

Tako slovenščina kot tuji jezik ob medsebojnih povezavah le pridobivata, saj oba predmeta razvijata jezikovne in sporazumevalne zmožnosti, sicer z različnim končnim ciljem, vendar z enakimi vmesnimi cilji, ki do končnega cilja pripeljejo na učinkovitejši in pestrejši način.

Spoznavanje okolja

Povezovanje s predmetom Spoznavanje okolja (SPO) je za učenje tujih jezikov naravno in spontano, saj cilji obeh predmetov izhajajo iz otroka (človeka) in njegovega okolja. V prvem triletju se zlasti izpostavlja socialni cilj (komunikacija, odnosi med učenci in učiteljem), moralno-etični cilji (norme v vedenju, reševanje etičnih nasprotij) in čustveni cilji (pozitivna samopodoba) (UN: 5). Medpredmetno povezovanje UN je prepuščeno učiteljem; ti naj ga izvajajo po lastni presoji, povezujejo naj tiste cilje in vsebine različnih predmetov, za katere vedo, da so smiselni in učinkoviti (UN: 21). Konkretno vsebine SPO so pri tujem jeziku izvedljive v fazah motivacije, usvajanja nove snovi, utrjevanja ali nadgradnje. Nekaj primerov možnih povezav s tujim jezikom iz UN: **Živa bitja:** učenci primerjajo živa bitja ter okolja, v katerih le-ta živijo (1.r.: 9); **Človek:** učenci spoznavajo pomen redne nege telesa, spoznavajo svoje telo (1.r.: 10); **Skupnosti:** učenci spoznajo sosednje države (3.r.: 11); **Odnosi:** učenci spoznavajo, da moramo upoštevati tudi interese in potrebe drugih (1.r.: 12), spoznavajo nujnost sodelovanja in medsebojne strpnosti med ljudmi (3.r.:12); **Promet:** učenci spoznavajo vzroke za potovanja, poznajo različna prometna sredstva (3.r.: 13).

Matematika

Tudi predmet Matematika s svojimi splošnimi cilji in kompetencami odpira vrata tujemu jeziku: učenci spoznavajo uporabnost matematike v vsakdanjem življenju (UN: 5), razvijajo sporazumevanje v tujih jezikih (UN: 6), v povezavi z matematiko spoznavajo različna področja kulture: glasbe, likovne umetnosti, gledališča, plesa, filma, bralne kulture in kulturne dediščine (ibid.).

Pri ciljih in vsebinah UN navaja kar nekaj vsebin, ki so smiselne in zanimive za obravnavo pri tujem jeziku. Nekaj primerov možnih povezav s tujim jezikom iz UN: učenci razvijajo prostorske in ravninske predstave, torej opredelijo položaj predmeta glede na sebe oz. glede na druge predmete in se znajo pri opisu položajev pravilno izražati (nad/pod, zgoraj/spodaj...) (9), spoznajo merski enoti za denar (evro, cent) (10), spoznajo merske enote časa (dan, teden, ura, minuta) (UN: 11), štejejo, zapišejo in berejo števila (do 20 – 1.r., do 100 – 2.r. in 1.000 – 3.r. (12), seštevajo in odštevajo v množici naravnih števil (do 20 – 1.r., do 100 – 2.r. in 3.r.) (13), prepoznajo celoto in dele celote (UN: 14), razporejajo predmete, telesa, like, števila, glede na izbrano eno (1.r.) ali pa dve lastnosti (2.r.) (UN: 16).

Glasbena vzgoja

Predmet Glasbena vzgoja odpira tujemu jeziku vrata z glasbo kot univerzalno govorico, ki je človekova kulturna potreba v vseh časih (UN: 5). Kar zadeva glasbeno vzgojo, kjer je v ospredju govorica glasbe, so učenci pri pouku tujega jezika postavljeni v primerljiv položaj s poukom v prvem jeziku, saj glasba ni vezana na posamezni jezik. To nedvomno zelo pozitivno vpliva na njihovo samopodobo in tudi razvijanje jezikovnih zmožnosti. Otrok se v tem obdobju s pomočjo petja in ritma z lahkoto in veseljem uči tujega jezika, smiselno vključevanje pesmi drugih kultur je tudi zapisano v UN (32). Med cilji za prvo triletje sta navedena sproščeno petje otroških pesmi in ritmično izrekanje otroških besedil, izštevank in ugank (UN: 7). Učenci ustvarjalno izražajo glasbena doživetja v likovni, besedni in gibalni komunikaciji (UN: 8). Predlagani tematski sklopi, kot so ploskanje, trkanje, topotanje, gibanje in korakanje v ritmu glasbe ter igranje z glasbo (UN: 11), so pisani na kožo učenju tujega jezika, saj so jeziki povezani z določeno melodijo in ritmom, kar učenci s pomočjo glasbe hitreje razumejo. Pozorno poslušanje (UN:11) je vsekakor pogoj za uspešno učenje tujega jezika. Za učenje tujega jezika so pomembni cilji, kot so jasna izreka, širjenje besedišča, koordinacija besed in kretenj, neverbalna komunikacija (UN: 27). Medpredmetno povezovanje, ki lahko poteka v okviru projektne delo, (UN: 26), je primer medpredmetnih povezav na nivoju poučevanja strategij.

Likovna vzgoja

Povezovanje tujega jezika s predmetom Likovna vzgoja je zaradi univerzalnosti likovne govorice prav tako zelo pomembno. Tako kot glasbena tudi likovna govorica otroku omogoča interpretacijo, ki ni vezana na jezik, a ga nedvomno bogati. Z likovnim izražanjem učenci lahko razvijajo in preverjajo razumevanje vizualnega okolja, izražajo občutja, stališča in vrednote (UN: 6). Splošni cilji/kompetence razen likovno dejavnega dela in spoštovanja kulturne raznolikosti v skupini navajajo razvijanje opazovanja, predstavljenosti, likovnega

mišljenja, likovnega spomina in domišljije, pa tudi socialnih, emocionalnih, estetskih osebnostnih kvalitete (UN: 8). Učni načrt sicer poudarja, da naj predmetno povezovanje pomaga k doumevanju in globljemu razumevanju likovnega pojma oz. obratno, torej svari pred povzemanjem motiva iz vsebin, spoznanih pri drugem predmetnem področju, ter realizacijo tega motiva v izbrani likovni tehniki (UN: 40). Primera možnih dejavnosti iz UN za prvi razred: učenci 'mešajo' osnovne barve (UN: 16) in jih poimenujejo v tujem jeziku. Velja pa izpostaviti pasti iz prakse medpredmetnega povezovanja tujega jezika z likovno vzgojo, ki se pre pogosto sprevrže v risanje ali barvanje 'kar tako', brez natančno načrtovanih ciljev.

Športna vzgoja

Predmet Športna vzgoja vključuje igro kot vir sprostitve in sredstvo vzgoje pri vsaki uri (UN: 4), potrebno pa jo je vključevati tudi v pouk tujega jezika kot način sproščenega in celostnega učenja, ki povezuje cilje skoraj vseh predmetov v prvem triletju (UN: 49). Med splošnimi cilji UN navaja zadovoljitev otrokove prvinske potrebe po gibanju in igri, krepitev pozitivnih vedenjskih vzorcev, razvoj ustvarjalnosti, razbremenitev in sprostitvev (UN: 6), kar so tudi cilji tujega jezika, saj je gib(anje) pomemben dejavnik ustvarjalnega ponazarjanja pomena, ki presega meje govora (pri tujem jeziku tako imenovani TPR oz. elementi konvergentne pedagogike). Učenci lahko spoznavajo tudi športne izraze v tujem jeziku, ponazorijo pa jih z gibi. Tudi pri športni vzgoji se razvijajo zmožnosti, kot so medsebojno sodelovanje, sprejemanje drugačnosti, medkulturni dialog (UN: 7), kar so tudi pomembni cilji pouka tujega jezika. Primeri možnih povezav s tujim jezikom iz UN za prvi razred: pojmi orientacije v prostoru: naprej, nazaj, gor, dol ..., ponazarjanje nekaterih predmetov, živali, rastlin, pravljичnih junakov s pantomimo (ob glasbeni ali ritmični spremljavi), improvizacija na različne teme, metanje žoge ali nošenje žoge na različne načine (UN: 10). Podobne dejavnosti veljajo tudi za drugi razred. V tretjem razredu učenci občutke in razpoloženja izražajo z gibanjem, tudi ob glasbeni spremljavi (UN: 15), sodelujejo v igrah s hojo in tekom (UN: 17), izpeljejo orientacijski pohod po označeni poti (UN: 18).

Za celostno razumevanje športa in njegovih učinkov UN navaja povezovanje z vsebinami drugih predmetov (UN: 49). Učenci lahko z navodili v tujem jeziku pridobivajo določene telesne spretnosti oz. utrjujejo vedenje o dobrih učinkih, npr. pravilne držje. Potreba po gibanju je ena izmed temeljnih razvojnih značilnosti učencev v 1. VIO, zato morajo biti sestavine športne vzgoje poleg samostojnih dejavnosti po predmetniku tudi sestavni del učenja tujih jezikov (kot uvodne motivacije, igre za sprostitvev, zaključek).

Didaktična priporočila

Učenje tujega jezika v 1. VIO je specifično, zato mora poučevanje potekati po načelih, ki veljajo za zgodnje učenje⁷. Zgodnje učenje tujega jezika v osnovni šoli je potrebno iz-

⁷ Pri načrtovanju didaktičnih strategij se lahko opiramo na pozitivne domače izkušnje pri izvajanju **kombiniranega pouka**, za katerega velja, da učencem omogoča uspešnejše razvijanje sposobnosti samoorganiziranja, kar zadeva učna gradiva, medije, možnosti samokontrole ipd., kar je smiselno izkoristiti tudi pri pouku tujega jezika. Obenem je zaradi istega didaktičnega pristopa smiselno izkoristiti možnost **sodelovalnega** učenja, ki je lahko motivirajoče, a ga je potrebno premišljeno vključiti v pouk tujega jezika. Za kombiniran pouk velja, da ga je smiselno organizirati v obliki

vajati predvsem kot **kontekstualno situacijsko-jezikovno izobraževanje** in ne kot izolirano učenje besedišča ali celo slovnice. Ko govorimo o posebni didaktiki poučevanja tujih jezikov v zgodnjem obdobju, govorimo predvsem o **integriranem učenju tujih jezikov oz. CLIL-u**.

Učenje tujih jezikov v zgodnjem obdobju naj bi bilo čim bližje naravnemu pridobivanju prvega jezika, pri čemer razvoj prvega jezika podpira izgrajevanje znanj tujega jezika in obratno, saj znanje tujega jezika obenem pozitivno deluje na razvoj prvega jezika. To se odraža pri ciljnih in medpredmetnih povezavah, kakor tudi pri organiziranju samega pouka. Pouk mora biti glede na spoznanja o učenju jezikov in predvsem zaradi vzporednosti učenja prvega jezika in tujega jezika naravnan **situacijsko, doživljajsko in na komunikacijska dejanja**. Ker je v središču pouka na tej stopnji razumevanje, je potrebno učencem ponuditi veliko več jezikovnega vnosa in različnih možnosti za soočanje z jezikom, še preden bodo sami postali produktivni.

Ker je glavni cilj učenja tujega jezika v osnovni šoli receptivna in produktivna jezikovna zmožnost v komunikaciji, je učence potrebno usposobiti za to, da bodo razumeli izjave in besedila v tujem jeziku in se v tujem jeziku sporazumevali v določenih življenjskih situacijah. Zmožnosti razumevanja in govornega sporočanja učencem olajšajo in pospešijo proces opismenjevanja, ki se bo sistematično začel v 2. VIO, kar je razvidno tudi iz zastavljenih ciljev in pričakovanih dosežkov (glej poglavje 3. Cilji in vsebine in 4. Pričakovani rezultati in reference).

Pouk tujega jezika v 1. VIO mora biti osredinjen na razvijanje **zmožnosti** in na to, kako vsebine v tujem jeziku razumeti in posredovati. Vključenost tujega jezika (ciljnega jezika) v nejezikovne predmete kot prispevek k večjezičnosti je torej smiselno uvajati, kjer je le mogoče.

Iz načel **in metod** zgodnjega učenja tujih jezikov izhaja, da učenje v starosti od 6 do 8 let zaznamuje spontana motivacija, hitro zaznavanje in odprtost do novega kot tudi celostno dojetje situacij, kar velja tudi za učenje jezikov. Pouk mora te pogoje upoštevati, in sicer tako, da ponuja bogate situacijske učne priložnosti, ki učencem dajejo možnost, da se z vsemi čuti učijo celostno in razvijajo svojo ustvarjalnost in samoiniciativnost. Odločujoča značilnost pouka tujega jezika je **avtentična uporaba ciljnega jezika**: če ciljni jezik (tj. tuji jezik, ki ga poučujemo) ponudimo tudi kot jezik pouka v najrazličnejših funkcijah, potem tuji jezik ni več zgolj predmet pouka, kot je to pri tradicionalnem pouku tujih jezikov. V tem primeru tuji jezik dejansko postane način za koordiniranje jezikovnega ravnanja in kulturno sredstvo, medij za informacije in obenem sporazumevalni in učni medij, ki poudarja integriranost pouka tujega jezika. V osnutku Učnega načrta tako predlagamo izvajanje tujega jezika v krajših etapah (30 minut) trikrat tedensko in intenzivno povezovanje nejezikovnih in jezikovnih vsebin. Tako bodo učenci organizacijsko in vsebinsko začutili, razumeli in se učili jezik v njegovi osnovni funkciji – funkciji sporazumevanja.

spirale, kar pomeni, da ni enodimenzionalen in da nove vsebine uvajamo šele z utrjevanjem "starih" ali poznanih v novih sobesedilih. S tem omogočamo tudi vključevanje tistim, ki se zaradi katerihkoli razlogov pouku priključijo kasneje tekom šolskega leta.

Vsebine, ki jih pri pouku obravnavamo, so pogojene s **starostjo otrok**, razen tega pa starost določa tudi metode in pristope, ki jih moramo uporabiti, ter pot napredka. Pristop, v prvi vrsti naravnani na slovnico, ni sprejemljiv, ampak se je potrebno osredotočiti na napredek v komunikaciji. Tako naj bodo glavna načela pouka: prilagojenost starosti učencev, naravnost na življenjsko okolje učencev in celostnost, usmerjenost v komunikacijo, teme in situacije, doživljanje in igranje, (spo)razumevanje in integriranje pouka tujega jezika v druge predmete.

Za uspeh učenja so izjemno pomembne tudi različne možnosti, ki učencem omogočajo, da v stik s tujim jezikom pridejo tudi **izven šolskega okvira**. Razni projekti, prireditve, krožki, srečanja, bralne urice, izmenjave otrok v ožjem in širšem družbenem okolju idr. so aktivnosti, ki učence motivirajo za učenje tujega jezika, saj vidijo praktično uporabnost jezika, kar je izjemno pomembno zlasti za učenje drugih, manj razširjenih jezikov. Z vidika motivacije za učenje tujih jezikov je pomembno, da se učencem, ki so začeli z učenjem tujega jezika v predšolskem obdobju in nadaljevali kasneje v šoli, zagotovi **ustrezno nadaljevanje in nadgrajevanje učenja tega jezika**. Sicer obstaja nevarnost, da bosta motivacija za učenje in delo upadla.

V nadaljevanju sledijo kratki opisi posameznih načel in metod.

- **Naravnost na življenjski svet.** Pozornost otrok v starosti zgodnjega učenja je nihajoča. Zaradi tega kot tudi zaradi celostnega dojetja ter komaj nastajajočega poznavanja sveta mora biti pouk organiziran konkretno, v situacijskih priložnostih in pogostem izmenjavanju aktivnosti. To pogojuje pogoste in krajše učne korake in velja toliko bolj, kolikor mlajši so učenci. Učenje, ki ne temelji na konkretnem iz sveta, ni učinkovito in ne motivira. Pomembno je tudi ponavljanje, ki ohranja pozornost otrok. Ponavljanje bistvenih vsebin naj postane nekakšen ritual pouka, vendar pa moramo pri ponavljanju skrbeti za inovativnost in izbirati zanimive pristope. Tako bodo učenci ponavljanje pričakovali, saj bo redno in bo imelo trdno določeno zgradbo, ki jim bo dajala občutek varnosti, s ponavljanjem pa bomo tudi utrjevali besedišče in jezikovne zgradbe. Pouk tujega jezika se mora čim bolj **integrirati v celostni pristop poučevanja v določenem razredu**.
- **Naravnost na dejanja.** To pomeni, da izjave v ciljnem jeziku vežemo na dejanja, ki jih učenci opazujejo in v katera so vključeni. Preprosti prizori nam ta dejanja prikazujejo, učenci opazujejo, razumejo in tudi ponavljajo. Vključevanje učencev v komunikacijo v tujem jeziku se dogaja na vseh ravneh pouka: pri skupnih dejavnostih, kot so igranje iger, ustvarjanje, igranje situacij, spoznavanje vsebin pouka. Vključeni dialogi naj bodo takšni, da se jih da preprosto spreminjati/prilagajati in z njimi se že usvojeno znanje povezuje z novim. Želje po gibanju, oblikovanju, odločanju in telesnem izražanju naj bodo upoštevane pri organiziranju aktivnosti, dejanj in dialogov. Možno je vključevanje avtentičnih in didaktiziranih avdio in video gradiv.
- **Naravnost na situacije in teme.** Spričo dejstva, da učenci v tej starosti živijo v svetu, zaznamovanem s konkretnimi situacijami, je smiselno ta vidik pri organizaciji pouka upoštevati. Smiselno je uvajati situacije in teme, ki jih učenci po eni strani že poznajo, po drugi pa naj bi jih šele spoznali. Razumevanje v tujem jeziku (tako kot razumevanje v prvem jeziku) je odvisno od tega, če bodo učenci na osnovi svojega znanja in vedenja

lahko na osnovi situacije in teme sklepali na vsebine. Zato morajo biti ponujene vsebine izbrane glede na zanimanja otrok in učitelj mora zaznati odzive učencev. Učitelj mora biti v tem pogledu dovolj prožen, saj skupine učencev niso enake. Teme, ki se pojavljajo, se lahko v vseh razredih ponavljajo v spreminjajočem se vrstnem redu. Izbor, vrstni red in konkretna izvedba morajo biti prepuščeni učitelju. Prav tako je smiselno, da našteje teme niso obvezni inventar znanja ob koncu vsakega razreda oz. triade, ampak je obvezno razvijanje predvsem sporazumevalne, pa tudi drugih zmožnosti.

- **Naravnost na doživljanje in igre.** Pouk je v OŠ nasploh zelo uspešen, če je naravnost na doživljanje in igre. Vsi učenci radi sodelujejo pri pouku, spodbude so močne in učenci že samo sodelovanje doživljajo pozitivno. Oblike so npr. dialogi, scene, pesmice, ples, rime, jezikovne igre, vključevanje ročne lutke. Posebej slednje so uspešne pri usvajanju strategij razumevanja in artikuliranja v tujem jeziku.
- **Integriranje v druge predmete oz. CLIL.** Le-to omogoča, da tuji jezik uporabimo kot medij pouka, in sicer tako, da v njem pojasnjujemo in razlagamo učne vsebine, npr. iz spoznavanja okolja, matematike, glasbe, likovne vzgoje, športne vzgoje idr. Učenec se ob tej metodi "potopi" v tuji jezik in to predstavlja veliko novost v primerjavi s tradicionalnim poukom tujega jezika. S CLIL-om postavimo druga težišča pouka: ob usvajanju pouka v ožjem smislu gre za pridobivanje treh kompetenc: pragmatično-kulturne kompetence, kompetence učenja tujega jezika in kompetence učenja nejezikovnega predmeta. Že komunikativno naravnost pouk tujega jezika daje prednost obvladovanju komunikacije pred obvladovanjem samega sistema jezika (slovnice). Pri CLIL-u gremo še dlje: tukaj je pozornost usmerjena na razumevanje-umevanje in sposobnost izražanja. CLIL se odvija v tematskih enotah in situacijah, ki učencem pomagajo pri razumevanju tujega jezika, obenem pa z raznolikostjo in avtentičnostjo podpirajo in spodbujajo razvoj strategij učenja jezikov. S tem učenci pridobivajo osnovne strategije in sposobnosti za učenje jezikov. Tako se lahko njihov prvi jezik razvija bolje in učenci se kasneje v življenju uspešneje in samozavestneje soočajo z naslednjimi jeziki ter se jih učijo.
- **Nelinearnost procesa učenja in razvoja jezika.** Učenje jezikov ni grajenje zidu, kjer bi opeke po neki logiki postavljali eno na drugo, saj posamezni elementi jezika ne delujejo izolirano, temveč šele v pojavljanju z drugimi, in to glede na posamezne jezikovne ravni (raven besede, raven stavka, raven besedila). Jezik sicer lahko poučujemo linearno, ne moremo pa ga linearno usvajati. Učenje jezikov je vedno primerjanje z razumevanjem v neki situaciji, z že pridobljenim znanjem in znanjem o svetu. Zato je priporočljivo spiralno učenje po metodi razumevanja.⁸
- **Metoda razumevanja in nelinearnost učnega procesa.** Prvi odločujoči korak pri izgrajevanju sporazumevalne zmožnosti je razumevanje. Vedno razumemo več, kot lahko sporočamo. Nove jezikovne pojave moramo najprej zaznati, s poznanim primerjati in notranje organizirati, preden jih imamo na razpolago za več ali manj uspešno sporočanje. Didaktična orientacija po prvem jeziku nam omogoča, da novim jezikovnim pojavom zavestno damo daljši "inkubacijski čas", notranjo "ležalno" dobo, preden od učencev zahtevamo dejavno sporočanje. To imenujemo metoda razumevanja. Naloga učitelja je

⁸ Spiralno učenje/razvojno-procesno učenje: spiralno učenje pomeni, da se obravnavane vsebine usmerjeno in smiselno širijo ter nadgrajujejo in ne zgolj širijo in ponavljajo, kot je to praksa pri nas pri t.i. cikličnem učenju. V prednoljenih UN za 1.VIO se za način, ki ga imenujemo spiralno učenje, uporablja izraz razvojno-procesno učenje.

predvsem v tem, da učence spodbuja k miselnim aktivnostim, ki jim ponujajo veliko jezika (z opisovanjem, pojasnjevanjem, razlaganjem, branjem in pripovedovanjem). Vsebinsko in jezikovno razumevanje učenci in učitelj preverjajo izmenično v različnih oblikah interakcije. Tako kot pri prvem jeziku moramo tudi v tem primeru učencem omogočiti, da se razlikujejo po času začetka dejavnega sporočanja.

Na tej zgodnji stopnji učenja tujega jezika poteka tudi jezikovno in medkulturno uzaveščanje. Uresničujemo ga spontano in posredno. Učitelji lahko jezikovno in medkulturno uzaveščanje uresničujejo na sistematičen in strukturiran način, ki ga opisujemo v nadaljevanju. Seveda bi bilo zaželeno, da se ta pristop uvaja (tudi) v okviru drugih predmetov, predvsem pa pri slovenščini.

Uzaveščanje o jezikih in kulturah (JiMU). Ob učenju tujega jezika se naj učenci uzaveščajo tudi o jezikih in kulturah v njihovem neposrednem okolju, sosednjih državah, Evropi in v svetu, kar bo pripomoglo k sprejemanju vseh jezikov in kultur brez pridržkov in vrednostnih sodb, obenem pa bodo učenci razvijali večjezično in medkulturno zmožnost. Pri tem učence usmerja večjezični pristop jezikovnega in medkulturnega uzaveščanja oz. prebujanja, pri katerem je vedno prisoten uradni (učni) jezik, tako da vsi učenci krepijo poznavanje učnega jezika, obenem pa se vključujejo jeziki, ki jih učenci govorijo doma, sosedski in manjšinski jeziki, in tisti, ki otroke zanimajo oz. se jih učijo. Pristop se v glavnem izvaja v slovenščini, saj edino tako lahko učenci jezike samostojno 'raziskujejo' in se o svojih ugotovitvah tudi pogovarjajo, če pa so v razredu učenci iz drugih jezikovnih področij, jih učitelj spodbuja, da se pogovarjajo v svojem prvem jeziku in poročajo v učnem. Pri pristopu je pomembno, da učenci določene jezikovne/medkulturne značilnosti ugotovijo sami, torej učitelj ničesar ne razlaga, temveč skuša z različnimi dejavnostmi učence spodbuditi k opazovanju in razmišljanju o jeziku in jezikih. Najbolj pomemben del je ravno razmišljanje učencev in izmenjava njihovih ugotovitev, tudi če niso 'pravilne'. Učitelja omogoča učencem iz drugih jezikovnih in kulturnih okolij, da prispevajo svoje jezikovno in medkulturno znanje in izkušnje. Pristop se izvaja v povezavi z drugimi predmeti, saj iz njih 'črpa' teme, ob katerih skuša razsvetliti določen jezikovni in/ali kulturni vidik.

Glede prilagajanja pouka tujega jezika v zgodnjem obdobju tistim, ki imajo **neki drugi prvi tuji jezik**, kot je slovenski, izkušnje iz drugih držav Evrope kažejo isti rezultat: učenci z nekim drugim prvim tujim jezikom praviloma nimajo težav z učenjem tretjega jezika. Raziskave pridobivanja jezikov in nevrolingvistične raziskave kažejo, da pridobivanje tujega jezika podpira pridobivanje naslednjih tujih jezikov. Tako so vsi učenci, ki so se slovenščine naučili kot drugega jezika, pridobili zmožnosti za učenje jezikov nasploh, ki jim olajšajo učenje tretjega in vseh naslednjih jezikov. Drugi razlog je ta, da imajo ti učenci pouk nejezikovnih predmetov v slovenščini, kar je za njih lahko prehodna ovira v primerjavi z učenci, katerim je slovenščina prvi jezik. Pri učenju nekega tretjega jezika te ovire ni, saj vsi začnejo na isti jezikovni ravni. To deluje motivirajoče na otroke, ki jim slovenščina ni prvi jezik.

Vrednotenje dosežkov

Ocenjevanje in merjenje uspešnosti sta pomembna dejavnika dela v šoli. Učenci in tudi starši si želijo povratne informacije o uspehu pri pouku tujega jezika, tudi v zgodnjem obdobju. Vrednotenje znanja se v 1. VIO izvaja kot opisno ocenjevanje, kar velja tudi za tuji jezik.

Med možnimi načini spremljanja napredka je beleženje opažanj med samim poukom. Učitelj beleži svoja opažanja ob različnih odzivih ali dejavnostih: telesni znaki razumevanja, odzivi na navodila v povezavi s slikami, neverbalni odzivi kot znak slušnega razumevanja, risanje po nareku, urejanje sličic po vrstnem redu v skladu s prej slišano zgodnico, označevanje izjav 'drži' in 'ne drži', ustno dopolnjevanje rim in verzov, kot so se jih učenci učili pri pouku, določanje besede k sliki, tiho branje in reševanje nalog itd. Pri ustreznem razumevanju pa npr. dajanje informacij, igranje vlog, komentarji k slikam, poznavanje rim, pesmic.

Ker je učenje jezika v veliki meri individualni proces, ki se močno razlikuje od otroka do otroka in ki poteka v različnih fazah različno intenzivno, je ena izmed alternativ **portfolijo**. Gre za instrument, ki je ena izmed osrednjih tem evropske jezikovne vzgoje, saj začne otroke zelo zgodaj senzibilizirati za (samo)vrednotenje in odgovornost do dela. V njem je jasno viden individualni učni uspeh in napredek na področju usvajanja tujega jezika/tujih jezikov. Portfolijo pa tudi učitelju omogoča refleksijo lastnega dela in dosežkov.

Materialni pogoji za izvedbo pouka

Za pouk tujega jezika v 1. VIO je primerno, da delo poteka v manjših skupinah, t.j. do 15 učencev v skupini.

Učilnica, oprema in gradiva

Zgodnje učenje tujega jezika naj bi potekalo v posebni učilnici, ki je opremljena s sodobno informacijsko in komunikacijsko tehnologijo ter različnimi didaktičnimi pripomočki za zgodnje učenje tujega jezika. Učitelj pri poučevanju tujega jezika v 1. VIO nujno potrebuje različne realije, s katerimi uvaja besedišče ali jezikovne strukture (igračke, lutke, vsakodnevne predmete) in tako učenje tujega jezika približa naravnemu usvajanju jezika.

Če na šoli ni na razpolago posebne učilnice, potem lahko zgodnje učenje poteka v učilnici, kjer tudi sicer poteka pouk. To lahko spreten učitelj tudi s pridom izkoristi in pri zgodnjem učenju uporabi določene didaktične pripomočke, igre, materiale, ki jih učenci poznajo in jih zdaj uporabljajo v novem kontekstu. Priporočljivo pa je, da je v učilnici posebni bralni in ustvarjalni kotiček, kjer so samo materiali, gradiva, igre, knjige, plakati ipd. v tujem jeziku.

Informacijsko-komunikacijska tehnologija (IKT)

Sodobna tehnologija in njeno vključevanje v učni proces je tudi pri zgodnjem učenju tujega jezika nepogrešljiv dejavnik. V učilnici naj bo tudi računalnik z dostopom na medmrežje, saj je na spletu za zgodnje učenje zelo veliko strani, ki osmislijo učenje tujega jezika in lahko učence dodatno motivirajo za delo. Učitelj naj ima na razpolago različna učna avdio in video gradiva in spletne vire, ki predstavljajo pomemben vir avtentičnih informacij za delo pri pouku, za ponazoritev, popestritev pouka.

Vloga učbenika

Učbenik kot učno sredstvo ali učni vir je tekstovni učni medij in kljub sodobnim medijem in gradivom ostaja pomemben in odločilen dejavnik učnega procesa. Njegov namen je, da ponuja vsebino in pogosto predlaga način uporabe. Ker pa vsebuje večino gradiva, ki ga potrebujemo, tudi zmanjšuje obremenitev učitelja. Mnogi učitelji pa ga, kar je zelo sporno, postavljajo celo pred učni načrt oz. dovolijo, da pride do »poučevanja učbenika« in »učinka degradacije učitelja«. Učitelji namreč ob pretirani naslonitvi na učbenik vso odgovornost prenašajo na avtorja učbenika in pri tem izgubljajo svojo vlogo dejavnega načrtovalca. Posledica je tudi nižja zahtevana strokovnost, saj je učiteljeva vloga trivializirana in skrčena na raven izvajalca in zamisli nekoga drugega.

Sodobni učbeniški kompleti za zgodnje učenje tujega jezika so odprti in osredinjeni na nalogovnika. Tako učiteljem nudijo pomembni vir avtentičnih in strokovno izbranih besedil v najširšem pomenu besede. Četudi so ta gradiva navadno dobro oblikovana in jih odlikujejo slikovite ilustracije, zabavne dejavnosti in različni projekti, se moramo zavedati, da popolni učbenik, ki bi ustrezal za vsa učna okolja in navsezadnje tudi za vse različne načine učenja in poučevanja, preprosto ne obstaja. Učitelje in učence naj usmerja k dopolnilnim virom in k dodatnemu delu ter naj ostaja le eno od več učnih orodij, ki jih učitelj in učenci pri delu uporabljajo in s katerimi uspešno dosega zastavljene cilje jezikovnega pouka. Zato se večini učiteljev zdita zmožnost *vrednotenja* učnih gradiv in z njo povezana zmožnost njihovega *prirejanja* zelo pomembni. Pri zgodnjem učenju tujega jezika je načeloma že ustaljena praksa učiteljev, da kombinirajo različne vire. Vsekakor pa je možen ravno tako uspešen pouk brez uporabe učbenika za učenje tujega jezika, še posebej, če gre za integriran pouk oz. CLIL.

Znanja izvajalcev

Zgodnje učenje tujega jezika je zelo zahtevno in odgovorno delo. Storjene napake, ki so vezane na učiteljev neustrezn izbor didaktičnih metod in neustrezn odnos do in pristop k zgodnjemu učenju tujega jezika, zlasti pa nekompetentnost učitelja kot govorca tujega jezika, lahko povzročijo globoko zasidrane in neodpravljive napake pri učencih, bodočih govoricah tujega jezika. Učitelj tujega jezika v prvem VIO mora stalno skrbeti za svojo strokovno rast in se udeleževati strokovnega spopolnjevanja doma in v tujini.

V 1. VIO smejo poučevati le učitelji: (v pripravi)

- ki imajo naziv profesor nemškega/angleškega/francoskega jezika in književnosti (in...)

ali magister profesor nemškega/angleškega/francoskega jezika in književnosti oz. diplomirani nemcist/anglist/francist (in...) z opravljeno dodatno pedagoško izobrazbo ali višješolsko diplomu pedagoške smeri, smer nemški/angleški/francoski jezik in književnost (in...) in so opravili **dodatno strokovno usposabljanje**;

- razredni učitelji z **dodatnim usposabljanjem** za zgodnje poučevanje in učenje tujega jezika.

Viri

- ALC (2004-2007). Dostopno: http://www.ecml.at/mtp2/publications/C4_report_ALC_E.pdf (1.1.2009).
- Brewster, J./Ellis, G./Girard, D. (2002). *The Primary English Teacher's Guide*. London: Penguin Books.
- CARAP (2008-2009). Dostopno: <http://carap.ecml.at/Projectdescription/tabid/406/language/en-GB/Default.aspx> (2.1.2009).
- Čok, L., Skela, J., Kogoj, B., Razdevšek-Pučko, C. (1999). *Učenje in poučevanje tujega jezika*. Koper: ZRS.
- Edelenbos, P./Johnstone, R./Kubane,k A. (2006). *Language for the Children in Europe*. (http://ec.europa.eu/education/policies/lang/doc/young_en.pdf) (26.1.2009)
- Evlang (1997-2001). Dostopno: http://jaling.ecml.at/english/evlang_english.htm (1.1.2009).
- Ja-Ling (2001-2004). Dostopno: <http://jaling.ecml.at> (1.1.2009).
- Posodobljeni učni načrti za slovenščino, matematiko, spoznavanje okolja, glasbeno vzgojo, likovno vzgojo in športno vzgojo, maj 2008.
- Widdowson, H. (1978). *Teaching Language as Communication*. Oxford: OUP.

Slovarček temeljnih pojmov

INTEGRIRAN POUK oz. CLIL: je smotno povezovanje nejezikovnih vsebin kateregakoli predmeta in učenja tujega jezika. Tako usvajanje/utrjevanje/obravnavanje/določene vsebine poteka v tujem jeziku (npr. število tri v 1.r), pri čemer je osnovni cilj usvojiti/ponoviti vsebino in biti pri tem izpostavljen tujem jeziku, ga poslušati in uporabljati.

KOMUNIKACIJSKA VRZEL: Pri dejavnostih komunikacijske vrzeli (ang. *information/communication gap activities*, nemško: *Wechselspiele*) dobijo učenci različne podatke ali različno količino podatkov, ki si jih morajo za uspešno izpolnitev dejavnosti med sabo izmenjati. Dejavnosti komunikacijske vrzeli so tako po svoji naravi sodelovalne in navadno potekajo v dvojicah ali skupinah, kar omogoča aktivno udejstvovanje večine otrok. Komunikacijska vrzel je lahko enosmerna ali dvosmerna. Enosmerna vrzel poteka takrat, ko ima učenec A vse podatke, učenec B pa nobenega. Dobi jih tako, da mu jih prvi opiše, ali pa tako, da sam po njih sprašuje. Dvosmerna vrzel zahteva sodelovanje obeh učencev, saj imata oba podatke, ki jih morata združiti. V tem primeru drug drugemu nekaj opisujeta ali si postavljata vprašanja. Pri vseh aktivnostih komunikacijske vrzeli učenca drug drugemu ne smeta pokazati svojih podatkov.

JiMU: Jezikovno in medkulturno uzaveščanje je uzaveščanje z vključevanjem vseh prvih jezikov v razredu, uradnega jezika in jezikov, ki se jih otroci učijo ali jih zanimajo. Učenci odkrivajo oz. 'raziskujejo' določen jezikovni ali kulturni vidik in spoznavajo, da so med jeziki/kulturami podobnosti in razlike. O svojih ugotovitvah se pogovarjajo, jih po svoje argumentirajo in z upovedovanjem uzaveščajo svoja (nova) spoznanja.

SPIRALNO UČENJE/RAZVOJNO-PROCESNO UČENJE: Spiralno učenje pomeni, da se obravnavane vsebine usmerjeno in smiselno širijo ter nadgrajujejo in ne zgolj širijo in ponavljajo, kot je to praksa pri nas pri t.i. cikličnem učenju. V prenovljenih UN za 1.VIO se za način, t.i. spiralno učenje, uporablja izraz razvojno-procesno učenje.

Seznam priporočenih virov za zgodnje učenje

Seznam priporočenih virov za zgodnje učenje angleščine

- Argondizzo, C. (1992). *Children in Action*. Hemel Hempstead: Prentice Hall.
- Berman, M. (1998). *A Multiple Intelligences Road To An ELT Classroom*. Carmarthen: Crown House Publishing.
- Boo, de M. (1992). *Action Rhymes & Games*. Leamington Spa. Scholastic.
- Brewster, J./ Ellis, G. /Girard, D. (2002). *The Primary English Teacher's Guide*. London: Penguin Books.
- Brumen, M. 2003. *Pridobivanje tujega jezika v otroštvu*. Ljubljana: DZS.
- Brumfit, C., J. Moon/R. Tongue (ur.). 1991. *Teaching English to Children*. London: CollinsELT.
- Cameron, L. 2001. *Teaching Languages to Young Learners*. Cambridge: CUP.
- Čagran, B. 1996. *Evalvacija projekta 'Tuji jeziki na razredni stopnji'*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Daloso, M. (2007). *Early Foreign Language Teaching*. Perugia: Guerra Edizioni.
- Dunn, O. (1983). *Beginning English with Young Children*. London: Macmillan.
- Dunn, O. (1984). *Developing English with Young Learners*. Hemel Hempstead: Prentice Hall.
- Ellis, G./ Brewster, J. (1991). *The Storytelling Handbook for Primary Teachers*. London: Penguin.
- Fisher, R. (1990). *Teaching Children to Think*. Cheltenham: Stanley Thornes.
- Fisher, R. (1995). *Teaching Children to Learn*. Cheltenham: Stanley Thornes.
- Gardner, H. (1983). *Razsežnosti uma. Teorija o več inteligencah*. Ljubljana: Tangram.
- Gerngross, G./Puchta, H. (2003). *Do and Understand*. Cambridge: CUP.
- Garvie, E. (1990). *Story as Vehicle: Teaching English to Young Children*. Clevedon, Philadelphia: Multilingual Matters Ltd.
- Gray, K. (ur.). (1998). *Jet Primary Teachers' Resource Book 1 & 2*. London: Mary Glasgow Magazines & Scholastic Inc.
- Griffiee, D. (1992). *Songs in Action*. Hemel Hempstead: Prentice Hall.
- Grundy, P. (1994). *Beginners*. Oxford: OUP.
- Hadfield, J. (1987-90). *Beginner (Elementary, Intermediate, Advanced) Communication Games*. Walton-on-Thames: Nelson.
- Halliwell, S. (1992). *Teaching English in the Primary Classroom*. Longman.
- Holden, S. (ur.). (1980). *Teaching Children*. London: Modern English Publications.
- Holderness, J./Hughes, A. (1997). *100+ Ideas for Children: Topic-based activities*. Oxford: Heinemann.
- Ioannou-Georgiou/Pavlou, S. P. (2003). *Assessing Young Learners*. Oxford: OUP.
- Kennedy, C./Jarvis, J. (ur.). (1991). *Ideas and Issues in Primary ELT*. Walton-on-Thames: Nelson.
- Lee, W. R. (1986). *Language Teaching Games and Contests*. Oxford: OUP.
- Lewis, G. (2004). *The Internet and Young Learners*. Oxford: OUP.
- Lewis, G./Bedson, G. (1999). *Games for Children*. Oxford: OUP.
- Lightbown, P./Spada, N. (1999). *How Languages are Learned*. Oxford: OUP.

- Matterson, E. (1991). *This Little Puffin ...* London: Penguin Books.
- Moon, J. (2000). *Children Learning English*. Oxford: Macmillan Heinemann ELT.
- Moon, J./Nikolov, M. (ur.). (2000). *Research into Teaching English to Young Learners*. Pecs: University Press Pecs.
- Murphey, T. (1992). *Music and Song*. Oxford: OUP.
- Nixon, C./Tomlinson, M. (2002). *Primary Activity Box. Games and activities for younger learners*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Phillips, S. (1993). *Young Learners*. Oxford: OUP.
- Phillips, S. (1999). *Drama with Children*. Oxford: OUP.
- Phillips, D./Burwood, S./Dunford, H. (1999). *Projects with Young Learners*. Oxford, OUP.
- Pollard, A. (1997). *Reflective Teaching in the Primary School*. London: Cassell.
- Pollard, A./Bourne, J. (ur.). (1994). *Teaching and Learning in the Primary School*. London: Routledge and The Open University.
- Prebeg-Vilke, M. (1991/1995). *Vaše dijete i jezik - materinski, drugi i strani jezik/Otrok in jeziki - materinščina in drugi jeziki naših otrok*. Zagreb: Školska knjiga; Ljubljana: Sanjska knjiga.
- Reilly, V./Ward, S. M. (1997). *Very Young Learners*. Oxford: OUP.
- Reilly, J./Reilly, V. (2005). *Writing with Children*. Oxford: OUP.
- Richards, J. C./Rodgers, T. S. (1986). *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge: CUP.
- Rixon, S. (1981). *How to Use Games in Language Teaching*. London: Macmillan Publishers Ltd.
- Rixon, S. (1999). *Young Learners of English: Some Research Perspectives*. Essex: Longman.
- Scott, W. A./Ytreberg, L. H. (1990). *Teaching English to Children*. London: Longman.
- Seliškar, N. (1995). *Igramo se in učimo: Zgodnje učenje tujega jezika*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo in šport.
- Skela, J. (ur.). (2008). *Učenje in poučevanje tujih jezikov na Slovenskem: Pregled sodobne teorije in prakse*. Ljubljana: Tangram.
- Vale, D./Feunteun, A. (1995). *Teaching Children English: A training course for teachers of English to children*. Cambridge: CUP.
- Wingate, J. (1993). *Getting Beginners to Talk*. New York: Prentice Hall.
- Wright, A. (1995). *Storytelling with Children*. Oxford: OUP.
- Wright, A. (1997). *Creating Stories with Children*. Oxford: OUP.
- Wright, A./Bettridge D./Buckby, M. (1979). *Games for Language Learning*. Cambridge: CUP.
- Willis, J./Slattery, M. (2001). *English for Primary Teachers*. Oxford: OUP.
- Wright, A. (2001). *Art and Crafts with Children*. Oxford: OUP.
- Zorman, A./Čok, L./Mršnik, S. (2003). *Suoni in Sintonia*. 2 Delovna zvezka za razvijanje slušne spretnosti za italijanščino v prvem razredu devetletne osnovne šole na narodnostno mešanem območju Slovenske Istre, ZRS, za 1. in 2. Razred. Koper: Univerza na Primorskem.

Seznam priporočenih virov za zgodnje učenje nemščine

- Bausch, K.-R. idr.(ur.) (1996). *Interkulturelles Lernen im Fremdsprachenunterricht*. Arbeitspapiere der 14. Frühjahrskonferenz zur Erforschung des Fremdsprachenunterrichts. Gießener
- Bausch, K.-R. idr. (ur.) (1995). *Handbuch Fremdsprachenunterricht*. 3. izdaja. Tübingen: Francke.
- Bleyhl, W. (2000). *Fremdsprachen in der Grundschule: Grundlagen und Praxisbeispiele*. Hannover.
- Bliesener, U./Edelenbos, P. (1998). *Früher Fremdsprachenunterricht. Begründungen und Praxis*. Leipzig: Klett.
- Bruschi, W. (1993): *Fremdsprachenunterricht in der Grundschule – nach welchem Konzept?*
- Fremdsprachenfrühbeginn in der Diskussion. V: Neusprachliche Mitteilungen. Nr.2.
- Christ, H. (1991). *Fremdsprachenunterricht für das Jahr 2000*. Sprachenpolitische Betrachtungen zum Lehren fremder Sprachen. Tübingen: Gunter Narr Verlag.
- Doyé, P. (1991). *Systematischer Fremdsprachenunterricht vs. Begegnung mit Fremdsprachen*. V: Neusprachliche Mitteilungen 44, 3, (1991), 145-146.
- Edelhoff, Chr. (ur.) (2001). *Neue Wege im Fremdsprachenunterricht*. Hannover: Schroedel.
- Kubanek-German, A. (Hrsg.) (1996). *Immersion – Fremdsprachenlernen – Primarbereich*. Standpunkte zur Sprach- und Kulturvermittlung. Bd.5. München: Goethe-Institut.
- Gompf, G. (1989): *Erwerb von Fremdsprachen im Vorschul- und Primarschulalter*. V: Bausch, K.-R. (ur.). *Handbuch Fremdsprachenunterricht*. Tübingen: Francke.
- Hellwig, K. (1992). *Fremdsprachen in der Grundschule zwischen Spielen und Lernen*. V: Gompf, G. (ur.). *Fremdsprachenbeginn ab Klasse 3. Lernen für Europa*. Berlin: Cornelsen.
- Jantscher, E./Heindler, D. (1998). *Frühes Fremdsprachenlernen: Eine Bestandsaufnahme aus österreichischer Sicht*. Graz.
- Kubanek-German, A. (1994). *Der frühe Fremdsprachenunterricht und sein Kanon – einige Anmerkungen*. V: Zeitschrift für Fremdsprachenforschung 5 (1994) 2, 22-31.
- Sauer, H. (2000). *Fremdsprachen in der Grundschule. Der Weg ins 21. Jahrhundert*. Leipzig: Klett.
- Sauer, H. (2000). *Frühes Fremdsprachenlernen in Grundschulen – ein Irrweg? V: Neusprachliche Mitteilungen*. Heft 1/2000. Berlin: Pädagogischer Zeitschriftenverlag.
- Scherling, T., Schuckall, H.F. (1992). *Mit Bildern lernen. Handbuch für den Fremdsprachenunterricht*. Berlin/München.
- Seebauer, R. (1996). *Fremdsprachliche Kompetenzen und Handlungskompetenzen von Grundschullehrern*. V: *Praxis 1*. 1996. 81-89.
- Wendt, P. (2001). *Wer heute nicht möglichst früh eine zweite Sprache lernt... V: Grundschule*, Heft 10/2001. Braunschweig: Westermann.
- Weskamp, R. (2001). *Fachdidaktik: Grundlagen & Konzepte*. Berlin: Cornelsen.
- Wode, H. (1995). *Lernen in der Fremdsprache - Grundzüge von Immersion und bilingualem Unterricht*. Ismaning: Hueber. Forum Sprache.
- Kierepka, A./Krüger, R./Mertens J. (2004). *Frühes Fremdsprachenlernen im Blickpunkt* (Broschiert)
- Brennecke, G.H. (1999). *Frühes schulisches Fremdsprachenlernen zwischen Empirie &*

Theorie. Verlag LIT.

- Wode, H. (2010). *Frühes Fremdsprachenlernen in bilingualen Kindergärten und Grundschulen*. Braunschweig: Westermann.

Seznam priporočenih virov za zgodnje učenje francoščine

- Calaque, E. (1997). *L'enseignement précoce du français langue étrangère: bilan et perspectives*. Grenoble: Lidilem.
- Čok, L. (1997). *L'enseignement de la langue étrangère au niveau précoce est-il un processus d'apprentissage intégré ou non-intégré?* Lidil-ISSN 1146-648.
- Sauvage, J. (2003). *L'enfant et le langage: une approche dynamique et développementale*. Editions l'Harmattan.
- Garabédian, M. (1991). *Enseignement/Apprentissage précoce des langues*. FDLM. Recherche et application.
- O'Neil, C. (1993). *Les enfants et l'enseignement des langues étrangères*. Hatier, LAL.
- Weiss, F. (2002). *Jouer, communiquer, apprendre*. Hachette.
- Haydée, S. (2008). *Le jeu en classe de langue*. CLE International. Paris.
- Wenk, B. (1989). *Enseigner aux enfants*. CLE International.
- Julien, P. (1988). *Activités ludiques* (Techniques de classe). CE International.
- Tagliante, C. (2006). *La classe de langue*. (Techniques et pratiques de classe). CLE International. Paris.
- Cormanski, A. (2005). *Techniques dramatiques: activités d'expression orale* (Pratiques de classe). Hachette. Paris.
- Lamblin, C. (1996). *20 pièces à jouer (comédie-drama-fiction)*. RETZ./Expression théâtrale/.
- Kanemann, M., E. Pedoya, 1989. *Plaisir des sons*. Hatier.
- »Dites-moi tout!«, niveau débutant, comédie musicale grammaticale, vidéo, Clé International.

O CLIL-U

“CLIL has a major contribution to make to the Union’s language learning goals”
(Commission of the European Communities 2003: 9).

Kaj je CLIL?⁹

CLIL (ang. Content and Language Integrated Learning) je krovno poimenovanje za odprt didaktični koncept pouka, kjer se vse ali zgolj določene vsebine nejezikovnih predmetov poučujejo v tujem jeziku. Povedano drugače: gre za poučevanje vsebin določenega predmeta, npr. matematike, spoznavanja okolja, športne vzgoje, likovne vzgoje, v tujem jeziku.

CLIL je koncept pouka, ki temelji na tem, da učenci pridobivajo vsebinsko oz. »nejezikovno« znanje (dosegajo cilje, ki so zapisani v učnih načrtih, npr. za matematiko, spoznavanje okolja, vzgojne predmete) in pri tem uporabljajo, spoznavajo, usvajajo in se učijo tudi tuji jezik. Tuji jezik se učijo v njegovi najbolj naravni vlogi, to je v funkciji sporazumevanja, kar CLIL loči od klasičnega (delno tudi od komunikacijskega) poučevanja tujega jezika. Didaktični pristopi so osredinjeni na poučevani predmet in njegove vsebine. Pri tem ni okrnjeno nejezikovno znanje zaradi tujosti medija in CLIL, tudi ne 'škoduje' znanju materne jezika, saj je splošno znano, da materni jezik pogosto spoznavamo in krepimo tudi ob učenju in ukvarjanju z drugimi jeziki.

38 Zakaj CLIL?

CLIL smo v tej publikaciji med drugim izbrali tudi zato, ker je to preverjeni koncept in izhaja iz programov jezikovne kopeli v Kanadi iz 60. let prejšnjega stoletja. Nastal je na pobudo staršev, ki so želeli, da se njihovi otroci izobražujejo in v življenju uspešno komunicirajo tako v angleščini kot francoščini. V številnih raziskavah se je tak pristop k poučevanju tujih jezikov pokazal kot izredno uspešen model tujejezikovnega učenja.

CLIL pa je tudi v dokumentih Evropske komisije, natančneje v Akcijskem načrtu za spodbujanje učenja jezikov in jezikovne raznolikosti, opredeljen kot prednostno področje (prim. Akcijski načrt (2004-2006) http://ec.europa.eu/education/policies/lang/doc/young_en.pdf (2. 5.2010)).

V tem dokumentu lahko preberemo, da se CLIL uporablja in je učinkovit na vseh področjih od osnovnega izobraževanja do izobraževanja odraslih kakor tudi v visokem šolstvu ter da se njegova uspešnost v zadnjih desetih letih in tudi danes povečuje (prim. http://ec.europa.eu/education/languages/language-teaching/doc236_sl.htm (4.6.2010)).

⁹ Akronim CLIL je v primerjavi z drugimi izrazi, ki označujejo to isto obliko pouka (jezikovna kopel, integrirani pouk, bilingvalni pouk itd.) nevtralen in kot tak uporaben v različnih socialnih kontekstih in izvedbenih variantah, saj zadosti različnim izobraževalnopolitičnim smernicam v Evropi (Lipavc Oštir, A./Jazbec, S. (2009): Vzajemno delovanje različnih dejavnikov pri uvajanju CLIL-a v šolski sistem v Sloveniji. Pedagoška obzorja, letn. 24, št. 3–4, str. 104–108)

CLIL lahko, kot je navedeno na straneh Evropske komisije, ponuja veliko prednosti (ibid.):

- gradi medkulturno znanje in razumevanje,
- razvija medkulturne sporazumevalne zmožnosti,
- izboljša jezikovne spretnosti,
- razvija večjezične interese in krepi medosebne odnose ter odnose med narodi in kulturami,
- ponuja možnosti za učenje vsebin iz različnih perspektiv,
- učencem omogoča več stikov s ciljnim jezikom,
- (večinoma) ne zahteva dodatnih učnih ur,
- dopolnjuje ostale predmete in z njimi ne tekmuje,
- menjuje učne metode in oblike,
- dviguje učenčevo motivacijo in zaupanje v jezik kakor tudi v predmet, ki se ga uči.

Kdo izvaja CLIL?

CLIL kot specifičen in mnogostranski koncept učenja in poučevanja zahteva tudi specifičen profil učitelja. Tak učitelj mora biti zelo dober govorec tujega jezika, obvladati mora predmetna področja, ki jih poučuje (npr. matematiko, naravoslovje, geografijo), in poznati didaktično-metodične koncepte učenja ter poučevanja nejezikovnih predmetov in tujega jezika. Če poučuje na zgodnji stopnji, potem je nujno poznavanje razvoja otrok, pedagoške psihologije itn. Ker so v Evropi študijski programi za CLIL redki (npr. Saratov v Rusiji, Budimpešta na Madžarskem), v Sloveniji pa jih sploh še ni, se kot izvajalca CLIL-a tako v Evropi kot v Sloveniji pojavita: (1) učitelj tujega jezika, ki se dodatno usposobi za poučevanje nejezikovnih predmetov in plodno sodeluje, zlasti v fazi načrtovanja, evalvacije in organizacije pouka z razrednim učiteljem, ter (2) učitelj razrednega pouka, ki si pridobi zelo dobro znanje tujega jezika s programom izpopolnjevanja.

39

CLIL ali integrirani pouk?

CLIL je nedvomno tudi integrirani pouk, medtem ko obratno ne velja vedno. Ni vsak integrirani pouk tudi CLIL. Terminologija je pogosto nejasna, zato v pričujoči publikaciji uporabljamo izraz CLIL in s tem mislimo nejezikovni pouk v tujem jeziku, kjer so v ospredju nejezikovni cilji, seveda pa učenci z izpostavljanjem tujemu jeziku pridobivajo tudi tujejezikovne spretnosti. Izraz integrirani pouk pa pomeni integracijo pouka tujega jezika v siceršnji pouk, se pravi, da se pouk tujega jezika sicer vsebinsko povezuje z drugimi predmeti, a je v ospredju pridobivanje jezikovnih ciljev.

Urednice

ZGLEDI PRAKSE

40 | Matematika in tuji jezik

CLIL V 2. RAZREDU – MATEMATIKA IN NEMŠČINA

*Avtorici: Stanka Emeršič in izr. prof. dr. Alenka Lipovec, Pedagoška fakulteta Maribor
Šola, kraj: OŠ Janka Padežnika, Maribor*

MAT, 2. razred, 45 min, utrjevanje znanja, učiteljica govori samo tuji jezik

Učiteljica	Razred	Predmet	Datum	Št. učencev
Stanka Emeršič	2. a	matematika	25.5.2010	18
Učna tema	Računske operacije			
Učna enota	Seštevanje dvomestnih števil brez prehoda			
Vzgojno-izobraževalni cilji	učenec prišteje dvomestno število brez prehoda, učenec sešteva dvomestno število brez prehoda, učenec enaktivno in ikonično ponazori računsko operacijo v strukturah združevanja in dodajanja, učenec nadgrajuje mestnovrednostni koncept in relacijski pogled na števila v obsegu do 100.			
Jezikovni cilji	učenec izgovarja števila v nemščini, učenec razume opis situacije, učenec opisuje situacijo, učenec razume število oz. računsko operacijo v nemščini in jo ponazori s konkretnimi materiali.			
Diferencirani cilji	manj uspešni učenci se bodo na učiteljeve izjave odzvali in računali v materinščini, uspešnejši učenci se bodo na učiteljeve izjave odzvali v nemščini in tudi računali po nemško.			
Predhodno znanje	učenci so usvojili urejanje in primerjanje števil do 100.			
Učna sredstva in pripomočki	100 link kock, koščkov slamic, gumbov, vžigaličnih škatlic, lesenih ščipalk – velikih in majhnih, plastičnih ščipalk, lesenih palčk, pisarniških sponk, frnikol; plastični kozarci, papirnati krožniki, stotična mreža, 2 barvna svinčnika, magnetki, kreda, tabla, vreča, lističi z računskimi operacijami, 3 različni kompleti domino kartic z računskimi operacijami, delovni list s sestavljanjo.			
Učne oblike	frontalni pouk, delo po skupinah, individualno delo.			
Učne metode	razlaga, demonstracija, raziskovalno-produktivna metoda, razvojnorazgovorna metoda, praktično delo.			

	Učitelj	Učenci
Potek učne ure	<p>UVODNA FAZA</p> <p>Učence pozdravim in jim pokažem škatlo s frnikolami.</p> <p>Na tablo napišem, da imam v škatli 100 frnikol, in napovem smoter učne ure.</p>	<p>Odzdravijo.</p> <p>Sprejemajo informacije.</p>
	<p>FAZA USVAJANJA</p> <p>Na mizi pripravim frnikole in 10 plastičnih kozarcev.</p> <p>Iz vreče izvlečem listič z računom ($35+21=$), ga preberem ter napišem na tablo. Nato ga ponazorim s frnikolami.</p> <p>Stotični kvadrat z magnetki pritrdim na tablo in na njej pobarvam ustrezno število kvadratkov. Učencem demonstriram seštevanje dveh dvomestnih števil brez prehoda.</p> <p>Z izštevanjem izberem učenca/-ko, ki ponazorijo izžrebano računsko operacijo ($35 + 22 =$ ali $26 + 11 =$) s koščki slamic.</p> <p>Podam navodila za individualno delo s konkretnimi gradivi.</p> <p>Na tablo napišem račun, ki ga ponazorijo.</p> <p>Učencem sproti podam povratno informacijo o ustreznosti rešitev in jim razdelim stotično mrežo za slikovno ponazoritev računске operacije.</p>	<p>Učenci opazujejo.</p> <p>Učenci sprejemajo informacije in učitelju pomagajo pri štetju v nemščini.</p> <p>Učenci opazujejo in sprejemajo informacije.</p> <p>Učenci sprejemajo informacije in pomagajo sošolcu/sošolki pri štetju v nemščini.</p> <p>Učenci morajo iz link kock, gumbov, palčk, vžigaličnih škatlic, ščipalk, pisarniških sponk, frnikol sestaviti račun, ki je napisan na tabli.</p> <p>Učenci na stotičnem kvadratu ponazorijo računsko operacijo.</p>
	<p>FAZA UTRJEVANJA</p> <p>Učencem podam navodila za igro z domino karticami.</p> <p>Učencem podam navodila za reševanje delovnega lista, ki je za domačo nalogo.</p>	<p>Igrajo igro domine z računskimi operacijami – seštejejo in poiščejo rezultat na naslednji kartici; za sprotno ugotavljanje pravilnosti izračuna jim je v pomoč »vrvica«, ki se prepleta od prve do zadnje kartice.</p> <p>Učenci sprejemajo informacije. Na delovnem listu izrežejo sestavljanke z računskimi operacijami in jo ponovno sestavijo.</p>
Opombe o realizaciji		
Diferencirano delo	Igra z domino karticami je potekala diferencirano.	
Domača naloga	Delovni list s sestavljanke.	

CLIL V 1. RAZREDU – MATEMATIKA IN NEMŠČINA

*Avtorica: Stanka Emeršič
Šola, kraj: OŠ Janka Padežnika, Maribor*

*MAT, 1. razred, 45 min, ponavljanje, utrjevanje snovi, učiteljica govori samo tuji jezik
Didaktični sklop: Aritmetika in algebra/sklop: Naravna števila in število 0
Didaktična enota: Utrjevanje števil 1, 2, 3, 4 in 5*

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina: 1. razred

Število učenk in učencev: 16

Učni cilji:

- učenci utrjujejo števila od 1 do 5,
- učenci utrjujejo predstavo o številih od 1 do 5,
- učenci znajo šteti do 5,
- učenci razumejo poimenovanja za števila od 1 do 5 v nemščini.

Učila in učni pripomočki: številski kartončki, slikovne aplikacije, delovni listi, realije (frnikole, gumbi, ščipalke, vžigalične škatlice, paličice).

Vir: Rajšp, M./Žič, J. (2009): Prvi koraki v matematiko. Delovni zvezek za matematiko v prvem razredu osnovne šole. Ljubljana: Rokus Klett. Str. 53.

43

Potek didaktične enote

Uvodni del

Igra 1, 2, 3: Otroci so ugibali število frnikol (1–3), ki sem jih skrila v svojo pest. Predvideno število so poimenovali v slovenščini, večina učencev pa v nemščini. Igro smo ponovili tolikokrat, kot je število učencev v skupini.

Osrednji del

Tabelska slika: Na tablo sem pritrčila učne liste s števili od 1 do 5 in liste z ustreznim številom rožic (slikovna podoba je ustrezala številčni). Učenci so števila poimenovali in šteli do 5 v nemškem in slovenskem jeziku.

Delo v krogu: Z učenci smo sedli na tla v krog, kjer so šteli različne realne predmete in nizali številke po danem vzoru.

Delo po skupinah: Učenci so se razporedili v skupine. Skupino so sestavljali trije ali štirje učenci. Vsaka skupina je prejela kartončke s števili od 1 do 5 ter realne predmete – npr. ščipalke, frnikole, paličice, gumbe, vžigalične škatlice. Sledilo je razvrščanje po nareku. Učitelj

imenuje število, učenci položijo na mizo ustrezno število predmetov.

Delo na postajah: Skupaj z učenci smo pripravili delo na postajah. Na vsaki postaji je bila drugačna naloga. Učenci so v skupinah samostojno reševali naloge na postajah.

1. postaja: učenci razvrščajo gumbe na podlagi izbranega števila na kartončku
2. postaja: učenci razvrščajo frnikole na podlagi izbranega števila na kartončku
3. postaja: učenci razvrščajo vžigalične škatlice na podlagi izbranega števila na kartončku
4. postaja: učenci razvrščajo ščipalke na podlagi izbranega števila na kartončku
5. postaja: učenci razvrščajo paličice na podlagi izbranega števila na kartončku

Zaključni del

Evalvacija dela: Ko so učenci končali z delom na posamezni postaji, sem vsakemu posebej dala povratno informacijo o uspešnosti dela.

Refleksija o učni enoti

Uspelo mi je motivirati učence na drugačen način. Ves čas so bili aktivni. V prihodnje bi v uro vključila tudi več tehnike problemskega pouka. Pri delu po učnih postajah lahko učitelj vsakemu učencu poda sprotno povratno informacijo.

Učenci so utrdili predstave o številih do 5 s konkretnimi predmeti. Učenci zelo radi delajo v krogu in po učnih skupinah s konkretnimi predmeti, saj imajo priložnost učenja oz. utrjevanja s čutili. Hkrati lahko vsak učenec pokaže svoje znanje.

CLIL V 1. RAZREDU – MATEMATIKA IN ANGLEŠČINA

*Avtorica gradiva: Barbara Šolar Jerič
Šola, kraj: OŠ Škofja Loka – Mesto, Škofja Loka*

*MAT, 1. razred, 30 min, ponavljanje/utrjevanje snovi, učiteljica govori samo tuji jezik
Didaktični sklop: Aritmetika in algebra: Naravna števila in število 0
Didaktična enota: Utrjevanje števil od 1 do 6*

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:¹⁰ 1. razred

Število učenk in učencev: 23

Učni cilji:

- utrjujejo predstavo števil od 1 do 6,
- štejejo do 6,
- utrjujejo zapis števil od 1 do 6.
- razumejo poimenovanja za številke od 1 do 6,
- štejejo do 6 v angleščini.

Učila in učni pripomočki: številke iz pene, kocka, kartončki s številkami, slikovne aplikacije, pesem, učni listi.

Vir: Cotič, M. et al. (2000): Igraje in zares v svet matematičnih čudes. Delovni učbenik za matematiko v 1. razredu. 2. zvezek. Ljubljana: DZS. Stran 18.

45

Potek didaktične enote

Uvodni del

Prikazovanje števil s pomočjo teles: Učence sem povabila v krog. V vrečki presenečenja sem imela številke od 1 do 6. Najprej je nekaj učencev pokukalo vanjo, nato kar vsi po vrsti. Ugotovili so, da so notri številke. Najprej sem izvlekla številko 1 in jo glasno poimenovala, učenci pa so ponovili za mano. Nato sem izvlekla številko 2 in na enak način smo poimenovali še ostale številke do 6. Sledilo je prikazovanje števil s pomočjo telesa. Posamezni učenci so samostojno, v parih ali v skupinah prikazali posamezne številke. Drugi učenci pa so ugibali, katero številko prikazujejo.

¹⁰ Učenci prvega razreda so se s takšnim načinom poučevanja srečali prvič. Sama poučujem angleščino v obliki interesne dejavnosti, ker pa sem v letošnjem šolskem letu na porodniškem dopustu, učenci te možnosti nimajo. Imajo pa možnost obiskovanja plačljive tečajne oblike pouka angleščine, a se je udeležuje malo učencev (manj kot deset odstotkov).

Osrednji del

Prikazovanje števil z gibi in štetje: Učencem sem pokazala igralno kocko s pikami od 1 do 6. Učenci so številke prikazali s prsti. Številke smo še zaploskali in zraven glasno šteli. Nato sem nekajkrat vrgla kocko. Posamezni učenci so izmed števil iz pene izbrali ustrezno številko. Skupaj smo številko prikazali še z gibi (počepi, poskoki, vrtenje) in zraven glasno šteli.

Učenci so se usedli v klopi. Vsak učenec je dobil kartončke s številkami od 1 do 6. Najprej sem nekajkrat vrgla kocko. Učenci so samostojno prešteli število pik in dvignili ustrezno številko. Nato sem kazala sličice. Učenci so samostojno prešteli število predmetov in dvignili ustrezno številko. Pri številkah 5 in 6 smo skupaj glasno šteli.

Pesem: One little, two little, three little Indians: Predvajala sem pesmico One little, two little, three little Indians. Najprej smo jo skupaj nekajkrat zapeli, potem pa smo skupaj izšteli – najprej deset indijanskih deklic, nato deset indijanskih dečkov in nato deset indijanskih otrok (mešano deklice in dečke).

Zaključni del

Zapis števil: Učenci so ponovili zapis števil po zraku, po klopi ter po hrbtu sošolca ali sošolke. Sledilo je reševanje učnega lista. Pomagala sem posameznim učencem, ki so potrebovali pomoč. Učenci so oddali učni list v pregled. Povratno informacijo o pravilnosti rešenega učnega lista so dobili po končani učni uri.

Refleksija o učni enoti

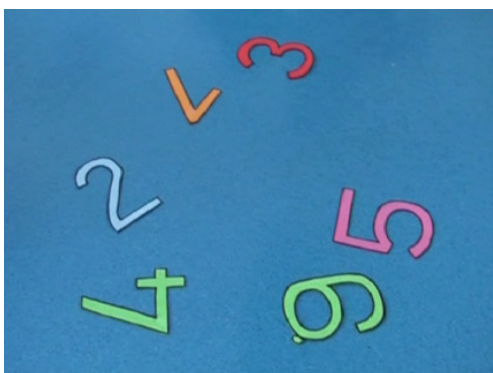
Pred izvedbo ure sem z učenci spregovorila nekaj besed v slovenščini. Najprej sem se jim predstavila, nato pa sem jim povedala, da bo ta ura nekaj posebnega, ker bom govorila le v angleščini in da od njih želim, da mi odgovarjajo v slovenščini, če pa kdo že zna, pa seveda tudi v angleščini. Nato sem vzela svojo čarobno paličico in se začarala, da sem lahko govorila le v angleščini.

V učni uri smo ponovili številke, utrjevali zapis števil od 1 do 6 ter šteli do 6. Odziv učencev me je presenetil, saj so dobro sodelovali in večinoma razumeli, kaj želim, tako da sem zastavljene cilje dosegla. Nekajkrat je vmes posegla učiteljica in jim razložila še v slovenščini. Ker je bila to prva ura integracije, je učiteljica morala to storiti, saj učenci nekaterih izrazov niso razumeli. Prepričana pa sem, da bi bilo njenega 'vmešavanja' v naslednjih urah vedno manj, saj bi učenci kar nekaj izrazov že usvojili (usedimo se, vstanimo, naredimo krog ...). Na koncu ure sem se odčarala in učence v slovenščini vprašala, ali jim je bilo všeč. Bili so navdušeni.

Priloge: fotografije

Fotografija 1: Po vsakem metu kocke izgovorimo številko, ki je padla, v angleščini. (Avtor/-ica fotografije: Barbara Šolar Jerič.)

Fotografija 2: Številke iz pene so nam v pomoč pri učenju. (Avtor/-ica fotografije: Barbara Šolar Jerič.)

Fotografija 3: Učenci preštejejo predmete na sličici in dvignejo ustrezno številko. (Avtor/-ica fotografije: Barbara Šolar Jerič.)

47

Fotografija 4: Učenca pripravljata kartončke s številkami. (Avtor/-ica fotografije: Barbara Šolar Jerič.)

CLIL V 1. RAZREDU – MATEMATIKA IN ANGLEŠČINA

Avtorica: Simona Šooš

Šola, kraj: Osnovna šola II Murska Sobota, Murska Sobota

MAT, 1. razred, 30 min, usvajanje nove snovi, učiteljica govori samo tuji jezik

Didaktični sklop: Naravna števila

Didaktična enota: Število 3 (uvodna ura)

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:¹¹ 1.razred

Število učencev in učenk: 10

Učni cilji:

- učenci bodo ob praktičnih dejavnostih pridobili številsko predstavo o številu tri;
- prikazali bodo število tri z različnimi konkretnimi predmeti;
- urili bodo števila od ena do tri;
- po angleško bodo znali poimenovati števila od ena do tri;
- razumeli in ustrezno se bodo odzvali na učiteljeva navodila v angleščini.

Učila in učni pripomočki: ilustrirana pravljica v angleščini *Goldilocks and the Three Bears*, plišasti medvedi, kartončki, tabla, magnetki, slikovne aplikacije medvedov, skled, žličk, postelj, stolov, boben, palica, učni oziroma delovni list, škarje, lepilo in svinčnik.

Viri: samostojno pripravljeno didaktično gradivo na osnovi pravljice *Zlatolaska in trije medvedi*.

Potek didaktične enote

Uvodni del

Motivacija z medvedki: Učencem pokažem tri plišaste medvedke in jim povem, da so prišli danes k njim na obisk. Vprašam jih, če poznajo pravljico, kjer nastopajo trije medvedki, knjigo pokažem in povem naslov *Goldilocks and the Three Bears (Zlatolaska in trije medvedi)*. Povabim jih, da se mi pridružijo pred tablo.

Branje pravljice: Sedimo v krogu, učencem berem pravljico ter sproti kažem sličice, učenci poslušajo.

¹¹ Ta ura CLIL-a se je izvajala kot poskus. Sodelovali so vsi učenci, ne glede na predznanje angleščine. Nekaj učencev obiskuje tečajno obliko pouka angleščine, ki jo plačujejo starši in se izvaja tedensko po 30 minut.

Osrednji del

Ponovitev pravljice s slikovnimi aplikacijami: Še vedno sedimo v krogu in na tleh v sredini imamo slikovne aplikacije predmetov iz zgodbe. Ob aplikacijah ponovimo število predmetov iz zgodbe in ob tem poimenujemo predmete, ki smo jih slišali v zgodbi. Nastaja tabelska slika (3 medvedi, 3 stoli, 3 postelje, 3 sklede). Učenci si pridobivajo številsko predstavo o številu tri.

Tabelska slika: urjenje števil od 1 do 3: Urjenje števil od 1 do 3. Učenci prihajajo k tabli in z magnetki pripenjajo aplikacije (3 stole, 3 medvedke, ...).

Gibalna igra: Vstanemo in se razgibamo z gibalno igro, v kateri poskakujemo, ploskamo, mežikamo (vse to enkrat, dvakrat ali trikrat).

Kartončki: Učenci sedejo na svoja mesta za mize in vsak učenec dobi tri kartončke z zapisom števil od 1 do 3.

Igra z bobenčkom: S palico udarjam po bobnu in učenci dvigujejo kartončke. Vsakič dvignejo kartonček, na katerem je število, ki ustreza številu udarcev po bobenčku.

Zaključni del

Reševanje učnega lista: Sledi reševanje učnega lista. Učenci izrezujejo in lepijo manjkajoče število predmetov (postelj, skled, žlic, stolov), ki manjkajo v kvadratih. Cilj reševanja so po trije predmeti v vsakem kvadratu. Učence opazujem, jim pomagam. Tako zaključim svoj del ure.

Preostanek ure izpelje razredna učiteljica, in sicer z učenci preveri, ali so našli in nalepili ustrezno število manjkajočih predmetov.

Refleksija o učni enoti

Učno uro mi je z branjem pravljice uspelo izpeljati na malo drugačen način. Tako sem uvedla novo snov, in sicer številsko predstavo o številu tri. Učenci so bili ves čas motivirani, drug drugega popravljali in zelo aktivno sodelovali. V prvem razredu je zelo pomembno, da sta delo in ura zelo razgibana: sede, stoje, za mizo, pred tablo. Obenem pa mi je uspelo, da so vsi učenci imeli možnost pokazati, kaj znajo in zmorejo.

CLIL V 1. RAZREDU – MATEMATIKA IN NEMŠČINA

Avtorica: Romana Zupančič

Šola, kraj: OŠ Rače, Rače

MAT, 1. razred, 45 min, ponavljanjelutrijevanje snovi, učiteljica govori samo v tujem jeziku

Didaktični sklop: Aritmetika in algebra; sklop: Naravna števila in število 0

Didaktična enota: Utrjevanje števil do 5

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:¹² 1. razred

Število učenk in učencev: 16

Učni cilji:

- učenci utrjujejo predstavo o številih od 1 do 5 in zaznavajo števila od 1 do 5 s pomočjo različnih čutil;
- znajo šteti do 5;
- učenci se urijo v opazovanju in navajanju na samostojnost ter natančnost pri delu, v sodelovanju v skupini in upoštevanju pravil za delo v skupinah;
- razumejo poimenovanja za števila od 1 do 5 v tujem jeziku;
- po svojih zmožnostih uporabljajo tuji jezik v komunikaciji z učiteljem in v igri.

50

Učila in učni pripomočki: številna kocka (do 5, lahko se eno število ponovi), kocka s slikami dejavnosti, otroški tunel, velika žoga za skakanje, spomin (števila do 5), link kocke, številne kocke do 5 in znaki več, manj, je enako (na kartončkih), različni mali instrumenti (palčke, triangel, raglja), učni listi, figure igre človek ne jezi se za tvorjenje skupin, tamburin.

Vira: Mulec, I., et al. (2009): Ena, dva, tri odkrij jo ti: Matematika za 1. razred osnovne šole. 1. del. Ljubljana: Modrijan. Str. 53.

Žakelj, A. (2009): *Učni načrt. Matematika: osnovna šola*. Ljubljana: MŠŠ/ZRSS.

Potek didaktične enote

Uvodni del

Igra Atomčki in razdelitev v skupine: S tamburinom otroke pozovem h gibanju po prostoru. Otroci se prosto gibljejo po prostoru v ritmu tamburina. Na znak stop se ustavijo in tvorijo skupine (atomčke) glede na število, ki ga povem. S štetjem preverimo, če je v vsaki skupini ustrezno število otrok. Igro ponavljamo, tako da uporabimo števila od 1 do 5.

¹² Učenci prvega razreda imajo integrirani pouk v nemščini celo šolsko leto, in sicer eno učno uro tedensko. Integrirani pouk na naši šoli poteka za vse učence prvega triletja.

Iz škatlice presenečenja otroci izvlečejo vsak po eno barvno figuro. Tvorijo skupine glede na barvo, ki jo izvlečejo (v škatlici so 4 modre, 4 rdeče, 4 rumene, 4 zelene figure). Pripravim posamezne učne postaje in naloge na njih sproti razložim ter prikažem učencem. Da preverimo razumevanje, naloge vedno prikaže en otrok.

Osrednji del

Pravila dela: Pred pričetkom določimo pravila: (1) delamo tiho, (2) pozorni smo na glas tamburina, ki pomeni menjavo postaj v smeri urinega kazalca. (Menjavo postaj z učenci preizkusimo pred začetkom dela po postajah.)

Delo na postajah: Za začetek skupine usmerim k posameznim učnim postajam. Delo učencev spremljam sproti, jim po potrebi pomagam. Menjavo postaj določim, ko vse skupine v glavnem končajo z delom.

1. postaja: Telovadimo (učenci mečejo dve kocki; na prvi so namesto pik slike aktivnosti, ki jih morajo narediti: plezanje skozi tunel, skakanje na žogi, poskoki v zrak, plezanje na stol, počepi; druga kocka kaže, kolikokrat to dejavnost ponovijo).
2. postaja: Igramo spomin (število pik in znak za zapis števila).
3. postaja: Več ali manj (učenci mečejo kocko 2-krat, sestavijo 2 stolpa iz ustreznega števila link kock, med dva stolpa postavijo znak za več, manj, je enako).
4. postaja: Instrumenti (učiteljica/otrok igra na instrument, drugi člani skupine povedo, koliko udarcev so slišali; učiteljica pove število, otroci število ponazorijo z udarci na instrument).
5. postaja: Učni lističi (otroci odštevajo in seštevajo do 5).

Zaključni del

Evalvacija dela: Medtem ko otroci opravljajo naloge po posameznih postajah, sproti spremljam njihovo delo, po potrebi pomagam in jim dajem povratno informacijo o njihovem delu.

Refleksija o učni enoti

Učenci so prvič delali po učnih postajah. Z učiteljico sva se že pri načrtovanju odločili, da bova pri uri po potrebi sodelovali obe. Ta odločitev je bila pravilna, saj učenci še niso bili toliko samostojni, morali sva jih usmerjati pri delu, ponavljati pravila, usklajevati menjavanje skupin na posameznih učnih postajah. Na ta način sem se lahko posvetila vedno drugi skupini in spodbujala učence h komunikaciji v nemščini. Učenci so se zelo dobro odzvali na drugačen način dela. Razumeli so skupna navodila in naloge uspešno izvajali.

CLIL V 2. RAZREDU – MATEMATIKA IN ANGLEŠČINA

*Avtorica gradiva: Klaudija Berden
Šola, kraj: OŠ II Murska Sobota, Podružnica Krog*

*MAT, 2. razred, 35 min, usvajanje nove snovi, učiteljica govori samo tuji jezik
Didaktični sklop: Računske operacije – računanje z deseticami
Didaktična enota: Seštevanje desetic in desetiških enot v množici naravnih števil*

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:¹³ 2. razred

Število učenk in učencev: 13 učencev

Učni cilji:

- učenci prepoznajo in zapišejo desetice ter desetiške enote,
- seštevajo desetice,
- seštevajo desetiške enote,
- rešijo nalogo v delovnem zvezku,
- prepoznajo in poimenujejo števila do 20 v angleščini,
- razumejo osnovna navodila za izvajanje gibalnih vaj v angleščini.

Učila in učni pripomočki: aplikacija »bibe« z deseticami, aplikacija »bibe« z desetiški enotami, prosojnica z nalogo iz delovnega zvezka, bonboni, škatla (darilo), prozorne vrečke, vrvice, pisala ter ostale potrebščine.

Vir: Petrič, M. (2009): Do sto zanimivo bo : matematika za 2. razred *osnovne šole. Zbirka vaj.* Ljubljana: Modrijan. Str. 30.

Potek didaktične enote

Uvodni del

Razgibavanje: Po uvodnem pozdravu učenci poslušajo navodila za razgibavanje ter se ustrezno odzivajo. (*Good morning, how are you today? Did you sleep well?*)

Učence pozovem, da vstanejo in naredijo 10 poskokov. (*Stand up and jump ten times, please.*) Nadalje naredijo še 10 počepov, 10-krat plosknejo z rokami ter se še 10-krat zavrtijo.

Škatla presenečenja: Učence poprosim, da dvignejo stole in jih prinesejo k pripravljeni mizi spredaj. Nato se posedejo okrog mize. Na mizo postavim veliko škatlo, ki je videti kot darilo. Učenci si škatlo med seboj podajajo in ugibajo, kaj se nahaja v škatli. Podajajo različna mnenja. Počasi odprem škatlo in v njej najdemo še eno škatlo. Tudi to odpremo.

¹³ V 2. razredu izvajamo tečajno obliko, in sicer je 10 učencev drugo leto vključenih v tečaj angleškega jezika, ki poteka dvakrat tedensko po 30 minut, v poznih popoldanskih urah.

V tej škatli so bonboni.

Osrednji del

Bonbone damo na mizo. Preštejemo deset bonbonov. (*Let's count to ten. Here we have got ten candies.*) Vzamem rdeč trak in nadaljujem. (*This is a red ribbon. I will make a set of these ten candies.*) Uokvirim jih z vrstico in poudarim, da je to množica desetih bonbonov. (*So, here we have got one set of ten candies.*) S table vzamem krogec (krogec bibe) s številko 10 in zaradi lažje predstave, predvsem pri večjih desetiških zapisih, krogec z desetiškim zapisom 1 D. Naredimo še eno množico po deset bonbonov in postopek ponovimo. Dve množici po deset bonbonov spojimo (trakove odvezam) in iz dveh naredimo eno veliko množico. Bonbone preštejemo. (*Here is one set of ten candies and here is another one. Now, we will put these two sets together and form a big one. Let's count the candies. How many candies have we got in this set now? Twenty, that's right. Well done.*) Ko preštejemo, zraven množice položim aplikacijo z zapisom 20 in povem, da je to enako zapisu 2 D. To ponazorimo tudi s prsti na rokah.

Sproti nastaja tabelska slika.

Učenci prejmejo majhne vrečke. V vsako vrečko dajo 10 bonbonov, ki predstavljajo množice. Množice preštevamo in seštevamo.

Utrjevanje: Učenci odprejo delovne zvezke in rešujejo 1. nalogo, kjer seštevajo desetice in desetiške zapise do sto. Na tablo projiciram nalogo iz delovnega zvezka. Prva dva primeri naredimo skupaj, nato pa individualno. Hodim po razredu in pomagam posameznim učencem. Učenci preverjajo račune.

Zaključni del

Koliko bonbonov je v posameznih vrečkah

Na tla položim krogece »bibe« z deseticami. Učenci s pomočjo množic v plastičnih vrečkah iščejo, seštevajo desetice in iščejo rezultate. (e.g. *Two bags plus two bags equals ... How many candies?*) Ko izračunajo, se postavijo na pravi rezultat.

Na koncu se poslovimo in učenci prejmejo bonbone.

Refleksija o učni enoti

Z uvodno motivacijo mi je zelo uspelo motivirati učence, saj so željno pričakovali nadaljnje aktivnosti. Ves čas so bili aktivni. Pri načrtovanju ure sem imela določene pomisleke, predvsem glede številskih predstav v tujem jeziku, vendar smo z nazornimi primeri in aplikacijami cilje uspešno dosegli. Veliko je bilo povezovanja in sodelovanja z razredno učiteljico, ki mi je stala ob strani in pomagala pri načrtovanju.

CLIL V 2. RAZREDU – MATEMATIKA IN NEMŠČINA

*Avtorica: Nataša Kubar Čerpnjak
Šola, kraj: OŠ Grad, Grad*

*MAT, 3. razred, 30 min, utrjevanje znanja, učiteljica govori samo tuji jezik
Didaktični sklop: Poglabljam odštevanje do 10
Didaktična enota: Odštevanje do 10*

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:¹⁴ 2. razred

Število učenk in učencev: 14

Učni cilji:

- znajo šteti do 10,
- poznajo znaka + in – ,
- razumejo pojma seštevanje in odštevanje,
- svoje znanje uporabijo pri utrjevanju obeh računskih operacij s števili do 10,
- v tujem jeziku znajo šteti do 10,
- razumejo preprosta učiteljeva navodila.

Učila in učni pripomočki: barvni papir, škarje, lepilo, slikovno gradivo.

54

Vira: Rajšp, M./Žič, J. (2007): Drugi koraki v matematiko. Učbeniški komplet za matematiko v 2. razredu osnovne šole. Ljubljana: Rokus Klett. Str. 47–55.

Rajšp, M./Šafarič, J. (2000): Drugi koraki v matematiko. Priročnik za matematiko v 2. razredu osnovne šole. Ljubljana: Rokus Klett. Str. 26.

Potek didaktične enote

Uvodni del

Učence pozdravim in jih vprašam, ali se še spomnijo naše prejšnje učne ure v tujem jeziku. Izzovem jih, naj poskusijo uganiti, kaj bomo danes počeli.

Uvajanje s slikovnim gradivom: Na tablo pritrdim slike predmetov, ki smo jih uporabljali pri seštevanju (figurice ninja želv, frnikole, avtomobilčki, slikanice, magnetki).

Učenci povedo, da smo z njimi seštevali.

Na tablo zapišem znaka + in – ter skupaj ponovimo: *Wenn wir + (Plus) haben, geben wir die Sachen zu, wenn wir aber – (Minus) haben, nehmen wir die Sachen weg.*

¹⁴ Učenci drugega razreda so imeli CLIL drugič, pred tem eno uro prav tako pri matematiki. Učenci se nemščine sicer ne učijo.

Osrednji del

Računanje s ponazorili: Učence povabim, da sedejo v krog na tla. Povem, da si bomo izmišljali kratke matematične zgodbe, iz katerih bomo potem izluščili račune. Računamo najprej ustno.

Naredimo vaje:

Primer: *Kennt ihr den Lehrer aus unserer Schulbibliothek? Er hat mir 6 Bücher geliehen. 4 Bücher habe ich schon gelesen. Ich muss die Bücher zurückgeben, sagt mir aber, wie viele Bücher habe ich noch nicht gelesen?* Račun: $6 - 4 = 2$

Vaja 1: »Ich habe 10 Kugeln, gebe 7 Kugeln weg. Wie viele habe ich noch? $10 - 7 = 3$

Vaja 2: $4 \text{ Ninjas} - 4 \text{ Ninjas} = 0$ (keine mehr)

Vaja 3: $8 \text{ Fahrzeuge} - 2 \text{ Hubschrauber} = 6 \text{ Autos}$

Vaja 4: $9 \text{ Magnetbilder} - 1 \text{ Magnetbild} = 8 \text{ Magnetbilder}$

Zaključni del

Računanje s kartončki (s števili): Učence povabim, naj sestavijo račune še s pomočjo kartončkov s števili.

Učenci nato sedejo na svoja mesta in na delovne liste z enakimi sličicami, kot so na tabli, vendar v drugačnem vrstnem redu, sami zapišejo račune (1. naloga). Nato povabim po enega učenca k tabli, da zapišejo račune še na tablo, hkrati pa preverjajo svoje račune na delovnih listih.

Učenci rešijo 2. nalogo na delovnih listih (6 primerov odštevanja), medtem zapišem te račune na tablo. Učenci potem, ko so vsi rešili nalogo, zapisujejo rešitve na tablo.

Učenci rešijo še 3. nalogo: imajo zapisana 3 števila, iz katerih sestavijo 4 račune (npr. 1, 2, 3: $1 + 2 = 3$, $2 + 1 = 3$, $3 - 2 = 1$ in $3 - 1 = 2$). Enega od računov »narišejo«. Preverimo rešitve.

Učence pohvalim za pridno delo in jim naročim, naj doma ponovijo račune. Naslednjo uro z učiteljico rešijo še naloge v delovnem zvezku.

Refleksija o učni enoti

Splošna ugotovitev učne ure je, da učenci radi uporabljajo tuji jezik, predvsem tisti, ki so se ga naučili spontano. Pouk drugega predmeta v tujem jeziku, v našem primeru matematike, jim ne predstavlja problema, razen učencem, ki števil ne znajo poimenovati v tujem jeziku. Predvsem to se je kot problem pokazalo pri preverjanju rešitev računov. Za sproščeno komunikacijo med učno uro je pomembno, da učenci vedo, da lahko povratne informacije dajejo tudi v materinščini. Druga stvar, ki učence zelo pritegne, so ponazorila, ki so bila za to učno uro izbrana za urjenje odštevanja, izbrala sem namreč predmete, ki so jim blizu (liki iz risank).

CLIL V 2. RAZREDU - MATEMATIKA IN ANGLEŠČINA

Avtorica: Petra Napast
Šola, kraj: OŠ Slave Klavore, Maribor

MAT, 2. razred, 45 min, utrjevanje snovi, učiteljica govori samo tuji jezik
Didaktični sklop: Naravna števila in število 0
Didaktična enota: Računanje – odštevanje do deset

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina: 2. razred

Število učenk in učencev: 15

Učni cilji:

- učenci ustno in pisno odštevajo v množici naravnih števil do 10 (vključno s številom nič),
- učenci zapisujejo števila do deset, sestavljajo račune (s pomočjo kartic, hišk, svečk, balonov, jabolk ...),
- usvajajo besedišče angleškega jezika (števila od nič do deset, besedišče iz zgodbe Volk in sedem kozličkov),
- razumejo in se odzivajo na učiteljeva navodila v tujem jeziku – angleščini.

56

Učila in učni pripomočki: slike iz zgodbe Volk in sedem kozličkov, magnetki, kartice s številkami in z znakoma ‚je enako‘ in ‚minus‘, svečke in vžigalnik ali vžigalice, kartončki z računi v obliki hišk in njihovih strešic, napihnjeni baloni, žoga z napisom (– 1), ki ga lahko zamenjamo, gumijaste številke, žigi – za vzpodbudo, delovni zvezek.

Vira: Rajšp, M./Žič, J. (2009): *Drugi koraki v matematiko. Delovni zvezek*. Ljubljana: Rokus Klett.

Jesenik, N. (2005): *2x12 stories for children*. Maribor: Obzorja.

Potek didaktične enote

Uvodni del

Volk in sedem kozličkov: Zgodbo Volk in sedem kozličkov priredim tako, da je kozličkov deset. Sem v vlogi pripovedovalca, učenci poslušajo zgodbo (besedišče podkrepim ob pomoči slikovnega gradiva). Učenci že ob pripovedovanju sodelujejo tako, da ob zgodbi odštevajo števila in ponavljajo volkov stavek: »Yummi, yummi, yummi, ten goats for my tummy ...« Račune sproti zapisujem na tablo (volk vsakič poje enega kozlička), učenci izračunajo in povedo rezultat. Tako se tudi število v volkovem stavku spreminja. Zgodbica se seveda konča s srečnim koncem.

Osrednji del

Sestavljamo in nastavljamo račune: Učencem razdelim kartice, na nekaterih je zapisan račun, na drugih rezultat. Poiskati morajo sošolca/sošolko, ki ima drugi del računa. Račun sestavijo in pritrdijo na tablo.

Posedemo se v krogu, prižgem deset svečk, s svečkami demonstriram račune na tabli tako, da odštevanje upihnemo in preštejemo svečke, ki še gorijo.

Učencem razdelim hiške in strešice posebej, na tabli sestavijo hiške tako, da je na strehi pravilen rezultat računa, ki je zapisan na spodnjem delu hiške.

S pomočjo balonov demonstriramo račune, balone prebodemo (podobno kot pri svečkah).

Sedimo v krogu in si podajamo žogo, na kateri piše (-1) ali (-0) . Prvi učenec odšteje od števila 10 število 1, tako kot piše na žogi; poda jo dalje, njegov sošolec odšteje ena od števila 9 itd. Ko odštevajo -0 , se žoga vsakič vrne nazaj k učitelju.

Zaključni del

Računi v zvezku: Učenci sestavljajo račune ob zapisu v zvezek. Razdelim jim gumijaste številke, ki jih prilepijo v zvezek tako, da dobijo smiselne račune. Nagrajeni so z žigom. Sledijo vaje v delovnem zvezku, ki so podobne vajam 'hiške' in 'igra z žogo'. Učenci jih rešujejo samostojno. Učiteljici se ustavlja pri učencih, ki imajo težave. Ti pri vsaki vaji rešijo tri primere, drugi vse.

Refleksija o učni enoti

Z uro sem bila zadovoljna. Učenci so bili zelo aktivni, pritegnila sem njihovo pozornost, uporabili so vse čute. Menim, da so usvojili zastavljene cilje, saj so uspešno premagovali ovire in reševali naloge. Ura je bila didaktično zelo pestra. Ugotavljam, da vseh predvidenih korakov morda ni potrebno uresničiti/izvesti v eni uri.

CLIL V 2. RAZREDU – MATEMATIKA IN NEMŠČINA

Avtorica: Romana Zupančič

Šola, kraj: OŠ Rače, Rače

MAT, 2. razred, 45 min, usvajanje nove snovi, učiteljica govori samo tuji jezik

Didaktični sklop: Geometrija in merjenje

Didaktična enota: Transformacije (Simetrične oblike)

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:¹⁵ 2. razred

Število učenk in učencev: 16

Učni cilji:

- učenci prepoznajo simetrijo pri simetričnih stvareh v svoji okolici,
- prepoznajo simetrijo na slikah simetričnih predmetov in jo preizkusijo z zrcalom,
- z odtisi in s prepogibanjem ter z izrezovanjem papirja naredijo izdelke simetričnih oblik,
- razumejo ključno novo besedišče v tujem jeziku,
- se jezikovno in nejezikovno ustrezno odzivajo na spodbude učitelja.

Učila in učni pripomočki: power point predstavitev, zrcalca, konkretni predmeti (avto, punčka, lutka, smrekova vejica ...), fotografije raznih predmetov, vrstica, papir, tempera barve in čopiči, škarje.

Vira: Petrič, M. (2009): Do sto zanimivo bo: matematika za 2. razred osnovne šole. Priročnik za učitelje. Ljubljana: Modrijan. Str. 38 – 39.

Žakelj, A. (2009): *Učni načrt. Matematika: osnovna šola*. Ljubljana: MŠŠ/ZRSS.

Potek didaktične enote

Uvodni del

Gibalna igra levo, desno, naprej, nazaj: Učenci se po navodilih razporedijo po prostoru, vsi so obrnjeni k meni. Pokažemo in poimenujemo levo in desno roko, pokažemo gibanje v smeri levo, desno, naprej, nazaj. Nato učenci poslušajo moja navodila in se gibljejo v ustrezni smeri. Sama se pri tem ne premikam. Če potrebujejo pomoč, ustrezno smer nakažem z roko. Pazim, da sem pri kazanju obrnjena v isti smeri kot učenci (kažem jim hrbet), sicer gledajo zrcalno sliko in se lahko motijo.

Ogledalo: Učenci k pouku prinesejo ogledalca. Pogledamo se v njih in ugotavljamo, kako se naša slika vidi v ogledalu. Ugotovimo, da vidimo enako sliko, vendar obrnjeno levo-de-

¹⁵ Učenci drugega razreda imajo CLIL v nemščini celo šolsko leto, in sicer eno učno uro tedensko. Integrirani pouk na naši šoli poteka za vse učence prvega triletja. Učenci so bili v ta način pouka vključeni že v prvem razredu.

sno. Nato se učenci postavijo v vrsto. Sama jim stojim nasproti. Učenci posnemajo moje gibe, kot da so zrcalo.¹⁶

Za izvedbo naslednje naloge razdelim učence v dve vrsti, ki si stojita nasproti. Mejo med vrstama določimo z vrvico. Po dva učenca si stojita nasproti in tvorita par. Posnemajo gibanje sošolca, tako da je eden ogledalo drugega. Določimo, katera vrsta učencev je najprej ogledalo. Po nekaj poskusih zamenjamo vloge. Za uspešno izvedbo naloge je potrebnih veliko navodil. Dajem jih postopno, sprti demonstriram in preverjam razumevanje. Za boljše razumevanje naloge z učiteljico razrednega pouka pokaževa primer.

Osrednji del

Simetrija: V osrednjem delu učenci opazujejo fotografije narave (power point). Ugotavljajo, kje najdemo zrcala v naravi (na fotografijah so vidni odsevi gora, dreves, živali v vodi). Na primeru slike narave jim predstavim izraz simetrija. Učencem pokažem še nekaj fotografij. Na podlagi prejšnje razlage ugotavljajo, kje v naravi še srečamo simetrične oblike.

Z učenci sedemo v krog. Po tleh razporedim različne predmete (ruta z vzorcem, medvedek, avto ...) in fotografije (roka, srce, obraz ...). S pomočjo ogledala (postavimo ga pravokotno na polovico fotografije srca, srce primerjamo z odsevom v ogledalu) in vrvic¹⁷ (z njo razdelimo predmet na polovico ter primerjamo levo in desno stran) ugotavljamo, če so predmeti simetrični ali ne.

Zaključni del

Preizkusi z odtisi in rezanjem: Učencem pojasnim in pokažem, kako izrežejo simetrično obliko iz papirja (preložijo list na pol, narišejo poljubno obliko do polovice, izrežejo). Vsak poskuša izrezati vsaj eno obliko, nekateri tudi več.

Nato pojasnim in pokažem postopek za izdelavo odtisa (preložijo list na pol in ga razgrnejo, s čopičem nanesejo barvo v poljubni obliki do polovice lista, preložijo list in pritisnejo, pogledajo odtis). Učenci pripravijo potreben material in izdelajo odtis. Motive izbirajo poljubno, pokažem nekaj primerov. (Naslednjo uro odtise s svojo učiteljico prilepijo v zvezke.)

Refleksija o učni enoti

Učenci so brez težav usvojili pojem simetrija in prepoznavali simetrične oblike. Pri načrtovanju sva z učiteljico predvidevali, da bodo učenci morda imeli težave pri prepoznavanju simetričnih oblik in poimenovanju samega pojma. Vendar so učenci samoiniciativno začeli razlagati (v slovenščini), zakaj so nekatere stvari simetrične in druge ne.

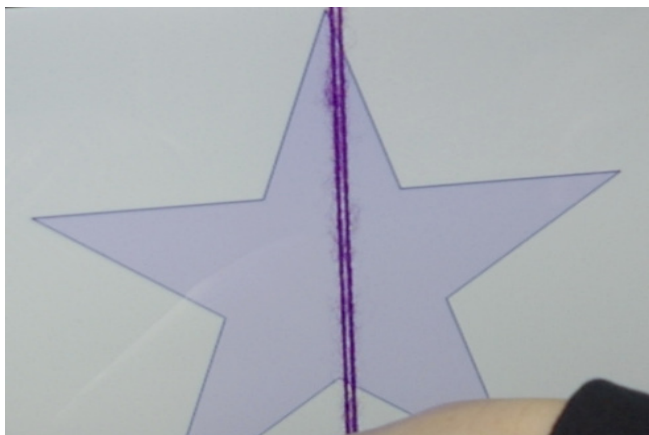
Priloga:

¹⁶ Glej fotografijo 1: Zrcalo.

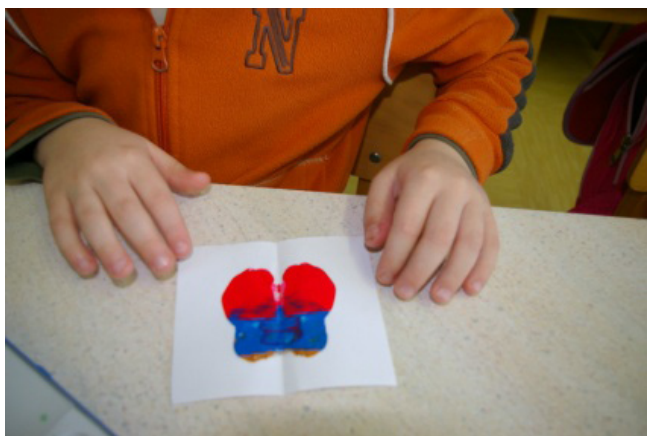
¹⁷ Glej fotografijo 2: Prepoznavamo simetrične oblike.

Fotografija 1: Učenci posnemajo gibe učiteljice kot da gledajo v zrcalo. (Avtor/-ica fotografije: Silvana Kokol.)

Fotografija 2: Prepoznavamo simetrične oblike. (Avtor/-ica fotografije: Silvana Kokol.)

Fotografija 3: Izdelava odtisa. (Avtor/-ica fotografije: Silvana Kokol.)

CLIL V 3. RAZREDU – MATEMATIKA IN NEMŠČINA

Avtorica: Anita Golavšek

Šola, kraj: OŠ Rače, Rače

MAT, 3. razred, 30 min, usvajanje nove snovi, učiteljica govori samo tuji jezik

Didaktični sklop: Aritmetika in algebra

Didaktična enota: Delimo

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:¹⁸ 3. razred

Število učenk in učencev: 8

Učni cilji:

- Učenci na konkretni ravni delijo predmete v skupine z enakim številom predmetov v vsaki in ugotovijo, koliko je teh skupin.
- Učenci delitev v skupine zapišejo z znakom deljeno (:) in račun deljenja.
- Učenci spoznajo besedišče na temo zabava (iz naloge z besedilom: *die Party, die Einladung, Birnen, Körbe, Schokoladenkugeln, Papierteller, Säfte, Tische, Bächer, Papierblumen, Vasen*).
- Učenci utrjujejo števila do 100.

Učila in učni pripomočki: napisano vabilo, realije (30 hrušk, 63 čokoladnih kroglic, 8 sokov, 40 plastičnih lončkov, 15 papirnatih cvetlic), kartončki s števili, znaki za deljenje (:) in znaki »je enako« (=), delovni zvezek.

61

Vir: Mulec, I. et al. (2009). Dva krat tri, znamo vsi matematika za 3. razred osnovne šole. Ljubljana: Modrijan.

Potek didaktične enote

Uvodni del

Vabilo na zabavo: Učenci preberejo vabilo na zabavo za starše. Predstavimo besedišče oz. stvari, ki jih bomo pripravili za starše.

Osrednji del

Predpriprava: Že pred uro z razredno učiteljico na posamezne mize razdeliva realije – na prvo mizo 15 papirnatih cvetlic, na drugo mizo 63 čokoladnih kroglic, na tretjo mizo 8 sokov, na četrto mizo 40 plastičnih lončkov in na peto mizo 30 hrušk.

¹⁸ Štirje učenci iz tega razreda obiskujejo tečajno obliko pouka nemškega jezika tretje leto po dve uri na teden. Pri integriranem pouku so vsi učenci tokrat sodelovali prvič.

Priprava rož: Najprej gremo k prvi mizi in izberem enega učenca, ki bo razdelil 15 rož v skupine po 3 cvetlice. Skupaj ugotovimo, koliko vaz bomo potrebovali. Učiteljica prinese 5 vaz in učenci rože razporedijo v vaze. Nato nastavimo račun s pomočjo kartončkov (npr. $15 : 3 = 5$ – *Fünfzehn durch drei ist fünf*). Postopek ponovimo še s hruškami, čokoladnimi kroglicami, sokovi in kozarci.

Priprava čokoladnih kroglic: Učenec razdeli 63 čokoladnih kroglic v skupine po 7 kroglic. Skupaj ugotovimo, koliko papirnatih krožnikov bomo potrebovali. Nato nastavimo račun s pomočjo kartončkov.

Priprava sokov: Učenec razdeli 8 sokov v skupine po 2 soka. Skupaj ugotovimo, na koliko miz bomo dali sokove, če na vsako mizo prideta 2 soka. Nato nastavimo račun s pomočjo kartončkov.

Priprava plastičnih lončkov: Učenec razdeli plastične lončke v skupine po 10 lončkov. Skupaj ugotovimo, na koliko miz bomo dali lončke, če na vsako mizo pride 10 lončkov. Nato nastavimo račun s pomočjo kartončkov.

Priprava hrušk: Učenec razdeli 30 hrušk v skupine po 6 hrušk. Skupaj ugotovimo, koliko košar potrebujemo, če je v vsaki košari 6 hrušk. Nato nastavimo račun s pomočjo kartončkov.

Vsakič izberemo drugega učenca.

Zaključni del

Reševanje delovnega zvezka: Otroci v delovnem zvezku na strani 44 rešijo nalogo 10. Gre za isto nalogo, kot smo jo delali pri mizah. Učenci morajo še enkrat k posameznemu besedilu samostojno zapisati ustrezne račune in odgovore.

Refleksija o učni enoti

Učenci so bili zelo motivirani za delo. Na začetku ure se učenci, ki niso obiskovali tečaja nemščine, niso vključevali v delo, kar pa se je hitro spremenilo, saj so se kmalu navadili na tuji jezik in nov način komunikacije, pridobili so samozavest in v nadaljnjem delovnem procesu enakovredno sodelovali. Učenci so uspešno delili predmete v skupine z enakim številom. Delo jim je bilo všeč, saj so tako imeli možnost učenja z vsemi čutili in so bili ves čas aktivni.

CLIL V 3. RAZREDU – MATEMATIKA IN NEMŠČINA

*Avtorica: Renata Jakič
Šola, kraj: OŠ Apače, Apače*

MAT, 3. razred, 30 min, usvajanje nove snovi, učiteljica govori samo tuji jezik

Didaktični sklop: Geometrija in merjenje

Didaktična enota: Tehtanje in primerjanje mas

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:¹⁹ 3. razred

Število učenk in učencev: 11

Učni cilji:

- učenci ponovijo svoje znanje o uporabi tehtnic ter enoti za merjenje mase (kg);
- učenci ocenjujejo, primerjajo, merijo in zapisujejo mase v kg;
- učenci s pomočjo razpredelnice predstavijo podatke, pridobljene z merjenjem;
- učenci razumejo navodila in se ustrezno odzivajo;
- učenci s pomočjo slikovnih aplikacij povedo, kdo koliko tehta in koliko kaj tehta (npr. *Das Baby wiegt _____ kg. Ich wiege _____ kg.*)

Učila in učni pripomočki: paket z jabolki, različne tehtnice (osebna, kuhinjska, vzmetna in tehtnica z utežmi), slikovne aplikacije, transparenti z zapisanimi masami, delovni zvezek, tabla in prosojnica

Viri: Rajšp, M./Žič, J. (2009): Tretji koraki v matematiko. 1. Ljubljana: Rokus Klett. Str. 73.

Potek didaktične enote

Uvodni del

Motivacija: Pogovor o skrivnostnem paketu. Z učenci smo sedeli v krogu, pokazala sem jim paket, ki sem ga dobila po pošti. Povedala sem, da se mi zdi paket dokaj težak. Vsak učenec je dobil paket v roke, ga potežkal in predvideval, koliko tehta. Ker je vsak učenec povedal drugačno težo, sem jih vprašala, kako bi lahko ugotovili, koliko paket zares tehta.

Na pokritem vozičku sem pripeljala različne tehtnice, ki smo jih postopoma odkrivali, jih poimenovali in se o njih pogovarjali (»ste že videli takšno tehtnico, jo ima kdo doma, zakaj jo uporabljamo ...«).

¹⁹ Učenci tretjega razreda imajo pouk nemščine kot interesno dejavnost, in sicer eno uro tedensko. Interesno dejavnost obiskujeta dve tretjini učencev. Ti učenci so pričeli z učenjem nemščine v drugem razredu, prav tako v okviru interesne dejavnosti, v obsegu 20 ur. CLIL je potekal samo to uro.

Napovedala sem vsebino učne ure.

Osrednji del

Ocenjevanje in primerjanje mas: Na tablo sem pritrčila slikovne aplikacije in transparente z zapisanimi masami iz učbenika. Sličice smo pregledali ter poimenovali osebe in predmete, prav tako smo prebrali zapisane mase. Učence sem prosila, da poiščejo smiselno povezavo med sličicami na levi strani in zapisanimi masami na desni strani. Ugotovili so, da tehta vreča moke 1 kg. Naredili smo samo en primer, saj so učenci to nalogo samostojno reševali v učbeniku. V frontalni obliki smo pregledali rešitve. Posamezni učenci so prihajali k tabli in ustrezno razporedili slikovne aplikacije in zapisane mase.

S pomočjo tabelske slike smo primerjali mase. Spraševala sem učence, kaj je težje oz. lažje: *Wer ist leichter das Baby oder das Mehl?* vreča moke ali dojenček itn.

Tehtanje: Pri nalogi v učbeniku so morali učenci dopolniti svojo težo. Vsak učenec se je postavil na osebno tehtnico in prebral svojo maso (pri tehtanju sem učence spremljala in preverila, ali znajo odčitati svojo maso), le-to je z merskim številom in mersko enoto zapisal v delovni zvezek.

Zaključni del

Razredna statistika: S pomočjo vodenih vprašanj (*Kdo tehta _____ kg?, Koliko učencev tehta ____ kg?, Koliko tehtaš ti?*) smo na prosojnici izdelali preglednico. Sproti sem v preglednici označila ustrezno število kvadratkov.

Predstavitev podatkov iz razpredelnice: Učenci so s pomočjo vodenih vprašanj predstavili podatke iz razpredelnice. Posamezni učenci so samostojno predstavili podatke.

Skrivnostni paket: Ko smo končali predstavitev podatkov, smo ponovno sedli v krog, steh-tali skrivnostni paket, prebrali maso paketa in ugotavljali, kaj je njem. Paket smo odprli in v njem odkrili jabolka. Le-ta smo prešteli in ugotovili, da je za vsakega učenca eno. Jabolka smo razdelili.

Refleksija o učni enoti

Bila sem presenečena, kako dobro so se vsi učenci odzivali. Z razumevanjem navodil niso imeli nobenih težav. Menim, da je temeljita priprava in odlično sodelovanje z učiteljico razrednega pouka pripomoglo k uspešni izvedbi te ure CLIL-a. Učenci so imeli učno uro matematike. To, da je ura potekala v nemškem jeziku, jih ni zmotilo, saj so vsi zelo vneto sodelovali, bodisi v nemščini ali v slovenščini. Vsi učenci so dosegli načrtovane cilje učne ure. V prihodnje bi v uro vključila več diferenciranega dela, kar bi pri učencih ustvarjalo več medsebojnih interakcij.

CLIL V 3. RAZREDU – MATEMATIKA IN ANGLEŠČINA

*Avtorica: Maja Širca
Šola, kraj: OŠ Antona Ukmarja Koper*

*MAT, 3. razred, 45 min, uvajanje nove snovi, učiteljica govori samo tuji jezik
Didaktični sklop: Obdelava podatkov
Didaktična enota: Kombinatorične situacije*

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:²⁰ 3. razred

Število učenk in učencev: 20

Učni cilji:

- učenci utrjujejo znanje in rešujejo naloge,
- poiščejo in preštejejo vse možne kombinacije in jih prikažejo v diagramih (Carrollov in tabela) ter kombinacije zapišejo z računom množenja.
- učenci poimenujejo barve (white, blue, red, yellow, green),
- razvijajo občutek za ritem, rimo in melodijo jezika.
- učenci se navajajo na sodelovanje v večji skupini, strpnost v pogovoru.

Učila in učni pripomočki: slikovne aplikacije vagončkov in lokomotiv – samostojno pripravljene didaktični pripomoček, delovni zvezek, interaktivna tabla.

Vir: Cotič, M. et al. (2009): Svet matematičnih čudes 3. 2. del. Samostojni delovni zvezek za matematiko v 3. razredu. Ljubljana: DZS. Str. 20.

65

Potek didaktične enote

Uvodni del

Učenci so uvodno uro kombinatorike imeli predhodno uro, zato je cilj te enote usmerjen predvsem v utrjevanje znanja in reševanje nalog. Med cilje matematičnih vsebin se vpletajo tudi jezikovni cilji.

Uvodni – motivacijski element: izštevanka: V začetku z učenci stopim v velik krog, prisluhnejo izštevanki in ponovijo v danem ritmu za menoj. Izrekajo v odmevu po posameznih verzih. Poslužujem se preprostih in enoznačnih navodil: »Let's form a circle, listen and repeat.«

²⁰ Učenci tretjega razreda imajo integrirani pouk tujega jezika angleščine celo šolsko leto, in sicer dve učni uri tedensko v treh srečanjih: dvakrat po 20 minut in enkrat 45 min. Pouk je organiziran kot fakultativni pouk, vendar so vanj vključeni vsi učenci. Vsebinsko so cilji pouka usklajeni s predpisanim učnim načrtom vseh učnih predmetov v tretjem razredu.

Hey, Mr. Kane? Can you see the train?

Yes, I can see it, too. It is yellow and blue./green and blue/white and blue.

Hey, Mr. Kane? Can you see the plane?

No, I see the train instead. It is yellow and red./green and red/white and red.

Izštevanko animiram z gibi in različnim tonom glasu, ker gre za igro: vprašanje – odgovor. Učenci s tem zaznavajo ritem in poudarke v vprašalni in trdilni povedi. Učiteljica razredničarka sodeluje pri igri in prevzema vlogo učenke.

Vsebina izštevance je povezana s kombinacijami vlakovnih sestavov, kjer kombiniramo eno lokomotivo rdeče in eno modre barve z vagoni treh različnih barv. Vseh možnih kombinacij je šest in toliko je tudi verzov v izštevanki. Učenci poznajo pojme in tudi razumejo besedilo izštevance.

Osrednji del

Preverjanje predznanja in utrjevanje predstav: Učencem predstavo izštevance podkrepim s slikovno oporo, ki jo postavljam v sredino kroga na tla. Pozovem jih s preprostimi povedmi: »Look, what's this? Is it a train or a plane? What colour is it?«. Namignem jim, da predlagajo kombinacijo in jo »zapojemo« v izštevanki.

Uvajanje novega znanja: Kombinacije povezujem s črto. S kredo na tleh narišem pušični diagram. Učenci povedo, da je možnih le šest. Ob vodenem razgovoru spremljam njihov odziv. Preštejemo črte in zraven napišem še ustrezen račun množenja: »How many different trains? Let's count! Can you read this? 2×3 . Two times three.«.

Izštevanka se prepleta z »matematičnim dogajanjem«, kar pomeni, da občasno večkrat ponovim isti verz, da se ustavim, kjer menim, da je pomembno poudariti kombinacijo, kjer nam je rima še posebej všeč, ponovimo del izštevance. Tukaj je prostor za ustvarjanje in improvizacijo. Celo učenec, ki je izštevanko v tem času usvojil, je želel voditi en verz, kar mu je odlično uspelo.

Vodeni razgovor poteka tako, da jim postavljam kratka in enoznačna vprašanja, da učenci lahko odgovarjajo v maternem ali pa tujem jeziku. Večinoma se odzivajo v angleščini, saj poznajo števila in barve, tako da teče komunikacija v tujem jeziku ali pa tako, da učenci pokažejo ali odgovorijo z enobesednim odgovorom.

Zaključni del

Raba znanja: V naslednji fazi učne ure učenci rešijo naloge v DZ. Frontalno predstavijo navodilo in povedo, kako bodo reševali naloge. Tukaj nastopi pouk v slovenskem jeziku, saj učenci berejo navodilo iz delovnega zvezka in ubesedijo slikovna navodila v maternem jeziku. Spodbudila sem učenko, da je prebrala navodilo: »Open your activity books on page 20. Veronika read, please.«. Na tablo sem napisala številko strani in pokazala, kateri delovni zvezek potrebujejo.

Učencem, ki bi imeli težave, z učiteljico razredničarko priskočiva na pomoč. Tukaj je učiteljica razredničarka aktivna opazovalka, ker preverja znanje otrok. Skupaj se sprehajava od klopi do klopi in nadzira delo učencev. Razredničarka govori v slovenščini, sama pa spodbujam in pomagam v angleščini.

Iz konkretnega nivoja so učenci brez težav prešli na nivo z različnimi prikazi in uporabili svoje znanje.

Učenci, ki so predčasno zaključili z nalogami v delovnem zvezku, so narisali še kombinacije vlakov v zvezek v obliki Carrollovega diagrama (slika v prilogi).

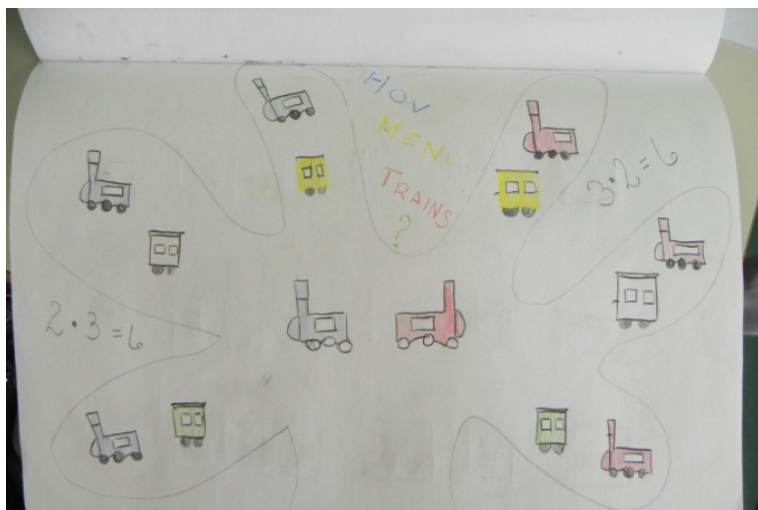
Pregled in povratna informacija

Ob zaključku smo pregledali rešitve tako, da so jih učenci prebrali in prikazali na interaktivni tabli.

Refleksija o učni enoti

Učenci so uspeli utrditi matematična in jezikovna znanja. Odziv učencev je bil zelo dober in so aktivno sodelovali v vseh fazah učnega procesa. Učenci so ob zaključku dobili povratno informacijo o svojem znanju in napredku. Učenci zelo radi sodelujejo v izreki izštevank in pri ritmiziranih besedilih. Z gibi se prosto vključujejo in dajejo del sebe. Ker ni nič obvezujoče, se zelo radi priključijo večini in tako dosežem, da lahko tudi šibkejši in bolj zadržani enakovredno sodelujejo z drugimi.

Priloga:

Fotografija 1: Risanje vlakov v obliki Carrollovega diagrama. (Avtor/-ica fotografije: Maja Širca.)

CLIL V 3. RAZREDU – SPOZNAVANJE OKOLJA IN NEMŠČINA

Avtorici: Renata Jakič in mag. Martina Rajšp, Pedagoška fakulteta Maribor

SPO, 3. razred, 45 min, ponavljanje/utrjevanje snovi, učiteljica govori samo tuji jezik

Didaktični sklop: Jaz in narava

Didaktična enota: Na vrtu

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:²¹ 3. razred

Število učenk in učencev: 11

Učni cilji:

- učenci prepoznajo, poimenujejo in opišejo zelenjavo,
- učenci opazujejo, vonjajo in tipajo zelenjavo,
- učenci naštejejo, opišejo in poimenujejo vrtna opravila,
- učenci naštejejo dele zelenjave,
- učenci naštejejo zelenjavo, ki jo uživamo kuhano,
- učenci naštejejo zelenjavo, ki jo uživamo presno,
- učenci razvijejo grobo motoriko (s pantomimo ponazorijo opravila na vrtu),
- učenci razvijajo fino motoriko (zapisi, tipanje),
- učenci se na delo pripravijo in po delu pospravijo,
- učenci se navajajo na sodelovalno učenje,
- učenci se urijo v kulturnem dialogu,
- učenci razumejo navodila in se ustrezno odzivajo,
- učenci prepoznajo, poimenujejo in opišejo zelenjavo (npr. *Das ist eine Tomate. Die Tomate ist rot.* Uporabljajo pridevnike, kot so: *groß, klein, gelb, grün, rot, orange ...*).

Učila in učni pripomočki: različne vrste sveže zelenjave, seme, sadika, samokolnica, vrtno orodje, učna lista, kartonasta škatla, fotografije, vrečica, pripomočki za okušanje zelenjave (krožnički, zobotrepci, spalna očala), pripomočki za kviz (škatlice, lističi).

Vira: Petauer, M. et al. (2008): Odkrivam svoje okolje 3. Učbenik za 3. razred osnovne šole za predmet spoznavanje okolja : moj učbenik o okolju. Ljubljana: Rokus Klett. Str. 57.

Petauer, M. et al. (2008): Odkrivam svoje okolje 3. Delovni zvezek za 3. razred osnovne šole. Ljubljana: Rokus Klett. Str. 54–55.

²¹ Učenci tretjega razreda imajo pouk nemščine kot interesno dejavnost, in sicer eno uro tedensko. Interesno dejavnost obiskujeta dve tretjini učencev. Ti učenci so pričeli z učenjem nemščine v drugem razredu, prav tako v okviru interesne dejavnosti, v obsegu 20 ur. Integrirani pouk je potekal samo to uro.

Potek didaktične enote

Uvodni del

Samokolnica: V učilnico sem prišla nekoliko zadihana, oblečena v haljo in obuta v gumijaste škornje, saj sem pravkar prišla z vrta. Pripeljala sem samokolnico, na kateri je bila košara, polna različne zelenjave (tudi manj znana zelenjava, kot sta ingver ter rabarbara), in nekaj vrtnega orodja. Učencem sem povedala, da sem danes že pridno delala. Vprašala sem jih, ali morda vedo, od kod prihajam. Vedeli so, da prihajam z vrta. Z učenci smo se usedli v krog, sledil je natančen pregled vsega, kar sem pripeljala s samokolnico. Pogovarjali smo se o vrtnem orodju in vrtnih opravilih, poimenovali smo zelenjavo in jo opisali.

Napovedala sem vsebino učne ure.

Osrednji del

Delo na učnih postajah: Sledila je delitev na skupine (3–4 učenci na skupino). Skupaj z učenci smo pripravili delo na učnih postajah. Ob vsaki učni postaji sem jim podala natančna navodila z demonstracijo. Opredelili smo smer in način menjave skupin; dogovorili smo se, da sledi menjava, ko zaslišijo zvonček.

Učenci so po skupinah samostojno reševali naloge. Pri delu sem jih spremljala, jih usmerjala in jim po potrebi pomagala.

70

1. učna postaja: učenci sežejo v kartonasto škatlo, tipajo zelenjavo in jo poimenujejo.
2. učna postaja: učenci z zavezanimi očmi okušajo zelenjavo in jo po okusu prepoznajo (vsak učenec 4 različne zelenjave).
3. učna postaja: učenci si natančno ogledajo 12 fotografij različnih vrst zelenjave in rešujejo učni list (v razpredelnico razvrščajo zelenjavo glede na del rastline, ki jo uživamo).
4. učna postaja: učenci rešujejo učni list na temo presno ali kuhano.
5. učna postaja: pantomima – delo na vrtu (na učni postaji je pripravljeno slikovno gradivo; postopoma vsak učenec izvleče sličico in sošolcem pantomimično prikaže opravilo, le-tega sošolci poimenujejo).

Zaključni del

Kviz: Učno uro smo zaključili s kvizom. Učenci so ostali v skupinah, poslušali so navodila in vprašanja. Nato so se v skupini posvetovali in svoje odgovore zapisali na listič. Pri tem so bili časovno omejeni. Po preteku dogovorjenega časa je vsaka skupina povedala svoj odgovor. Če je bil odgovor pravilen, je skupina prejela eno točko (en korenček). Zmagala je skupina, ki je prejela največ korenčkov. Ob zaključku učne ure sem vsakemu učencu ponudila korenček.

Refleksija o učni enoti

Učenci so z zanimanjem poslušali in aktivno, brez jezikovnih zadreg, sodelovali v pogovoru in kvizu. Pri delu na učnih postajah so se vživeli in v skupinah dobro medsebojno sodelovali. Nekaj učencev se je pri delu precej razživel in jih je bilo potrebno nekoliko umirjati.

Pri reševanju učnih listov so bili učenci na začetku v zadregi, saj niso bili popolnoma prepričani, v katerem jeziku naj pišejo. Ko smo to zadrego rešili, pri naslednji učni postaji ni bilo več tovrstnih težav.

V prihodnje bi učencem pripravila manj gradiva na 2. in 3. učni postaji; če bi bila skupina spretnejša in hitrejša, bi jim na teh postajah ponudila še dodatno gradivo. S tem bi pridobili več časa za kviz.

CLIL V 2. RAZREDU – SPOZNAVANJE OKOLJA IN NEMŠČINA

*Avtorica: Monika Krančič, v sodelovanju z mag. Martino Rajšp, Pedagoška fakulteta Maribor
Šola, kraj: OŠ I Murska Sobota, Murska Sobota*

*SPO, 2. razred, 30 min, usvajanje nove snovi, učiteljica govori samo tuji jezik
Didaktični sklop: Naša okolica
Didaktična enota: Živim v Sloveniji*

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina: 2. razred

Število učenk in učencev: 23

Učni cilji:

- Učenci ločijo in poimenujejo različne oblike predstavitve geografskega okolja (zemljevid, globus).
- Pojasnijo, da so pokrajine po svetu in pri nas različne.
- Učenci prepoznajo in poimenujejo globus ter zemljevid.
- Pokažejo in v nemščini poimenujejo kontinente (Amerika, Australien, Afrika, Antarktik, Asien, Europa)/države (China, Slowenien)/predmete (Reisepass, Geld, Kreditkarte, Fotoapparat, Landkarte).

72

Učila in učni pripomočki: slikovne aplikacije (fotografije posameznih krajev po svetu in v Sloveniji), realije (potni list, denar, kreditna kartica, letalska karta, zemljevid, fotoaparat), globus, zemljevid.

Vira: Vrščaj, D. et al. (2009). Opazujem, raziskujem, razmišljam 2. Učbenik. Ljubljana: DZS. Str. 62–63.

Turistični prospekti, razglednice (Sahara, Avstralija, Kitajska, Brazilija, ZDA, različne fotografije iz Slovenije: Triglav, Primorje, Slovenske gorice, Soča idr.).

Potek didaktične enote

Uvodni del – motivacija

Potujmo z nahrbtnikom (ob globusu) okrog sveta: V razred pridem z nahrbtnikom na hrbtu in povabim učence na potovanje. Vodim razgovor o tem, kaj vse potrebujemo za potovanje in predstavim vsebino svojega nahrbtnika (potni list, denar, kreditno kartico, letalsko vozovnico, zemljevid, fotoaparat). Učenci odgovarjajo v slovenščini ali nemščini in pojasnijo, zakaj posamezne predmete uporabljamo. Povabim jih na namišljeno potovanje ob globusu, ki ga učenci poimenujejo in opišejo. Zavrtim globus in ga s prstom ustavim. Ob pomoči učencev ugotovim, na kaj kaže prst. Govorim in komentiram v nemščini,

učenci odgovarjajo v slovenščini. Z medijem komunikacije se nismo ukvarjali, saj je bila v ospredju vsebina.

Osrednji del

Globus je lahko zelo zanimiv: Učenci vrtijo globus in ga, kot prej sama, s prstom ustavijo. Ob pomoči razberejo, na kaj kaže prst – ugotavljajo, kje leži posamezni kraj (na katerem kontinentu oz. v kateri državi). Učencem pokažem fotografije (poimenujejo stvari – živali, mesto, vas, reka, morje), nato pa sami oz. ob pomoči ugotovijo, kje na globusu leži ta kraj in fotografijo prilepijo na globus.

Slovenija na globusu: Skupaj poiščemo Slovenijo in njeno velikost primerjamo z velikostjo nekaterih držav (npr. ZDA).

Razvijem zemljevid Slovenije. Učenci ga poimenujejo in pojasnijo, zakaj je Slovenija na zemljevidu večja od tiste na globusu.

Slovenija na zemljevidu: Učencem ponudim fotografije – na njih so prizori iz Slovenije. Učenci si jih ogledajo, poimenujejo in opišejo, kaj je na njih, ter jih pritrdijo na ustrezno mesto na zemljevidu. Ko so pritrjene vse fotografije, učenci ugotovijo, da so pokrajine tudi v Sloveniji različne.

Slovenija na nemi karti: Razdelim učne liste, na katerih je nema karta Slovenije, in podam navodila za samostojno delo – fotografije je potrebno vlepiti na ustrezno mesto v zemljevid. Med delom učencem pomagam in jim svetujem. Ko z delom zaključijo, skupaj preverimo pravilnost reševanja.

Zaključni del – uporaba znanja

Moja najljubša razglednica: Učenci si izberejo razglednico in povedo, zakaj so si jo izbrali (npr. rad imam morje, želim leteti z letalom ...) oz. kaj je na razglednici (morje, sneg, mesto ...). Učence spodbujam pri govorjenju in jih usmerjam, če potrebujejo pomoč. Tako lahko v zaključnem delu ure izrazijo svoje želje in pokažejo znanje o geografiji. Učenci odgovarjajo v slovenščini ali nemščini.

Refleksija o učni enoti

Učenci so bili dobro motivirani in zelo aktivni. Učna ura je potekala dinamično, skupinsko, kjer so prišli do izraza posamezniki. Dobro so se vživeli v različne situacije, izstopali so učenci, ki bolj obvladajo tuji jezik in so želeli to tudi pokazati. Pri tej obliki dela moramo paziti, da sodelujejo vsi učenci oz. večina, da se drugi ne dolgočasijo. Presenetilo me je njihovo znanje nemščine in tudi znanje o okolju.

Ura je trajala 30 minut in v tem času so se odvile vse aktivnosti, ki so bile načrtovane. Nekoliko več časa bi lahko posvetili zaključku, vendar je skupina učencev prevelika, da bi lahko vsak učenec kaj povedal.

CLIL V 1. RAZREDU – SPOZNAVANJE OKOLJA IN NEMŠČINA

*Avtorica: Renata Jakič
Šola, kraj: OŠ Apače, Apače*

*SPO, 1. razred, 30 min, usvajanje nove snovi, učiteljica govori samo tuji jezik
Didaktični sklop: Kaj zmorem narediti
Didaktična enota: Plovnost predmetov*

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:²² 1. razred

Število učenk in učencev: 16

Učni cilji:

- učenci spoznajo plovnost predmetov;
- učenci razmišljajo in predvidevajo, kateri predmeti na vodi plavajo in kateri potonejo;
- učenci ugotavljajo plovnost posameznih predmetov;
- učenci razumejo navodila in se ustrezno odzivajo;
- učenci spoznajo in usvojijo pojma *schwimmen* in *sinken*.

74

Učila in učni pripomočki: posoda z vodo, fotografije (realij), realije (predmeti iz delovnega zvezka: kovanec, fižol, košček lesa, paprika, krompir, radirka, zamašek, pero, šilček, ravnilo, ključ in storž) za vsako skupino, brisače, 4 steklene kadičke, delovni zvezek in tabla.

Vira: Vovk Korže, A./Golob, N. (2009). Prislunhem okolju 1. Učbenik za spoznavanje okolja za 1. razred osnovne šole. Ljubljana: Rokus Klett.

Vovk Korže, A. et al. (2007): Prislunhem okolju 1. Delovni zvezek za spoznavanje okolja za 1. razred devetletke. Ljubljana: Rokus Klett. Str. 34.

Potek didaktične enote

Uvodni del

Pogovor o vodi: Z učenci smo sedeli v krogu, na sredini je bila miza, na kateri je stala posoda z vodo. Učence sem pozvala k temu, da svoje prste namočijo v vodo in povedo, kakšna se jim zdi. Vprašala sem jih, kaj vse lahko z vodo počnemo. Ko so učenci pripovedovali, smo to z gibi ponazorili. Vprašala sem jih tudi, kaj v vodi lahko počnemo. Tudi to smo z gibi ponazorili.

Učence sem prosila, da zaprejo oči in mi nastavijo odprto dlan. Enim sem v dlan položila

²² Učenci prvega razreda se ne učijo nemščine. Integrirani pouk je potekal samo to uro.

kamen, drugim košček stiropora. Ko so učenci ponovno odprli oči, smo poimenovali, kaj držijo v rokah. Skupino učencev, ki je imela kamen, sem prosila, da ga dajo v posodo z vodo. Skupaj smo opazovali in povedali, kaj se je s kamnom zgodilo. Enako smo storili s koščkom stiroporja.

Napovedala sem vsebino učne ure.

Osrednji del

Predvidevanje plovnosti: Na tablo sem narisala posodo z vodo in učencem postopoma kazala fotografije različnih predmetov. Predmete smo poimenovali, nato so učenci predvidevali plovnost teh predmetov (učiteljica: *Was glaubt ihr schwimmt das Lineal oder sinkt es?* Učenci: *Lineal schwimmt. Nein, sinkt.*). Poudariti moram, da ni bilo nujno, da so bila njihova predvidevanja pravilna, saj so kasneje ugotavljali plovnost teh predmetov s poskusom.

Učenci so posamezne fotografije ustrezno s svojimi predvidevanji razporedili v narisano posodo z vodo.

Ugotavljanje plovnosti: Podala sem natančna navodila za delo. Opozorila sem jih, da med delom ne smejo biti glasni, ne smejo polivati vode in da si po končanem delu z brisačo obrišejo roke (pri tem sem si pomagala s fotografijami, na katerih je bilo to prikazano).

Učenci so se razporedili v 4 skupine. V skupini so bili štirje učenci. Vsaka skupina je prejela padenj s predmeti, stekleno kadičko, napolnjeno z vodo, ter brisačo. Učenci so v skupinah izvajali poskuse in ugotavljali plovnost predmetov.

Po opravljenih poskusih smo se ponovno zbrali pred tablo in natančno pregledali predvidevanja o plovnosti, ki so jih učenci izrazili z razporejanjem fotografij.

Učenci so v delovnem zvezku pravilno označevali plovnost narisanih predmetov.

Zaključni del

Učno uro smo zaključili z didaktično igro »plava ali potone«. Pokazala sem predmete in spraševala: »plava ali potone«. Učenci so ustrezen odgovor izrazili besedno in ga gibalno podkrepili (počepnili za potone, stali in z roko nakazali, da plava). Vsi učenci so odgovarjali v nemščini.

Refleksija o učni enoti

Kljub temu da sem se z učenci tega razreda srečala prvič, sem jih uspela motivirati za delo. Ni jih zbegalo, da so me prvič videli in da sem govorila izključno nemško. Izjemno so bili navdušeni nad izvajanjem poskusa. Po poskusu so bili zelo živahni in jih je bilo težko umiriti. Navdušena sem bila nad njihovo vnemo in popolno neobremenjenostjo s tujim jezikom. Menim, da je k uspešni izvedbi te ure integriranega pouka pripomogla temeljita priprava in odlično sodelovanje z učiteljico razrednega pouka.

V prihodnje bi učence bolj spodbujala k samoiniciativnosti in medsebojnem opazovanju.

CLIL V 1. RAZREDU – SPOZNAVANJE OKOLJA IN NEMŠČINA

*Avtorica: Romana Zupančič
Šola, kraj: OŠ Rače, Rače*

*SPO, 1. razred, 45 min, usvajanje nove snovi, učiteljica govori samo tuji, jezik
Didaktični sklop: Kaj zmorem narediti
Didaktična enota: Izdelajmo robota*

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:²³ 1. razred

Število učenk in učencev: 16

Učni cilji:

- Učenci pri učni uri iz odpadnih predmetov izdelajo robota po svoji zamisli.
- Spoznajo postopek izdelave robota, se pripravijo na delo in po delu pospravijo.
- Usvajajo jezikovne cilje (razumejo navodila in nanje odreagirajo, usvajajo besedišče, npr.: *die Schere, der Kleber, der Roboter, die Schachtel-die Schachteln, die Wolle, der Stoppel-die Stoppel, der Knopf – die Knöpfe*).
- Jezikovno in nejezikovno reagirajo na spodbude učitelja.

76

Učila in učni pripomočki: učne kartice (postopek izdelave robota), škatlice različnih velikosti, gumbi, zamaški, volna, lepilo, škarje.

Vira: Hergan, I. et al. (2009). Dotik okolja 1. Delovni zvezek za spoznavanje okolja v prvem razredu osnovne šole. Ljubljana: Mladinska knjiga. Str. 23 - 24.

Kolar, M. et al. (2009): Učni načrt. Spoznavanje okolja: osnovna šola. Ljubljana: MŠŠ/ZRSS.

Potek didaktične enote

Uvodni del

Skriti predmet: Učenci z odkrivanjem oštevilčenih lističev (števila od 1 do 10) prepoznajo in poimenujejo skriti predmet na sliki (Sliko robota prekrijem s samolepilnimi lističi. Lističe označim s števili od 1 do 10. Pripravim še kartončke s števili od 1 do 10. Učenci vlečejo posamezne kartončke, poimenujejo števila in odstranijo ustrezni samolepilni listič. Postopoma se prikazuje slika robota.). Pogovorimo se, kaj bomo počeli. Učenci pokažejo predmete, ki so jih prinesli v šolo (prazne škatle različnih velikosti, zamaške, gumbe).

²³ Učenci prvega razreda imajo integrirani pouk v nemščini celo šolsko leto, in sicer eno učno uro tedensko. Integrirani pouk na naši šoli poteka za vse učence prvega triletja.

Skupine in navodila: Učence razdelim v skupine po 3. Vsaka skupina dobi sličice, ki prikazujejo postopek za izdelavo robota (glej delovni zvezek). Učenci v skupinah razvrstijo sličice po vrstnem redu in s tem določijo vrstni red opravil za izdelavo robota. Primerjamo odločitve posameznih skupin in naredimo povzetek (kaj storim najprej, kaj potem ...).

Osrednji del

Izdelava robota: Učenci po skupinah pripravijo potreben material (škafle, zamaške, gumbi, volno, lepila). Vsak zase si zamisli končni izdelek in izbere material, ki ga potrebuje. Po potrebi učenci med seboj izmenjajo stvari (škafle, zamaške ...). Učence spodbujam k izmenjavi predmetov (predvidevam, da bodo eni prinesli več stvari, drugi manj, morda bo kdo pozabil ...). Po lastni zamisli izdelajo robota. Učencem pomagam predvsem pri lepljenju. Vzpodbujam jih h komunikaciji v tujem jeziku. Njihovo poznavanje jezika je šibko, zato jim ponujam možnosti, med katerimi lahko izbirajo (»*Brauchst du die Schere oder den Kleber?*«) in te možnosti seveda podkrepim s konkretnimi predmeti.

Zaključni del

Razstava robotov: Sproti spremljam nastajanje izdelkov, pomagam pri lepljenju in iskanju ustreznih materialov. Po končanem delu skupaj pospravimo in pripravimo razstavo robotov v učilnici. Učenci izberejo svojim robotom imena.

Refleksija o učni enoti

To je bila ena izmed začetnih ur izvajanja projekta v prvem razredu. Otroci so bili sproščeni in zelo motivirani za delo, pri čemer tuji jezik ni bil ovira. Nekateri so čutili potrebo, da preverijo svoje razumevanje, nastala je dvojezična komunikacija med njimi in mano (»A škarje naj prinesem? Ja, bring die Schere, bitte.«).

77

Fotografija 1: Razstava robotov, ki smo jih izdelovali. (Avtor/-ica fotografije: Romana Zupančič.)

Fotografija 2: Moj robot. (Avtor/-ica fotografije: Romana Zupančič.)

CLIL V 1. RAZREDU – SPOZNAVANJE OKOLJA IN ANGLEŠČINA

*Avtorica: Justina Zupančič
Šola, kraj: OŠ Veliki Gaber, Veliki Gaber*

*SPO, 1. razred, 45 min, usvajanje nove snovi, učiteljica govori samo tuji jezik
Didaktični sklop: Jaz in zdravje
Didaktična enota: Zdrava prehrana – sadje*

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:²⁴ 1. razred

Število učenk in učencev: 13

Učni cilji:

- učenci spoznavajo, da je hrana potrebna za rast, razvoj in delovanje,
- prepoznajo in poimenujejo sadeže,
- izberejo in znajo v tujem jeziku imenovati najljubši sadež,
- razvrstijo sadeže po barvah in okusu, berejo histogram,
- razvijajo pozitiven odnos do jezikovne kulturne različnosti.

78

Učila in učni pripomočki: košara z živili: mleko, mlečni izdelki, mesni izdelki, izdelki iz žita, olje, maslo, čips, čokolada, zelenjava, predelano sadje, plakat – prehranska piramida, sadje: sveže ali posušeno, ki je na voljo v tem letnem času oz. se lahko kupi v trgovini, skodelice, plakat za histogram, kartončki s fotografijami sadežev, plakat in kartončki z besedami za okuse, učni list – domača naloga.

Vir: Kolar, M. et al. (2009): *Učni načrt*. Spoznavanje okolja: osnovna šola. Ljubljana: MŠŠ/ZRSS.

Potek didaktične enote

Uvodni del

Zakaj jemo? Učence povabim v krog, odkrijem košaro, v kateri so različna živila, s katerimi se ljudje prehranjujemo. Učence vzpodbudim, da povedo, zakaj jemo; pri tem pomagam z izjavami in oni se strinjajo ali jih zanikajo. Poimenujemo živila, nakažem razvrščanje v zdrava živila in nezdrava živila, nato učenci nadaljujejo z razvrščanjem živil iz košare v dve skupini ob košari.

Prehranjevalna piramida: Predstavim prehranjevalno piramido. Na tablo pritrdim nepopol-

²⁴ Učenci prvega razreda imajo integrirani pouk v angleščini enkrat mesečno. En učenec pa obiskuje plačljivo tečajno obliko pouka angleščine. Pouk angleščine imajo le v tretjem razredu po eno uro tedensko.

no prehranjevalno piramido in učence pozovem, da z opazovanjem prehranjevalne piramide na učnem listu povedo, katere vrste hrane moramo veliko pojesti in katere ne. Pokažem reklamne revije in podam navodilo, da bodo v PB z izrezovanjem sličic dopolnili veliko prehranjevalno piramido na tabli.

Osrednji del

Sadje je zdravo: V posodicah pripravim čim več različnega sadja in učence povabim k razstavljenemu sadju. Postavijo se v krog in skupaj poimenujemo sadje. Povem, da je sadje še posebno pomembno živilo, saj pomaga, da ostanemo zdravi.

Histogram o priljubljenosti sadja v razredu: Ob posodicah s sadjem so tudi sličice sadežev. Učence pozovem, da izberejo sličico ob sadju, ki ga najraje jedo. Sličico prilepijo v histogram na tabli. Učenci berejo histogram. Štejejo, koliko učencev je izbralo posamezno sadje; ugotovijo, katero sadje jedo najrajši, katero sadje je najmanj priljubljeno v razredu, katero sadje sploh ni bilo izbrano itd.

V plakat narišem sadje v spodnjo vrstico, ker se učenci sicer motijo ob branju histograma.

Zaključni del

Sadje in barve ter okusi: Učence usmerim nazaj k razstavljenemu sadju in tokrat opazujemo in govorimo o tem, kakšne barve so sadeži.

Učence pozovem, da razvrstijo sadeže po barvi na krožnike in poimenujejo skupine sadežev po barvah.

Učencem ponudim še narezano sadje, da ga poskusijo in povedo, kakšnega okusa je. Za vsak okus – sladko, kislo, grenko – demonstriram tako, da poskusim tri različne sadeže in povem, kakšnega okusa je posamezno sadje. Sličice sadežev pritrdim pod zapisane besede za okus na tablo, nato nadaljujejo še učenci. Učenci, ki so poskusili izbrani sadež, se odločijo, kakšen okus so čutili, in sličico tega sadeža pritrldijo pod besedo za tisti okus (limona, banana, kivi, grenivka, grozdje, lešniki ...).

Domača naloga: Učenci dobijo navodilo, da poiščejo embalažo živil, v katerih je tudi sadje, in jo prinesejo v šolo.

Vodim evalvacijo dela. Učence usmerim v razmišljanje, kaj so danes delali in kaj so si zapomnili. Vodim jih z vprašanji in jim pomagam z nakazovanjem ob tabelskih slikah (plakatih). Vzpodbudim jih, da povedo, kaj jim je bilo pri delu zanimivo.

Refleksija o učni enoti

Učenci so se hitro vključili v dejavnosti, vsi so bili aktivni. Načrtovane dejavnosti so bile primerne za doseganje ciljev pri spoznavanju okolja. Pridobivanje ciljev je bilo zelo medpredmetno povezano, in sicer z znanjem iz matematike: prikazovanje s stolpci in branje

histograma, štetje ter poznavanje barv. Delo je potekalo s konkretnim in slikovnim materialom, učenci so vključevali čutila.

Posebno pozornost sva posvetili nazornosti, postopnosti in jasnim kratkim navodilom.

Učenci so ob preverjanju poznali poimenovanje in barve sadežev, razvrščali so jih po barvi in okusu ter ugotovili, zakaj je potrebno jesti različna živila. Učenci so sledili navodilom v tujem jeziku in nakazovanju dejavnosti. Pri jezikovnem sodelovanju jih jezik ni oviral, z veseljem so pokazali tudi že pridobljeno znanje tujega jezika (štetje, barve).

CLIL V 2. RAZREDU S SLEPO UČENKO – SPOZNAVANJE OKOLJA IN ANGLEŠČINA

Autorica: Nina Čelešnik Kozamernik

Šola, kraj: Zavod za slepo in slabovidno mladino, Ljubljana

SPO, 2. razred, 45 min, ponavljanje/utrjevanje snovi, učiteljica govori samo tuji jezik

Didaktični sklop: Jaz in narava

Didaktična enota: Živa bitja

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:²⁵ 2. razred

Število učencev: 12

Učni cilji:

- Učenci poslušajo različne zvoke živali, jih prepoznajo, znajo ponoviti in živali (v slovenščini ter angleščini) poimenujejo.
- *Dodatni cilji za slepo učenko:* razvoj fine in grobe motorike s prepoznavanjem živali po tipu, učenje sodelovanja in navajanje na odgovornost ter samostojnost z delom v skupini.

Učila in učni pripomočki: modeli in slike kače, osla, psa, pujsa, kokoši, krave. Velika vreča ali škatla.

Viri: Kolar, M. et al. (2009): Učni načrt. Spoznavanje okolja: osnovna šola. Ljubljana: MŠŠ/ZRSS.

Vrščaj, D. et al. (2000): Opazujem, raziskujem, razmišljam 2. Priročnik za učitelja pri pouku spoznavanja okolja v 2. razredu devetletne osnovne šole. DZS. Ljubljana. Poglavje Živa bitja.

Vrščaj, D. in drugi (2000): Opazujem, raziskujem, razmišljam 2. Delovni zvezek za spoznavanje okolja v 2. razredu devetletne osnovne šole. DZS. Ljubljana. Poglavje Živa bitja.

Potek didaktične enote

Uvodni del

Poslušanje zvočnega posnetka: Otroci so se posedli v skupine. Nato sem jim 2-krat predvajala zvočni posnetek živali. Pozorno so poslušali. Po poslušanju so se v skupini pogovorili, katere živali so slišali.

²⁵ Učenci drugega razreda imjo integrirani pouk v angleščini celo šolsko leto, in sicer eno učno uro tedensko v obliki krožka.

Določili so poročevalca, ki je celemu razredu poročal o slišanih zvokih. Sledil je skupinski pogovor. (»Slišali smo osla, *cow*, kokoš, *pig*, kačo, *dog*.« »*It is a dog*, osel, kokoš, *snake* in pujs.« »*A dog, a hen, a pig, a cow, a snake and osla*.«)

Osrednji del

Let's go to the Mini zoo! Otroke sem povabila, da sedejo na svoja mesta, medtem sem v sredini razreda pripravila »Mini zoo«. Postavila sem razstavo živali. Nekaj otrok sem peljala na sprehod, kazala na živali in pripovedovala zgodbo: »*We are in the mini zoo. Look! It's a cat (miaow). It's a snake (hissss). It's a dog (woof-woof). It's a donkey (ia-ia). It's a hen (ko-ko-ko). It's a pig (oink-oink). It's a cow (muuu-muuu)*.« Sprehode sem ponavljala po isti poti z različnimi skupinami učencev (dokler niso vsi prišli na vrsto). Drugi otroci so mi sledili z oponašanjem živali.

Who is this? Ogled živali (Tanja²⁶ je dobila živali v roke, drugi so živali poimenovali ob slikah na tabli). Živali smo večkrat poimenovali, najprej v enakem vrstnem redu kot v »Živalskem vrtu« potem pa mešano, najprej počasi, nato vedno hitreje.

Who is in the magic box? Vsako žival smo še enkrat poimenovali in jo dali v »Magic box«. Določila sem otroka, ki je s škatlo potoval od otroka do otroka, ta pa je moral s tipanjem ugotoviti, katero žival je zatipal. *It's a cow. Krava.* (Nekateri otroci so poimenovali v angleščini, drugi v slovenščini.) Če je otrok pravilno uganil, je cel razred za nagrado lahko oponašal izžrebano žival.

82

Zaključni del

Who says »miaow«? Otroke sem povabila v krog. Eden izmed otrok je oponašal živali z glasom in gibom, drugi pa so ugibali, katera žival je to. *Wow-wow! Miaow! I-aa! ... A dog? A cat?* (Nekateri otroci so odgovarjali v slovenščini, drugi v angleščini.) Otrokom vedno sproti in takoj dajem povratne informacije konkretnega značaja, npr. »You are really great at naming the animals!« »You've recognized the animal quickly! Well done!« »You are a real snake!« »You really know how to mime the pig! Great!«

Refleksija o učni enoti

Učna ura je bila izpeljala skladno z načrtom. Otroci pri SPO v angleščini vedno uživajo, saj so dejavnosti raznolike in zabavne. Velika prednost je, da so otroci v 2. razredu in da lahko čas prilagodimo – skrajšamo, podaljšamo. Integrirani pouk angleščine poteka pri različnih predmetih – glede na obravnavano snov. Veliko je igranja, posnemanja, razvijanja vseh čutil, več je poslušanja, govorjenja, manj je pisanja in izredno malo branja (včasih posamezne besede za motivacijo).

Pomembno je, da **slabi otrok** predmete živali vnaprej spozna (npr. že v podaljšanem bivanju) in se tako z njimi ne sreča prvič šele pri pouku. Predmeti **niso nujno idealni primeri**

²⁶ Ime deklince je anonimno.

živali, je pa izredno pomembno, da **predmetov ne spreminjamo** (pes je vedno take oblike), ko se zanje odločimo. Otroka opozorimo, da so to igrače, ki niso nujno v sorazmerju s pravimi živalmi (o tem se pogovarjamo in mu pomagamo pri usvajanju **realnih predstav**). Otroka poskušamo ves čas **enakovredno vključevati** v pouk. Dajemo **kratka, jasna navodila**. Navodil ne spreminjamo.

Priporočam, da se na pripravo vedno **napiše dodatni cilj** (v skladu z otrokovim individualiziranim programom), ki se pri uri uresničuje za otroka s posebnimi potrebami, kajti s tem se učitelj zave, da je **konkretizacija pouka** za slepega otroka **nujna** in mu pomeni veliko **več kot le zabava**.

Fotografija 1: Predstavitev živali, ki smo jih uporabili pri uri. (Avtor/-ica fotografije: Nina Čelešnik Kozamernik.)

Fotografija 2: Čudežna škatla (The Magic box). (Avtor/-ica fotografije: Nina Čelešnik Kozamernik.)

CLIL V 2. RAZREDU – SPOZNAVANJE OKOLJA IN NEMŠČINA

*Avtorica: Mojca Foršek
Šola, kraj: OŠ in vrtec Apače, Apače*

*SPO, 2. razred, 30 min, usvajanje nove snovi, učiteljica govori samo tuji jezik
Didaktični sklop: Kaj zmorem narediti
Didaktična enota: Iz česa je kaj*

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:²⁷ 2. razred

Število učenk in učencev: 25

Učni cilji:

- učenci se seznanijo, iz katerih snovi so predmeti v našem okolju;
- razvrščajo predmete in urejajo zbirke;
- usvojijo poimenovanja za različne snovi v nemškem jeziku, npr. *Plastik, Glas, Papier, Holz, Metall, Textil*.

Učila in učni pripomočki: voziček, prt, predmeti (svinčnik, platenka, časopis, punčka iz cunj, škarje, knjiga ...), škatle, slikovne aplikacije, besedne kartice, barvice, preveza za oči.

Vir: Petauer, M. et al. (2001): *Odkrivam svoje okolje 2. Delovni zvezek za 2. razred osnovne šole*. Ljubljana: Rokus. Str. 36.

84

Potek didaktične enote

Uvodni del

Ugibanje: Kaj se skriva pod prtom? Pred pričetkom ure sem pripravila voziček in prt. Na voziček sem položila predmete iz različnih snovi (steklo, les, tekstil, kovina, plastika, papir), npr. platenko, lutko, časopis, steklenico, škarje, svinčnik, in jih pokrila s prtom. Z učenci smo stali v krogu okrog vozička. Vsak učenec je tipal predmete pod prtom in jih skušal poimenovati. Nekateri učenci so predmete poimenovali v slovenščini, večina učencev pa v nemščini. Nato smo prt odkrili in predmete skupaj poimenovali.

Napoved učne vsebine: Napovedala sem vsebino učne ure: »*Wir sprechen heute über Materialien aus unserer Umgebung.*«

²⁷ Učenci drugega razreda imajo pouk nemščine kot interesno dejavnost, in sicer dve uri mesečno. Interesno dejavnost obiskuje večina učencev in so šele to šolsko leto začeli z učenjem nemščine. Integrirani pouk je potekal samo to učno uro.

Osrednji del

Razvrščanje predmetov in urejanje zbirke: Učenci so sedeli v krogu na tleh. Na sredino kroga sem pripravila 6 škatel s slikovnimi aplikacijami posameznih snovi in z napisi v obeh jezikih. Učenci so nato v škatle razvrščali predmete glede na snov (les, papir, kovina, tekstil, steklo, plastika). Učenci so snovi poimenovali v nemškem ali slovenskem jeziku.

Didaktična igra: Kaj je narobe? Določili smo učenca/-ko, ki naj zapusti prostor. Medtem so drugi učenci napačno razvrstili nekaj predmetov – jih zamenjali. Ko se je učenec/-ka vrnil v razred, je moral ugotoviti, kateri predmet ni v ustrezni škatli. Igro smo večkrat ponovili.

Zaključni del

Risanje predmetov iz posameznih snovi: Sledilo je reševanje naloge v delovnem zvezku. Pri tej nalogi so morali učenci v okvirčke narisati predmete iz določene snovi. Med individualnim delom sem vsakemu posebej dala povratno informacijo o uspešnosti dela.

Didaktična igra: Kaj je to? Z učenci smo sedeli v krogu na tleh. Določili smo učenca/-ko in mu/ji nadeli prevezo za oči. Učenec/-ka je nato tipal/-a nek predmet in ugibal/-a, iz česa je. Učenci so snovi poimenovali v nemškem jeziku.

Refleksija o učni enoti

Glede na to, da je bila to za učence šele peta ura učenja nemščine, so me s svojim odzivanjem, predvsem pa z jezikovnim znanjem zelo presenetili. Kljub temu, da je ura potekala izključno v nemškem jeziku, učenci z razumevanjem jezika niso imeli težav. Prav tako so bili učenci zelo motivirani in ves čas aktivni. Vsi učenci so dosegli načrtovane cilje učne ure. Mogoče bi lahko v uro vključila tudi več diferenciranega in problemskega pouka, kot npr. večji nabor predmetov in snovi (zemlja, kamen ...) za učence z višjimi sposobnostmi in manjši nabor za učence z nižjimi sposobnostmi.

CLIL V 2. RAZREDU – SPOZNAVANJE OKOLJA IN NEMŠČINA

Avtorica: Monika Krančič
Šola, kraj: OŠ I Murska Sobota, Murska Sobota

SPO, 2. razred, 30 min, ponavljanje/utrjevanje snovi, učiteljica govori samo tuji jezik
Didaktični sklop: Kaj moram narediti
Didaktična enota: Koledar

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:²⁸ 2. razred

Število učenk in učencev: 14

Učni cilji:

- učenci spoznajo koledar in spoznajo ter uporabljajo časovne izraze: dan, teden, mesec, leto;
- učenci spoznajo in poimenujejo praznike, značilne za Slovenijo;
- učenci poleg nejezikovnih dosežejo tudi jezikovni cilj – znajo poimenovati imena mesecev v nemščini.

Učila in učni pripomočki: slikovne aplikacije, realije (različni koledarji), karton, škarje.

Vir: Kolar, M. et al. (2009): Učni načrt. Spoznavanje okolja: osnovna šola. Ljubljana: MŠŠ/ZRSS.

86

Potek didaktične enote

Uvodni del – motivacija

Prepoznamo fotografijo? Na tablo sem projicirala pokrito sliko posameznega letnega časa in jo nato počasi odkrivala. Učenci so ugotavljali, kaj je na slikah, in se o tem tudi pogovarjali. Pogledali smo vse slike in ugotovili, kaj prikazujejo posamezne aplikacije. Govorila in komentirala sem v nemščini, učenci v slovenščini. Z medijem komunikacije se nismo ukvarjali, saj je bila v ospredju vsebina.

Osrednji del

Letni časi pri nas: Na tablo sem pritrdila štiri slikovne aplikacije letnih časov. Skupaj smo ugotovili, da prikazujejo posamezne letne čase. Letne čase smo ustno opisali in jih tudi časovno opredelili (npr. zima: sneg, snežak, sankanje; pomlad: zvončki, sonce, zelena trava,

²⁸ Učenci drugega razreda (14 učencev od ca. 60) obiskujejo plačljivo tečajno obliko pouka nemščine. Integrirano obliko pouka sem izvedla poskusno.

metulj; poletje: sonce, morje, kopanje; jesen: listje pada z dreves, grozdje ...).

Poigrajmo se še z besedami: Učenci so k slikovnim aplikacijam pritrdili še besede (meseci: *Januar, Februar, März, April, Mai, Juni, Juli, August, September, Oktober, November, Dezember*).

Poznam koledar? Učenci so se razporedili v skupine. Skupino so sestavljali trije ali štirje učenci. Vsaka skupina je prejela koledar. Njihova naloga je bila, da si ogledajo koledar in ga opišejo (katere podatke najdejo na njem). Delo v skupini je trajalo 5 minut. Nato so poročali svoje ugotovitve v slovenščini, manj v nemščini (npr.: mesec ima štiri tedne in teden ima sedem dni, meseci imajo različno število dni).

Moja predstava o letnih časih: Učencem sem dala navodilo za domače delo. Izdelali bodo koledar (fotografija izdelka). Vsak učenec je dobil karton, na katerega bo narisal krog in ga razdelil na štiri dele. Vsak del predstavlja en letni čas – učenec nariše stvari, ki ga spominjajo na posamezni letni čas. Naslednjo učno uro učenci prinesejo izdelke s sabo – skupaj jih pregledamo.

Zaključni del

Kdaj sem rojen/-a: Učenci so se postavili v vrsto glede na to, katerega meseca so rojeni (od januarja do decembra) in glede na datum (od začetka proti koncu meseca). Učence sem sproti preverjala, če so se pravilno razporedili in jih pri delu usmerjala, če so potrebovali pomoč. Tako so v zaključnem delu ure svoje znanje o mesecih tudi uporabili.

Refleksija o učni enoti

Učence sem uspela motivirati, saj so bili ves čas aktivni. Ura je potekala nekoliko drugače – delo se je odvijalo v skupinah, kjer je bilo potrebnega več medsebojnega komuniciranja. Najbolj zanimiv je bil zaključni del, kjer so se morali dogovoriti ne samo, katerega meseca so rojeni, pač pa tudi katerega datuma.

Kot zaključni del lahko uporabimo tudi pesem *Kdo meseca ... rojen je, vstani gor .../Wer im ... geboren ist, steh auf ...*

Priloga: Fotografiji izdelkov.

Fotografija 1: Izdelali smo koledar letnih časov. (Avtor/-ica fotografije: Monika Krančič.)

Fotografija 2: Izdelali smo koledar letnih časov. (Avtor/-ica fotografije: Monika Krančič.)

CLIL V 2. RAZREDU – SPOZNAVANJE OKOLJA IN NEMŠČINA

*Avtorica: Monika Krančič
Šola, kraj: OŠ I Murska Sobota, Murska Sobota*

*SPO, 2. razred, 30 min, ponavljanje/utrjevanje snovi, učiteljica govori samo tuji jezik
Didaktični sklop: Prometni znaki
Didaktična enota: Prometni znaki*

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:²⁹ 2. razred

Število učenk in učencev: 14

Učni cilji:

- učenci utrdijo znanje o varni poti v šolo in spoznajo prometne znake, pomembne za pešce in kolesarje na cesti;
- učenci znajo naštetih predmete, s katerimi so v prometu bolj vidni;
- učenci poleg nejezikovnih dosežejo tudi jezikovni cilj; znajo povedati pomen nekaterih prometnih znakov v nemščini.

Učila in učni pripomočki: slikovne aplikacije (prometni znaki), realije (čelada, rutica, kresnička).

Vir: Kolar, M. et al. (2009): Učni načrt. Spoznavanje okolja: osnovna šola. Ljubljana: MŠŠ/ZRSS.

Potek didaktične enote

Uvodni del – motivacija

Z avtobusom na potep: Učence povabim, da se z mano odpeljejo z avtobusom na potep. Hodimo po učilnici in se obnašamo, kot bi bili na cesti. Vidimo slikovne aplikacije – prometne znake, postavljene po učilnici v leseno stojalo (semafor, otroci na cesti, prehod za pešce, steza za pešce, prepovedano za pešce, stop ...). Učence sprašujem, kam zavijem, kaj moram narediti (*Was tue ich jetzt .../Wohin fahren wir? ...*) in se tako tudi obnašamo.

Osrednji del

Prometni znaki so različni: Z učenci smo se usedli na tla in razvrstili prometne znake glede na to, kaj predstavljajo, v dve skupini (znaki za nevarnost, znaki za obvestila). Ugotovili so,

²⁹ Učenci drugega razreda (14 učencev od ca. 60) obiskujejo plačljivo tečajno obliko pouka nemščine. Integrirano obliko pouka sem izvedla poskusno.

katere prometne znake srečujejo na poti v šolo, in ponovili, kaj pomenijo (semafor, otroci na cesti, prehod za pešce, steza za pešce, prepovedano za pešce, stop ...). Nato so učenci sami razvrstili prometne znake v dve skupini – ugotavljali so, kateri znaki so pomembni za pešce in kateri za kolesarje. Pri tem so uporabljali posamezne besede, s katerimi so znake opisali v slovenščini oz. nemščini (*Kinder, Fahrrad, gehen, Straße, Zebra ...*).

Prometni znaki na poti v šolo: Učenci v zvezek narišejo prometne znake, ki jih srečujejo na poti v šolo.

Zaključni del – preverjanje učnih rezultatov

Mi (pešci in kolesarji) v prometu: Učenci so se razdelili v dve skupini (pešci in kolesarji) ter zaigrali, kako se obnašajo na cesti. Najprej je demonstrirala skupina pešcev – kolesarji so jih opazovali in ugotavljali, če pravilno ravnajo v prometu, nato še skupina kolesarjev – pešci pa so jih opazovali (prometni znaki so bili spet postavljeni po učilnici in potrebno jih je bilo spoštovati). Tokrat je bilo malo govora, v ospredju je bilo dogajanje.

Refleksija o učni enoti

Učenci so bili dobro motivirani, aktivni. Večji del učne ure je potekal skupinsko in učenci so imeli več kreativnega dela. Dobro so se vživeli v različne situacije, predvsem v zaključnem delu. Pri takšni obliki dela poteka delo glasneje in učitelj mora dobro obvladovati situacijo.

90

Ura je trajala 30 minut, kar je bilo premalo. Za vse aktivnosti bi bilo potrebnih 45 minut, saj so učenci različno dolgo npr. risali prometne znake v zvezek. Zato bi prometne znake omejila na izbiro, npr. s pomočjo delovnega lista, na katerem bi učenci le obkrožili, katere prometne znake srečujejo na poti v šolo.

CLIL V 2. RAZREDU – SPOZNAVANJE OKOLJA IN NEMŠČINA

*Avtorica gradiva: Romana Zupančič
Šola, kraj: OŠ Rače, Rače*

*SPO, 2. razred, 45 min, usvajanje nove snovi, učiteljica govori samo tuji jezik
Didaktični sklop: Jaz in zdravje
Didaktična enota: Sadni krožnik*

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:³⁰ 2. razred

Število učenk in učencev: 16

Učni cilji:

- Učenci pri učni uri prepoznajo različne vrste sadja in ga razvrščajo po okusu in obliki.
- Spoznajo postopek priprave sadnega krožnika, spoznajo in upoštevajo pravila obnašanja pri obroku.
- Usvajajo besedišče (Obst, süß, sauer, rund, krumm, groß, klein, die Serviette, der Messer, die Gabel, der Teller ...).
- Jezikovno in nejezikovno reagirajo na spodbude učitelja.

Učila in učni pripomočki: različne vrste sadja (nekaj prinesejo otroci), noži za lupljenje in rezanje (primerni otrokovi starosti), podloge za rezanje sadja, krožniki, papirnate servietke, fotografije primerov priprave sadnega krožnika (power point).

Vira: Hergan, I., et al. (2009). Dotik okolja 2: spoznavanje okolja v drugem razredu 9-letne osnovne šole. Učbenik. Ljubljana: Mladinska knjiga. Str. 36 - 37.

Kolar, M. et al. (2009): Učni načrt. Spoznavanje okolja: osnovna šola. Ljubljana: MŠŠ/ZRSS.Internet (slike za power point: www.sannmann.com/12-0-11.html)

Potek didaktične enote

Uvodni del

Skriti predmet: Učenci s tipanjem, vohanjem ugotavljajo, katero sadje je v pokriti košari. Vrste sadja poimenujemo in ga razvrstimo glede na okus in obliko.

³⁰ Učenci drugega razreda imajo integrirani pouk v nemščini celo šolsko leto, in sicer eno učno uro tedensko. Integrirani pouk na naši šoli poteka za vse učence prvega triletja.

Osrednji del

Sadni krožnik: Skupaj naredimo načrt za pripravo sadnega krožnika. Izberemo potrebne pripomočke iz košare (npr. nože, deščice, servietke ...). V košari so lahko tudi predmeti, ki jih ne potrebujemo. Te izločimo. S pomočjo power point predstavitve se pogovorimo o estetski pripravi pogrnjka in jedi (umivanje rok, sadja, priprava mize ...).

Glede na želje in spretnost otrok se razdelimo v 3 večje skupine in določimo naloge posameznih skupin (lupljenje sadja, rezanje sadja, zlaganje serviet in priprava miz). Skupine se pri izvajanju nalog izmenjujejo, tako da vsak učenec olupi vsaj en sadež, ga nato nareže na rezine in na koncu zloži servieto). Ko je delo po skupinah opravljeno, vsak otrok po lastni zamisli oblikuje svoj sadni krožnik. Pripravljene krožnike si skupaj ogledamo. Na koncu pripravimo še mize.

Zaključni del

Dober tek! Otroci se posedejo k lepo pogrnjenim mizam, zaželim si dober tek in se posladkamo s sadjem. Ob tem je potrebno upoštevati pravila obnašanja pri jedi.

Pospravimo: Po jedi si razdelimo delo in skupaj pospravimo. Na naši šoli ločujemo odpadke. Dogovorimo se, kam bomo pospravili papirnate krožnike, servietke in ostanke hrane. Vsak pospravi svoj krožnik in pribor (vilice), določimo učence za brisanje miz, ena skupina učencev pospravi ostanke sadja, ena skupina umije nože in deščice.

Refleksija o učni enoti

Z učiteljico razrednega pouka sva se odločili, da bo sodelovala v tistem delu ure, ko bodo otroci rezali in lupili sadje in zlagali servietke. Učiteljica je sodelovala z demonstracijo, ne pa tudi z razlago. Največ težav so učenci imeli z lupljenjem sadja. Pri delu je med učenci nastajala zelo zanimiva komunikacija. Tako sem skupini, ki je rezala sadje, rekla: »Und jetzt schneiden wir die Äpfel.« Fant, ki je hotel na vsak način rezati prvi, je rekel drugemu: »Nein, jaz bom zdaj šnajdo.«

Učencem sem pokazala način zlaganja servietk. Kasneje (pri menjavi skupin) je učencem z demonstracijo pomagala še učiteljica. Učenci so ustvarjali različne oblike iz sadja, veliko jih je prikazalo celo zgodbo, ki so jo nato pripovedovali nama z učiteljico ali sošolcem, pri tem so se izražali v nemščini po svojih zmožnostih (npr.: »Das ist ein Schmetterling und eine Blume.«).

CLIL V 2. RAZREDU – SPOZNAVANJE OKOLJA IN NEMŠČINA

*Avtorica: Romana Zupančič
Šola, kraj: OŠ Rače, Rače*

*SPO, 2. razred, 30 min, usvajanje nove snovi, učiteljica govori samo tuji jezik
Didaktični sklop: Gibanje in sledi
Didaktična enota: Sledi*

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:³¹ 2. razred

Število učenk in učencev: 16

Učni cilji: Učenci:

- Vedo, kako in kje se gibljemo ljudje in kako živali.
- Odkrijejo/spoznajo sledi, ki jih je povzročilo gibajoče se telo.
- Ugotovijo, kdo/kaj se je gibal/-o.
- V tujem jeziku razumejo preprosta navodila in se nanje besedno in nebesedno odzivajo.
- V tujem jeziku povedo, kako in kje se gibljemo ljudje in kako živali.

Učila in učni pripomočki: slikovni material (slike sledi in predmetov, živali in oseb), mivka v škatli, različni predmeti.

Vira: Antič, M. (2009): Okolje in jaz 2 : spoznavanje okolja za 2. razred osnovne šole. Delovni zvezek. Ljubljana: Modrijan.

Kolar, M. et al. (2009): *Učni načrt*. Spoznavanje okolja: osnovna šola. Ljubljana: MŠŠ/ZRSS.

Potek didaktične enote

Uvodni del

Gibanje po prostoru: Učencem dam navodila za gibanje po prostoru. V ritmu bobna se gibljejo v različnih smereh (*links, rechts, rückwärts, vorwärts*). Uporabimo tri različne ritme (počasen, srednji, hiter). Pri tem upoštevajo pravila (se ne zaletavamo, poslušamo bobnen, upoštevamo ritem).

Osrednji del

Prيرهjanje: Učenci opazujejo sliko narave na power point projekciji. Na njej prepoznajo različna življenjska okolja (voda, zemlja, zrak). Razvrščajo slike ljudi in živali na ustrezno

³¹ Učenci drugega razreda imajo integrirani pouk v nemščini celo šolsko leto, in sicer eno učno uro tedensko. Integrirani pouk na naši šoli poteka za vse učence prvega trilettja.

mesto, glede na to, kje se gibljejo. Povedo, kako se gibljejo ljudje in kako posamezne živali (npr.: *Der Hund kann schwimmen/springen/laufen. Der Vogel kann fliegen ... Wo schwimmt/springt/läuft/fliegt er? Im Wasser/lauf der Erde/in der Luft.*)

Sledi: Pripravim škatlo s peskom in različne predmete (lokomotiva, tovornjak, sveča, kornjček ...). S preizkušanjem učenci ugotavljajo, da ljudje, živali, predmeti pri premikanju za sabo puščajo sledi. Vsi zaprejo oči, določim učenca, ki v pesek naredi sled z izbranim predmetom. Ko učenci na poziv odprejo oči, ugotavljajo, čigave so sledi. Svoje domneve preverijo tako, da ob že obstoječi sledi v pesku naredijo novo sled z izbranim predmetom. Obe sledi med seboj primerjajo.

Ko zaključimo s preizkušanjem sledi v pesku, razdelim učence v dve skupini. Vsaka skupina dobi komplet fotografij. Na fotografijah so predmeti, ljudje, živali in različne sledi. Učenci poiščejo pare, tako da prirejajo sledi predmetom, živalim, ljudem. Po končanem delu preverimo in primerjamo rezultate obeh skupin. Pare pritrdimo na tablo.

Zaključni del

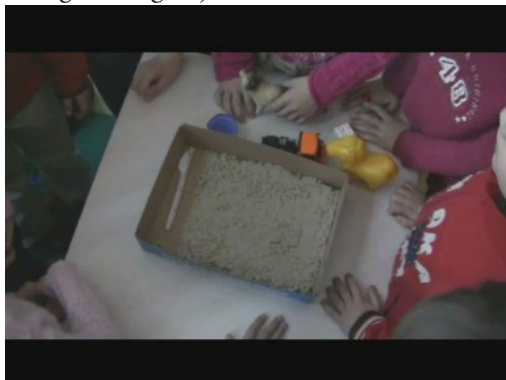
Gibanje po navodilih: Za zaključek se zberemo v krogu. Pokažem, kako se lahko gibljemo, učenci izvajajo različne načine gibanja in poimenujejo dejavnost v nemščini (*Wir können schwimmen, laufen, springen, kriechen, zaubern.*).

Refleksija o učni enoti

94

Učenci so usvojili zastavljene cilje. Jezik pri tem ni bil ovira. Zanimive so bile njihove diskusije, npr. če pes plava ali ne, čigava sled je na sliki, sled mačke ali psa. Drug drugemu so dokazovali in argumentirali svoje mnenje, kot učiteljica sem na koncu njihovo ugotovitev samo potrdila.

Priloge: Fotografije

Fotografija 1: Učenci delajo sledi v pesku. (Avtor/-ica fotografije: Silvana Kokol.)

Fotografija 2: Učenci pritrdijo slike na tablo, v tem primeru kača in sled kače. (Avtor/-ica fotografije: Silvana Kokol.)

CLIL V 3. RAZREDU – SPOZNAVANJE OKOLJA IN NEMŠČINA

*Avtorica: Slavica Balek
Šola: OŠ Šalovci, Šalovci*

*SPO, 3. razred, 30 min, ponavljanje/utrjevanje snovi, učiteljica govori samo tuji jezik
Didaktični sklop: Jaz in narava
Didaktična enota: Živali in njihova življenjska okolja*

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:³² 3. razred

Število učenk in učencev: 7

Učni cilji:

- učenci razvrstijo živali glede na njihovo življenjsko okolje;
- ugotovijo, da se živali razlikujejo med seboj glede na življenjski prostor, barvo, velikost, prehrano ...;
- razumejo in reagirajo na učiteljeva navodila;
- imenujejo barve in življenjske prostore živali v nemščini.

Učila in učni pripomočki: vreča, plišaste živali, plastificiran slikovni material (različna življenjska okolja), besedne kartice, učni list.

Vira: Antič, M. (2007): Okolje in jaz 3: spoznavanje okolja za 3. razred devetletne osnovne šole. Priročnik za učitelje. Ljubljana: Modrijan. Str. 134.

Živali. Na pragu znanja. Ljubljana: DZS.

Potek didaktične enote

Uvodni del

Motivacija: Možganska nevihta – Kaj se nahaja v vreči? V vreči je polno različnih plišastih živali: pingvin, srna, žaba, pes, mačka, konj, žirafa, kamela, zebra, kenguru, delfin, hrček, zajček, tjuljenj ... Učenci poskušajo ugotoviti, kaj se nahaja v vreči, zato naštevajo vse stvari, ki jim pridejo na misel (npr. *ein Auto, ein Hut, Steine, ein Teddybär, eine Katze, ein Hund* ...). Do konca jih pustim v negotovosti in jim ne zaupam, kaj se nahaja v vreči. Šele, ko pridejo nekateri učenci že tretjič na vrsto, jim dovolim potipati vrečo in začne se prava nevihta idej, katere živali bi lahko bile v vreči. Večina učencev se je odzivala v nemščini, le

³² Učenci 3. razreda obiskujejo interesno dejavnost Zgodnje učenje nemškega jezika, ki poteka 1-krat tedensko in traja 45 min. Večina učencev, razen enega, ki to leto prvič obiskuje interesno dejavnost, se uči nemščino že od 1. razreda. Pouk CLIL na naši šoli še ne poteka.

učenec, ki interesno dejavnost Zgodnje učenje nemškega jezika obiskuje prvo leto, je občasno odgovarjal v slovenščini. Med uro je torej prevladovala nemščina.

Osrednji del

Kje živi ta žival? Na mizah so na stojalih fotografije, ki prikazujejo različna življenjska okolja živali, npr. kmetija, gozd, živalski vrt, voda, hiša ... Življenjska okolja opazujemo, primerjamo in poimenujemo v nemščini (npr. *Tiere können auf dem Bauernhof/im Wald/im Haus/im Zoo/im Wasser leben.*). Vsak učenec iz vreče potegne eno žival, jo poimenuje in jo uvrsti v ustrezni življenjski prostor. Učenci torej razvrščajo živali glede na njihovo življenjsko okolje in to tudi povedo v maternem jeziku ali v nemščini.

Opis živali (velikost, barva, življenjsko okolje, deli telesa, hrana, kaj žival zna, česa ne zna ...). Učenci so razdeljeni v dve skupini. Dobijo učni list s sliko psa in mačke, ki sta jim zelo blizu. S pomočjo slike in moje pomoči poskušajo dopolniti osebno izkaznico posamezne živali. Obe skupini predstavita rezultate svojega dela sošolcem. Po potrebi nasprotna skupina doda stvari oz. informacije, ki jih je prejšnja skupina pozabila omeniti.

Zaključni del

Welches Tier möchtest du sein? Učenci sedijo na stolih v polkrogu. Vsak učenec pove, katera žival bi rad bil v naslednji igri. Njihova naloga je, da poskušajo v nekaj stavkih opisati izbrano žival. Učencem pomagam s pomožnimi vprašanji: Kje ta žival živi?, Kakšne barve je?, Kaj jí?, Katere dele telesa ima in koliko jih ima?, Kaj zna ta žival oz. česa ne zna? ... Učenci, ki imajo izbrano žival tudi doma, opišejo svojo domačo žival.

Refleksija o učni enoti

Otroci so bili zelo navdušeni nad uro, kar je bilo mogoče videti tudi na njihovih zadovoljnih obrazih. Glede zastavljenih ciljev mislim, da sem jih v celoti dosegla. Uspelo mi je učence zainteresirati za tuji jezik, glede na to, da so poskušali na vsa moja vprašanja odgovarjati v nemščini, čeprav so imeli možnost odgovarjati tudi v slovenščini. Všeč mi je bilo aktivno sodelovanje večine učencev, zato si bom v prihodnje prizadevala, da se bodo učenci pri mojih urah lahko čim bolj »okopali v tako imenovani jezikovni kopeli«. Pri načrtovanju mi je bila v veliko pomoč učiteljica razrednega pouka in mislim, da je potek ure integriranega pouka lahko v veliki meri odvisen prav od timskega dela in komunikacije med obema.

CLIL V 3. RAZREDU – SPOZNAVANJE OKOLJA IN ANGLEŠČINA

*Avtorica: Marija Ogorevc
Šola, kraj: OŠ Valentina Vodnika, Ljubljana*

*SPO, 3. razred, 45 min, usvajanje nove snovi, učiteljica govori samo tuji jezik
Didaktični sklop: Orientacija
Didaktična enota: Vzhod in zahod, sever in jug*

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:³³ 3. razred

Število učenk in učencev: 19

Učni cilji:

- učenci znajo opisati pot sonca,
- učenci poznajo glavne strani neba,
- učenci spoznajo kompas in se ga naučijo uporabljati,
- v učilnici s pomočjo kompasa ali po soncu določijo glavne strani neba,
- učenci razumejo pogovor, navodila na temo orientacija v angleščini,
- učenci pridobijo novo besedišče – north, south, east, west – in se ustrezno neverbalno in nekateri tudi verbalno odzivajo na navodila, izjave učitelja v angleščini.

Učila in učni pripomočki: več kompasov, kartončki s slovenskimi in z angleškimi izrazi za glavne strani neba, škatla z različnimi igračami (npr. tigrček, pingvin, čebela ...).

Viri: Antič, M. et al. (2009): Okolje in jaz 3. Priročnik za učitelje. Ljubljana: Modrijan.

Antič, M., et al. (2009): Okolje in jaz 3. Učbenik. Ljubljana: Modrijan.

Antič, M. et al. (2009): Okolje in jaz 3. Delovni zvezek. Ljubljana: Modrijan.

Kolar, M. et al. (2009): Učni načrt. Spoznavanje okolja: osnovna šola. Ljubljana: MŠŠ/ZRSS.

Potek didaktične enote

Uvodni del

Igra: Dan-noč: Igra je namenjena ustvarjanju prijetnega počutja in pozitivni naravnosti na učenje. Izraza dan-noč kmalu zamenjam za izraza sonce-luna. Igro ustavim, učence nagovorim, da z roko nakazujejo pot sonca.

³³ Učenci tega oddelka imajo integrirani pouk v angleščini celo šolsko leto, in sicer praviloma 20 minut v dopoldanskem času in 50 minut v času OPB. Integrirani pouk na naši šoli poteka za vse učence prvega triletja. Opisana učna ura je trajala 45 minut in je bila izvedena po metodi CLIL.

Osrednji del

Določitev glavnih strani neba: Glede na Sončev vzid in Sončev zaton učenci določijo dve glavni strani neba: vzhod in zahod. Za preverjanje pravilnosti in za določitev ostalih dveh – severa in juga, jih navedem, da omenijo uporabo kompasa.

Demonstracija kompasa: Učence frontalno vodim v pogovoru o kompasu. Razložim pojem in funkcijo magnetne igle (*a magnetic needle*). Demonstriram pravilno držanje kompasa in razložim, da rdeče obarvani del igle vedno kaže na sever, tudi ko se obračam okoli svoje osi.

Delo s kompasom: Učence razdelim v skupine po dva ali tri. Upoštevam, da so v skupini taki učenci, da lahko drug drugemu pomagajo. Vsaki skupini dam kompas. Učenci še sami ponovijo aktivnosti, predstavljene v demonstraciji.

Označitev glavnih strani neba v učilnici: S pomočjo kompasa učenci natančno določijo glavne strani neba v učilnici. Na tablo postavim osem kartončkov, štiri s slovenskimi in štiri z angleškimi izrazi za glavne strani neba. Nalepijo jih na stene, upoštevaje prejšnje ugotovitve ob uporabi kompasa. Angleške zapise strani neba postavijo pravilno s pomočjo oznak na kompasu (*N, S, E, W*).

Zaključni del

Igra: Igrače potujejo: Igramo se sede v krogu. Na sredino postavim škatlo z različnimi igračkami. Poimenujem posamezne igrače in dam navodilo, kam (*S, J, V, Z*) le-te potujejo (npr.: *The tiger is travelling to the south; The bee is travelling to the west ...*). Učenci vzamejo ustrezne igrače in jih položijo na tla v smeri glede na moje navodilo.

Reševanje dveh nalog v DZ (str. 60, nalogi 1 in 2): Posedejo se na svoja mesta in rešujejo nalogi v DZ. Prva preverja, kako se učenec orientira v učilnici, šolski stavbi in v svojem mestu. Druga preverja razumevanje poti sonca. Učenec glasno prebere vprašanje, na katerega skupaj iščemo odgovor. Zapišejo pravilni odgovor.

Refleksija o učni enoti

Z učiteljico razrednega pouka Suzano Slabe sva sodelovali zlasti pri načrtovanju in refleksiji ure. Pri prejšnji uri spoznavanja okolja so učenci in razredna učiteljica zunaj opazovali pot sonca, v sledeči bodo opazovali in raziskovali senco. Glede izvedbe opisane didaktične enote sva se odločili, da sodeluje v tistem delu ure, ko otroci spoznavajo kompas in ga uporabljajo. Obe sva z demonstracijo, jaz pa še z razlago, pomagali učencem, ki se s kompasom niso najbolje znašli. Njeno pomoč so nekateri potrebovali tudi v zaključku ure pri zapisu odgovorov v delovni zvezek.

Presodili sva, da sta slovenska termina magnetna igla in številčnica (številčnice v angleščini nisem niti omenjala), ki naj bi ju učenci spoznali, za večino ostala neznanka, zato ju bo razredna učiteljica poudarila v naslednji uri. Sicer pa sva bili enotnega mnenja, da so bili zastavljeni učni cilji doseženi.

Učenci so se v komunikaciji z mano odzivali neverbalno, v slovenščini ali angleščini približno v enaki meri. Med sabo so komunicirali v slovenščini ali neverbalno, le tu in tam v angleščini.

CLIL V 3. RAZREDU – SPOZNAVANJE OKOLJA IN ANGLEŠČINA

*Avtorica: Andreja Strgar
Šola, kraj: OŠ Otočec*

*SPO, 3. razred, 45 min, usvajanje nove snovi, učiteljica govori samo tuji jezik
Didaktični sklop: Kje živimo
Didaktična enota: Okrog sveta*

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:³⁴ 3. razred

Število učenk in učencev: 13

Učni cilji: Učenci:

- spoznavajo, da smo ljudje, države in celine med seboj povezani in soodvisni;
- spoznavajo, da mnogih stvari, ki jih imamo, nismo naredili ali pridelali v domačem okolju niti v Sloveniji;
- poizvedujejo, od kod prihaja hrana, poiščejo hrano, ki ni iz domačega okolja, poiščejo države na zemljevidu;
- prepoznavajo in poimenujejo celine in prevozna sredstva v tujem jeziku (*car, truck, train, ship, plane, Africa, Asia, Europe, America*);
- razvijajo jezikovne sposobnosti za razumevanje govornih besedil v tujem jeziku.

Učila in učni pripomočki: Živila iz različnih držav in celin sveta (z deklaracijo o izvoru, poreklu), npr. česen, kava, čokolada, suho tropsko sadje, konzervirana koruza, sveže sadje – melona, banane, hruške, ki imajo nalepko o poreklu; pregleden zemljevid sveta; računalnik in projektor; del. lista: a) nema karta sveta in b) prevozna sredstva; slike prevoznih sredstev (ladja, tovornjak, vlak, letalo).

Vir: <http://cloford.com/resources/maps> (01.06.2010)

Potek didaktične enote

Uvodni del

Pogovor o hrani: Učence sem v angleščini vprašala, kaj so jedli za zajtrk in kje so dobili, kar so jedli. Ali so se kdaj spraševali, od kod prihaja hrana, ki jo uživajo?

³⁴ Učence 3. razreda poučujem angleščino v okviru ugodnjega poučevanja angleščine, ki ga financira Mestna občina Novo mesto. Pouk poteka dvakrat tedensko po 45 minut. Pri poučevanju uporabljamo učbeniški komplet Happy Street 1 izmenično z integriranim poukom.

Osrednji del

Delo s konkretnim materialom – hrana: Učence sem povabila v krog. Pokazala sem jim vrečo, v kateri sem prinesla različne izdelke. Podala sem navodila. Vsak si je izbral en izdelek, nato so na njem poiskali podatek, od kod prihaja. Pri tem so morali biti pozorni na naslednje zapise, ki sem jih zapisala na tablo: *made in ..., produced in ..., proizvedeno v ..., produccion ..., izdelano v ..., podrijetlo ..., poreklo ...*

Izzrebane izdelke so si ogledali in poiskali potreben podatek, pri tem sem nekaterim pomagala. Nato so poročali imena različnih držav, ta pa sem zapisala na tablo.

Razgovor: Vodila sem razgovor, od kod vse prihajajo izdelki in zakaj je tako. Vprašala sem jih tudi, kako izdelki in ljudje potujejo po svetu. Ob slikah so sami ali z mojo pomočjo poimenovali prevozna sredstva v angleščini.

Delo z zemljevidom: Pri tabli so si učenci ogledali zemljevid sveta in skupaj smo poimenovali posamezne celine. Nato sem s pomočjo projekcije prikazala osnovni zemljevid sveta (le obrise in imena celin v angleščini). Poimenovala sem celine in jih poklicala, da so le-te ponovili. Vprašala sem jih, na kateri celini leži Slovenija in natančno pokazala Evropo.

Spomnila sem jih na seznam držav, ki so zapisane na tabli. Za vsako sem jim povedala, na kateri celini se nahaja, nato so posamezniki ali v parih celino in državo poiskali na projiciranem ali konkretnem zemljevidu. Spletna stran omogoča prikaz zemljevida sveta in posamezne celine, kar prispeva k boljši preglednosti. Vsakokrat so primerjali razdalje od Slovenije do države porekla izdelka.

Zaključni del

Vaja na delovnem listu: Razdelila sem jim nemo karto sveta in podala navodila. V karto so s pomočjo zemljevida na tabli vpisali imena celin. Na drugem delovnem listu so prepisali imena štirih prevoznih sredstev.

Refleksija o učni enoti

Izvedena ura je potekala zelo dinamično in dvosmerno. Učenci so se dobro odzivali in aktivno sodelovali. Temo so uvodoma že spoznali z razredno učiteljico pri spoznavanju okolja, zato jim ni bila tuja. Nekoliko težav je nastalo pri iskanju držav porekla na izdelkih. Kljub zapisu poimenovanj v različnih jezikih je na embalažah z veliko besedila težko odkriti dejansko poreklo. Temu bi pri naslednji izvedbi ure namenila več časa ali pa bi ta del izvedla ponovno v naslednji zaporedni uri z isto skupino.

Nekaj težav je povzročala tudi tehnika, saj so bili projicirani zemljevidi nejasni. Zagotovo bi bilo za učence lažje in bolj smotno delo s konkretnim in nazornim zemljevidom sveta. Ta pa bi moral biti jasen in z malo podatki. Izkušnja razredne učiteljice je bila namreč ta, da preveč podatkov (preveč podroben zemljevid) odvrča pozornost učencev od želenih ciljev.

Pri izvedeni učni uri bi prihodnjič dodala tudi diferenciacijo. V uvodu bi se učenci o zajtrku pogovarjali v parih. Ob delu s konkretnim materialom bi učence razdelila v (po zmožnostih) heterogene pare ali trojice. Razdelila bi jim izdelke. Drug drugemu bi pomagali poiskati poreklo. Skupaj bi odkrivali in zapisovali na tablo tabelo držav in kontinentov. Nato bi v skupinah oz. parih dobili zemljevide in skupaj poiskali državo. Na ustrezni velikosti zemljevida bi lahko k državi narisali, nalepili tudi sličico izdelka, ki od tam prihaja. Spremljala bi delo in med obhodom po potrebi pomagala.

Splošen vtis izvedene ure je pozitiven in jo bom v prihodnje z nekaj prilagoditvami ponovila ter nadgradila z medkulturnim in medjezikovnim uzaveščanjem.

CLIL V 3. RAZREDU – SPOZNAVANJE OKOLJA IN ANGLEŠČINA

*Avtorica: Andreja Strgar
Šola, kraj: OŠ Otočec*

*SPO, 3. razred, 45 min, ponavljanje/trjevanje, snovi, učiteljica govori samo tuji jezik
Didaktični sklop: Pogledam naokrog
Didaktična enota: Življenje v različnih oblikah naselij*

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:³⁵ 3. razred

Število učenk in učencev: 13

Učni cilji: Učenci:

- opišejo značilnosti vasi in mesta ter razlike med njima;
- spoznavajo življenje na kmetiji;
- poimenujejo različne tipe naselij v tujem jeziku;
- sodelujejo v razgovoru;
- prepoznajo in poimenujejo določene pojme v angleščini (*town, country, cheese, milk, apple tree, cow, mouse, bus*).

Učila in učni pripomočki: Sliki podeželja in mesta, magnetki, slike obeh mišk, knjiga *Town mouse and country mouse*, listki s slikami predmetov iz besedila (sir, mleko, krava, drevo, jabolko, miš), del. list *Town mouse and country mouse*.

Vir: Wong, Arlene. (2002). *The town mouse and the country mouse*. New York: Penguin.

Potek didaktične enote

Uvodni del

Opazovanje in pogovor ob sliki: Na tablo sem pritrdila sliki podeželja in mesta. Učence sem povabila k tabli, v angleščini vodila razgovor o posamezni sliki in nato o razlikah med obema. Če učenci niso razumeli mojega vprašanja, sem si pomagala s slikama in z mimiko. Pozornost sem usmerjala tudi v podrobnosti na slikah (na podeželju: drevesa, hiše, njiva, travnik, trava, pridelki, živali ...; v mestu: blok, pošta, banka, park, ceste, križišče, bazen ...), zato sem od učencev izvabila angleška poimenovanja, ki jih že poznajo, in jim posredovala nova.

³⁵ Učence 3. razreda poučujem angleščino v okviru ugodnjega poučevanja angleščine, ki ga financira Mestna občina Novo mesto. Pouk poteka dvakrat tedensko po 45 minut. Pri poučevanju uporabljamo učbeniški komplet *Happy Street 1* izmenično z integriranim poukom.

Osrednji del

Motivacija: Pokazala sem sliki dveh mišk, poljske in mestne. Vprašala sem o razlikah med obema. Vprašala sem, kje na tabli bi lahko postavila eno in kje drugo. Nato sem ju poimenovala in postavila na tablo k ustrezni sliki. Nad oboje sem zapisala naslov zgodbe, ki jo bom prebrala. Pokazala sem naslovnico in vprašala, če jo morda kdo že pozna.

Branje zgodbe: Zgodbo sem ob slikah prebrala.

Razgovor: Po branju sem ob slikah v angleščini vodila razgovor, pri čemer sem spraševala o predmetih na slikah in o vsebini slike. Razgovor sem zaključila z vprašanjem, kaj so izvedeli o življenju v mestu in na vasi.

Poimenovanje in razvrščanje: Po razgovoru sem pripravila lističe s sličicami izbranih predmetov iz zgodbe. Skupaj smo jih poimenovali. Nato so izžrebali sličico. Vsak jo je skušal poimenovati, jo pokazal drugim in jo nato umestil ter pritrdil k ustrezni sliki na tabli (k mestu ali vasi).

Zaključni del

Učenci so se vrnili na svoje sedeže. Razdelila sem jim delovne liste in podala navodila za reševanje. Prepisali so naslov knjige in ime ene ter druge miške nad okence, v katerega so vsako od mišk narisali. V zadnji nalogi so povezali sličico z ustrezno besedo v angleščini. V nalogo so bile vključene sličice, ki so jih v prejšnji dejavnosti prepoznavali in umeščali na tabli.

Refleksija o učni enoti

Učna ura je bila snemana za potrebe projekta, vendar učence to ni motilo. Uvodoma sem potrebovala nekaj minut za umirjanje, ker so prišli s kosila, nato pa je ura stekla. Učence sta pritegnili sliki pokrajine in mesta, ki sem ju pripela na tablo. Od tam naprej so aktivno sodelovali tako v razgovoru kot pri ostalih dejavnostih. Presenetila sta me njihovo razumevanje in odzivnost.

Večji del ure niso imeli nobenih težav. Pojavile so se le pri pisanju. Večina učencev je težko prepisala naslov knjige s table, zato sem jim pri tem pomagala. Nekoliko lažje jim je bilo potem z lista prepisati ime posamezne miške k sličici, ki so jo narisali.

Učence seznanjam z zapisom besed, vendar od njih ne pričakujem, da ga bodo usvojili. Želim le dati možnost tistim, ki to želijo poskusiti.

CLIL V 3. RAZREDU. – SPOZNAVANJE OKOLJA IN ANGLEŠČINA

Avtorica: Simona Šooš

Šola, kraj: Osnovna šola II Murska Sobota, Murska Sobota

SPO, 3. razred, 40 min, usvajanje nove snovi, učiteljica govori samo tuji jezik

Didaktični sklop: Postal bom

Didaktična enota: Poklici

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:³⁶ 3. razred

Število učencev in učenk: 11

Učni cilji:

- učenci spoznajo, da moramo ljudje v svojem življenju nekatere dejavnosti nujno početi, nekatere pa, ker se sami tako odločimo in jih želimo opravljati;
- razlikujejo med delom kot nujno dejavnostjo, za katero dobimo plačilo, in prostočasno dejavnostjo, za katero ne dobimo plačila; vedo, kaj je poklic in kaj hobi;
- znajo brati podatke in jih predstaviti s prikazom s stolpci;
- razumejo navodila v angleščini in znajo poimenovati določene poklice v tujem jeziku;
- razlikujejo med delom, za katerega dobimo plačilo, in med hobijem, za katerega ne dobimo plačila;
- znajo poimenovati hobije in poklice;
- predstavijo podatke s stolpci;
- znajo poimenovati nekatere poklice tudi v angleščini.

Učila in učni pripomočki: samolepilni papirčki za izdelavo histograma, tabla, tabla z narisano mrežo, kreda, magnetki, slikovne kartice (poklici in konjički), realije (različni predmeti, s katerimi se ukvarjamo v prostem času, kot so računalnik, žoga, rolka, kolo, knjige ...), kuverte s sličicami poklicev in njihovim zapisom ter vzorci papirnatega denarja.

Vir: Samostojno pripravljeno didaktično gradivo na osnovi učbenika: Vrščaj, D. et al. (2009). Opazujem, raziskujem, razmišljam 3. Učbenik za spoznavanje okolja v 3. razredu devetletne osnovne šole. Ljubljana: DZS. Str. 32 – 33.

³⁶ Ta ura integriranega pouka se je izvajala kot poskus integracije. Sodelovali so vsi učenci, ne glede na predznanje angleščine. Nekaj učencev že tretje leto obiskuje tečajno obliko pouka angleščine, ki je plačljiva s strani staršev in se izvaja 30-krat letno po 30 minut.

Potek didaktične enote

Uvodni del

Hobiji: Po uvodnem pozdravu sedemo v krog na podloge. V sredini imamo sličice, obrnjene navzdol. Enega učenca povabim (navodila so v tujem jeziku, podkrepljena z neverbalno komunikacijo), da vzame en list s sredine in nam pove, kaj je na njem narisano (učenci se odzivajo v slovenskem ali tujem jeziku). Enako potem naredimo še z ostalimi listki. Ugotovimo, da so na listkih narisani naši konjički oziroma hobiji, s katerimi se ukvarjamo v prostem času.

Osrednji del

Jaz se v prostem času ukvarjam z/s: Nato vstanemo in se pomaknemo k mizi, kjer so predstavljeni konkretni predmeti prostočasnih dejavnosti oziroma realije. Učenci se postavijo k tistemu predmetu, s katerim se v prostem času najraje ukvarjajo. Deklice in dečki dobijo vsak svoje barve samolepilni listič (barvi ločimo po spolu) in prikažemo dobljeni rezultat na mrežni tabli v preglednici s stolpci. Učenci prilepijo vsak svoj listič na mrežno tablo k tistemu hobiju, s katerim se v prostem času najraje ukvarjajo. Naredimo analizo glede pogostosti posameznega hobija in tudi po spolu. Učenci se usedejo vsak za svojo mizo.

Poklici: Preidemo na poklice; izhajam iz svojega poklica (učiteljica) in med pogovorom pridemo do ugotovitve, da je razlika med hobijem in poklicem ta, da za opravljanje poklica dobimo plačilo, za hobi pa ne dobimo plačila. Zato na tablo prilepim vzorčni denar k slikam za opravljanje poklicev. Čez ramo si nadenem torbo in jih vprašam, kaj sem (pismonoša). Vsak učenec dobi kuverto s svojim imenom. Iz kuverte vzamejo sličice in zapise poimenovanj poklicev ter sestavljajo pare. Nato prihajajo k tabli in vsak učenec pripne en par z rešitvijo, drugi učenci sproti preverjajo svoje rešitve in popravljajo morebitne napake.

Zaključni del

Igra: pantomima: Igramo se pantomimo. Pokličem enega učenca, ki povleče listek s sliko poklica, nato pa poskuša ta poklic čim bolj nazorno z gibi prikazati svojim sošolcem. Učenci ugotovijo tako dolgo, dokler ne ugotovijo pravega poklica.

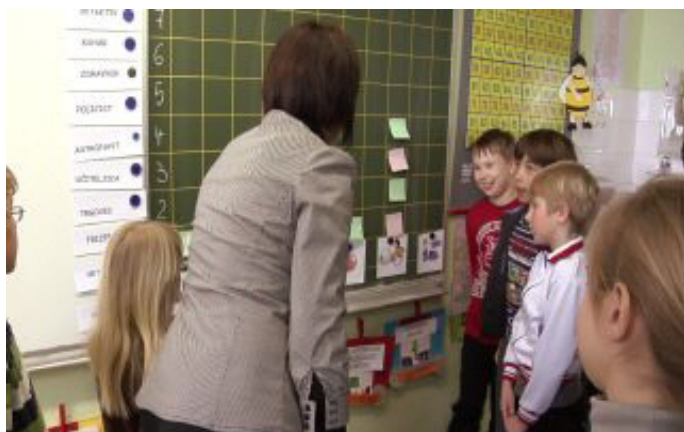
Refleksija o učni enoti

Učencem je bila ura zelo všeč, še posebno, ko je vsak dobil v roke kuverto s svojim imenom. Z otroško radovednostjo so odpirali svojo kuverto, da bi ugotovili, kaj je v njej. Sličice so bile barvne, tako da dodatna motivacija za delo ni bila potrebna. Ura je bila razgibana, saj je vsebovala različne postaje; menim, da so učenci pri uri uživali. Pantomima na koncu pa je bila sproščen zaključek učne ure.

Priloga:

Fotografija 1: Predstavitev tega, s čim se ukvarjajo učenci v prostem času. (Avtor/-ica fotografije: Marko Wolf.)

Fotografija 2: Sestavljanje parov in poimenovanje poklicev. (Avtor/-ica fotografije: Marko Wolf.)

CLIL IN KOMBINIRANI POUK – SPOZNAVANJE OKOLJA V 2. IN 3. RAZREDU

Avtorica: Metoda Ljubec

Šola, kraj: podružnica OŠPP Cvetka Golarja, Ljutomer

Kombinirani pouk, SPO, 2., 3. razred, 20 min, ponavljanje/utrjevanje snovi, učiteljica govori samo tuji jezik

Didaktični sklop: Letni časi

Didaktična enota: Jaz in narava

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina: kombinacija 2., 3. razred

Število učenk in učencev: 4

Učni cilji:

- učenci pri uri spremljajo spremembe temperaturnih stanj v letnih časih;
- učenci ponovijo, katera oblačila uporabiti ob različnih temperaturnih stanjih.
- učenci reagirajo na jezikovne dražljaje, npr. kalt, warm, heiß;
- učenci razumejo navodila in nanje reagirajo.

Učila in pripomočki: lutka, oblačila, kovček.

Vir: google za slikovni material letnih časov.

108

Potek didaktične enote

Uvodni del

Igra skrivalnic: Otroci z učiteljico in s pomočjo lutke iščejo skrite predmete (kosi oblačil). Lutka in učiteljica jih vzpodbujata in dajeta navodila na podlagi igre vroče-toplo-mrzlo (*kalt, warm, heiß*). Lutka in učiteljica otrokom tudi nejezikovno ponazorita temperaturna stanja.

Osrednji del

Ponazarjanje temperaturnih stanj: Učiteljica, lutka in učenci skupaj pogledajo stvari, ki so jih učenci našli. Pri vsakem oblačilu učiteljica in lutka ponazorita temperaturno stanje, pri katerem nosimo posamezna oblačila (*Es ist kalt – brrrrr. Es ist schön warm – mmmmm. Es ist heiß – autsch*). Pri vsakem temperaturnem stanju z gestiko ponazorita stanje (*kalt – drget, warm – se nežno pobožamo in nam je prijetno, heiß – z roko ponazorimo, kot da se opečemo*).

Potovalna torba: Učiteljica in lutka učencem prineseta potovalno torbo z oblačili. Za vsako

temperaturno stanje naj bo nekaj oblačil ali stvari, ki jih takrat uporabljamo (npr. *kalt: die Handschuhe, der Schal, die Wollmütze ...; warm: das T-Shirt, die kurze Hose ...; heiß: die Sonnenbrille, die Schildmütze, die Sonnencreme ...*). Skupaj pogledajo, katera oblačila so v torbi in ob katerem temperaturnem stanju bi posamezno oblačilo, stvar potrebovali. Učiteljica vzpodbudi učence, da glede na ponazorjeno temperaturno stanje sami poiščejo kos oblačila, ki bi ga takrat oblekli, ali stvar, ki bi jo potrebovali. Učenci oblačilo lahko tudi oblečejo.

Zaključni del

Igra skrivalnic: Učiteljica še enkrat vzpodbudi učence k iskanju skritih predmetov. Pri tem jim pomaga lutka z besedami vroče, mrzlo, toplo (*warm, heiß, kalt*). Za nagrado si lahko privoščijo **vročo** čokolado ali **mrzel** sladoled.

Refleksija o učni enoti

Delo z otroki s posebnimi potrebami je specifično in zahtevno, vendar prijetno. Priporočljivo je poznavanje vsaj osnov defektološke didaktike. Vsak otrok ima v začetku leta pripravljen svoj individualiziran program, v sklopu katerega vsak posameznik dosega svoje individualne cilje, kar je potrebno upoštevati ob snovanju učne enote.

Ti otroci še posebej uživajo v igri in gibanju. Še bolj jim je blizu vse, kar ni podobno učenju. Stvari jim je potrebno predstaviti predvsem na konkreten način in seveda izbrati takšne stvari, ki bodo za njih v življenju pomembne in uporabne.

CLIL V 2. RAZREDU. – LIKOVNA VZGOJA IN NEMŠČINA

Didaktičarka: dr. Janja Batič, Pedagoška fakulteta Maribor
Učiteljica: Romana Zupančič, OŠ Rače

LVZ, 2. razred, 45 min, ura ustvarjanja, učiteljica govori samo tuji jezik

Datum: 17.5.2010

Razred: 2.

Likovno področje: Risanje

Likovni problem: Risba in različnost črt (linij)

Likovna tehnika: Risanje s flomastrom

Likovna tema: Črtno izražanje

Likovni motiv: Pajkova mreža na tujem planetu (domišljjski motiv)

Cilji reševanja likovnega problema:

Učenci:

- s pomočjo učnega sredstva (umetniškega dela) pojasnijo različnost črt (dolge, kratke, debele, tanke),
- razlikujejo črte, narisane prostoročno in s pripomočkom,
- razlikujejo sklenjeno in nesklenjeno črto,
- narišejo risbo z motivom s prostoročno črto in jo obogatijo z različnimi črtami,
- pridobivajo občutek za različnost črt,
- se navajajo na sproščeno črtno izražanje,
- se navajajo na samostojno izpolnjevanje narisanih ploskev.

Učne oblike: frontalna, individualna.

Splošne in specifične učne metode: metoda pogovora, metoda razlage, metoda demonstracije, metoda praktičnega likovnega izražanja, metoda širjenja in elaboriranja likovnih senzibilnosti, metoda posrednih stimulansov.

Značilnost didaktične enote: ura ustvarjanja.

Medpredmetne povezave: matematika.

Likovni materiali in orodja: črn flomaster, gladek papir.

Likovnodidaktična sredstva: videoposnetek, reprodukcije likovnih del umetnikov.

Viri in literatura:

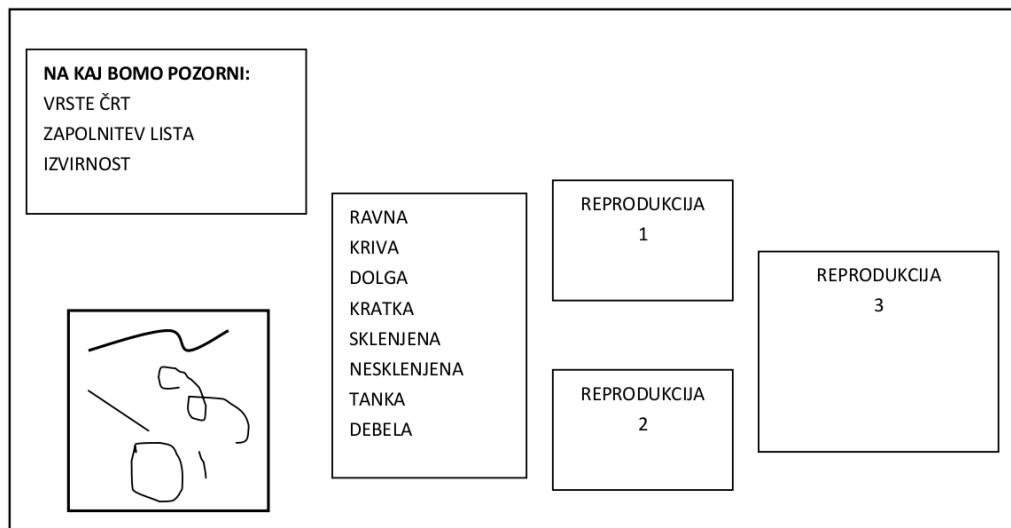
- Predmetna kurikularna komisija za likovno vzgojo (2004). *Učni načrt: Likovna vzgoja*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo.
- Daucher, H. (2002). *Die große Zeichenschule*. Dunaj: Tosa Verlag.

- Sosič, S. (ur.), in Trebušak, A. (ur.) (2009). RISBA na Slovenskem II. = Drawing in Slovenia II.:1940–2009 = 1940–2009. Ljubljana: Muzej in galerija mesta Ljubljane, Mestna galerija.
- Walther, F. I., in Metzger, R. (1997). Van Gogh, Sämtliche Gemälde. Köln: Taschen.
- http://www.youtube.com/watch?v=yRSjnzl_Anc
- http://fotowettbewerb.hispeed.ch/original/352858/gefangen/kreuzspinne_spinnennetz_makroaufnahme.jpg
- http://fotowettbewerb.hispeed.ch/original/193786/spinne_im_spinnennetz/spinne_spinnennetz.jpg
- <http://www.fotocommunity.de/search?q=spinne&index=fotos&options=YToyOntzOjU6InN0YXJ0IjtpOjA7czo3OiJkaXNwbGF5IjtzOjg6IjE1MDkyNDg5Ijt9/pos/18>
- <http://www.fotocommunity.de/search?q=spinne&index=fotos&options=YToyOntzOjU6InN0YXJ0IjtpOjA7czo3OiJkaXNwbGF5IjtzOjg6IjE1MDkyNDg5Ijt9/pos/42>
- <http://www.fotocommunity.de/search?q=spinne&index=fotos&options=YToyOntzOjU6InN0YXJ0IjtpOjA7czo3OiJkaXNwbGF5IjtzOjg6IjE1MDkyNDg5Ijt9/pos/60>

ARTIKULACIJA UČNE URE	METODE IN OBLIKE
<p>UVODNA MOTIVACIJA (afektivna učno-vzgojna strategija)</p> <p>Učenci si na videoposnetku ogledajo različne pajke in pajkove mreže.</p>	<p>metoda demonstracije (prikazovanje videoposnetka)</p> <p>frontalni pouk</p>
<p>POGOVOR O LIKOVNI NALOGI</p> <p>Pogovor o videoposnetku. Kakšni so bili pajki na videoposnetku glede na velikost in obliko, kakšne mreže so pletli ...?</p> <p>Pogovor o domišljijem pajku. Kakšen pa bi bil videti pajek, če bi živel na nekem tujem, še neodkritem planetu? Kakšne oblike bi bil, kakšno mrežo bi pletel, kakšen plen bi se lahko ujel v njegovo mrežo? Ali bi lahko takšnega pajka narisali? S kakšnimi črtami bi ga lahko narisali?</p> <p>Pogovor o vrstah črt. Ali bi lahko narisali različne črte s flomastrom na bel list na tabli? Učitelj na tablo nariše dolgo črto in prosi učenca, naj ob to črto nariše še kratko črto. Nadalje učence usmeri še v risanje: tanke in debele črte (pri tem uporabi tanek in debel flomaster), sklenjene in nesklenjene črte, krive in ravne črte (črte, narisane s pripomočkom). Ob tem nastaja tabelna slika.</p> <p>Na reprodukcijah likovnih del učenci iščejo različne vrste črt (Pablo Picasso, Glava, 1909; Van Gogh, Ribiške ladje na obali Saintes-Maries, 1888; France Slana, Strukture, 1995)</p>	<p>metoda pogovora</p> <p>metoda pogovora</p> <p>metoda pogovora, metoda demonstracije (likovne tehnike), metoda razlage</p> <p>metoda demonstracije (prikazovanje likovnih del umetnika), metoda širjenja in elaboriranja likovnih senzibilnosti, metoda pogovora</p>

<p>NAPOVED CILJA</p> <p>Danes boste s flomastrom na bel papir narisali domišljjskega pajka, ki plete mrežo.</p>	
<p>NAPOTKI ZA DELO IN KONKRETIZACIJA LIKOVNE NALOGE</p> <p>Pri risanju boste pozorni na:</p> <p>različne vrste črt (sklenjene in neskenjene, tanke in debele, kratke in dolge),</p> <p>zapolnitev risalnega lista (rišite na veliko, naj bo zapolnjen celoten risalni list),</p> <p>izvirnost (pri delu uporabite domišljijo in ne glejte k sosedu).</p> <p>Dobili boste flomastre različnih debelin in gladek papir. Pred pričetkom dela si boste mize zaščitili s časopisnim papirjem.</p>	
<p>LIKOVNO IZRAŽANJE UČENCEV</p> <p>Učenci samostojno rišejo s flomastrom. Pri tem jim individualno svetujemo.</p> <p>Učencem, ki z risanjem končajo hitreje od drugih, ponudimo likovno sestavljanko.</p>	<p>metoda praktičnega likovnega izražanja, metoda posrednih stimulansov, metoda pogovora</p>
<p>LIKOVNO VREDNOTENJE</p> <p>Ob koncu učence opozorimo, da na zadnjo stran izdelka s <i>svinčnikom</i> zapišejo svoje ime in priimek ter razred. Izdelke pritrdimo na tablo, učence pa razporedimo v polkrog pred tablo. Skupaj ovrednotimo izdelke glede na postavljena merila (vrste črt, zapolnitev risalnega lista in izvirnost).</p>	

Shema tabelne slike:

Priloga:

114

Fotografija 1: Skupno vrednotenje izdelkov. (Avtor/-ica fotografije: Janja Batič.)

CLIL V 1. RAZREDU – LIKOVNA VZGOJA IN NEMŠČINA

*Avtorica: Mojca Foršek
Šola, kraj: OŠ in vrtec Apače, Apače*

*LVZ, 2. razred, 25 min, ponavljanje, utrjevanje, učiteljica govori samo tuji jezik
Didaktični sklop: Jaz in zdravje
Didaktična enota: Sadje je zdravo*

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:³⁷ 1. razred

Število učenk in učencev: 8

Učni cilji:

- učenci se likovno izražajo;
- narišejo različne vrste linij in točk;
- razvijajo ročne spretnosti in natančnost pri delu;
- razumejo navodila v nemškem jeziku ter se nanja besedno in nebesedno odzivajo.

Učila in učni pripomočki: košara, prtički, sadje, barvni obroči, koruzni zdrob, plastični krožniki, flomastri, vrečke iz blaga.

Vir: samostojno pripravljeno didaktično gradivo po priročniku Vovk Korže, A./Golob, N. (2009). Prisluhnem okolju 1. Učbenik za spoznavanje okolja za 1. razred osnovne šole. Ljubljana: Rokus Klett. Str. 7. (www.devetletka.net).

Ura je bila izvedena v okviru projekta Uporabljam me. V tem projektu, ki govori o škodljivem vplivu plastičnih nosilnih vrečk na okolje, so sodelovali **Zavod za zdravstveno varstvo Murska Sobota, Pomurski ekološki center** in Poslovna enota **Vzajemne** v Murski Soboti. K sodelovanju so povabili 24 Zdravih in **Eko šol** iz Pomurja ter Medžimurja, med njimi tudi našo šolo. Učenci so dobili platnene vrečke, na katere so ustvarjali svoje poslikave (<http://www.bodieko.si/tag/plasticna-vrecka>).

Potek didaktične enote

Uvodni del

Kaj je v košari? Z učenci smo sedeli v krogu. Na sredino kroga sem postavila košaro, v kateri je bilo različno sadje (za vsakega učenca), npr. banana, grozdje, jabolko, hruška, pomaranča, limona. Posamezno sadje je bilo ovito z barvnim prtičkom. Učenci so ugibali, kaj je v košari. Večina učencev je predmete poimenovala v slovenščini.

³⁷ Učenci prvega razreda nimajo pouka nemščine. Integrirani pouk je potekal samo to učno uro.

Učenci so iz košare izbrali eno sadje, ga tipali in ugibali, kaj imajo v roki. Nato so prtiček odvili. Skupaj smo poimenovali sadje, ki so ga imeli v roki.

Napoved vsebine didaktične enote: Napovedala sem vsebino: »Heute sprechen wir über die Farbe und die Form des Obstes und zeichnen das Obst mit Filzstiften auf Einkaufstaschen aus Leinen.«

Osrednji del

Razgovor o sadju (barva, velikost): Sedeli smo v krogu in se pogovarjali o tem, da je sadje zdravo. Naštevali smo sadje, ki ga imamo najraje. Nato smo posamezno sadje opazovali in opisovali (velikost, barva). Učenci so se v pogovor vključevali v slovenskem jeziku.

Didaktična igra: Kakšne barve je ...? Na mizice sem razporedila barvne obroče (rumen, oranžen, rdeč, zelen). Učenci so sadje razvrščali glede na barvo, sama pa sem komentirala njihovo dejanje, npr.: »Der Apfel ist grün./Die Birne ist gelb. ...«

Risanje s prsti: Nato so učenci sedeli v šolskih klopeh. Za vsakega učenca sem pripravila plastičen krožnik in nanj nasula koruzni zdrob. Učenci so nato po mojem nareku v koruzni zdrob s prsti risali posamezno sadje nato pa še ravne, krive, vodoravne, navpične črte, pike, kroge. Govorila sem izključno v nemščini in učencem v zdrob demonstrirala tehniko. Med individualnim delom sem vsakemu posebej dala povratno informacijo o uspešnosti dela.

Zaključni del

Likovno izražanje: Na mizo sem razporedila likovni motiv – sadje. Učencem sem predstavila in demonstrirala likovno tehniko ter nalogo. Učenci so na vrečke iz blaga s flomastri risali sadje in ploskve izpolnili z različnimi linijami ter točkami.

Vrednotenje izdelkov: Na koncu je sledila razstava vseh nastalih likovnih del. Učenci so svojo vrečko z motivom odnesli na razstavno mesto. Ogljedali smo si vrečke in motive sošolcev ter jih komentirali.

Refleksija o učni enoti

kljub temu, da učenci nimajo pouka nemščine, je celotna ura potekala izključno v nemškem jeziku. Učenci z razumevanjem navodil niso imeli težav in so se nanje besedno (pretežno v slovenščini) ali nebesedno odzivali. Čeprav je pouk likovne vzgoje potekal v tujem jeziku, so bili učenci zelo motivirani za delo. Vsi učenci so dosegli načrtovane cilje učne ure. V prihodnje bi učence spodbujala k samoiniciativnosti oziroma k medsebojnemu opazovanju.

CLIL V 2. RAZREDU – LIKOVNA VZGOJA IN NEMŠČINA

Autorica: Nataša Kuhar Čerpnjak

Šola, kraj: OŠ Grad, Grad

LVZ, 1. razred, 30 min, usvajanje nove snovi, učiteljica govori samo tuji jezik

Didaktični sklop: Kiparjenje

Didaktična enota: Znanilci pomladi

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:³⁸ 2. r.

Število učenk in učencev: 14

Učni cilji: Učenci:

- pridobivajo občutek za rokovanje z različnimi papirnimi (upogibnimi) materiali,
- razvijajo smisel in domiselnost za (ne)enakomerno nizanje oblik,
- se navajajo na samostojno reševanje likovnega problema,
- spoznavajo in nekateri razumejo učiteljeva navodila,
- spoznajo izraze za pripomočke in barve.

Učila in učni pripomočki: barvni papir, škarje, lepilo, slikovno gradivo.

Vir: Duh, M., Vrlič, T. (2003): Likovna vzgoja v prvi triadi devetletne osnovne šole. Priročnik za učitelje razrednega pouka. Ljubljana: Rokus. Str. 65–67.

117

Potek didaktične enote

Uvodni del

Pogovor o zimi in snegu: Učence posedem po tleh v krog in vodim razgovor o zimi in snegu. *Ich bin heute zu spät zur Schule gekommen. Weißt ihr, warum? Weil es draußen noch immer schon so viel Schnee gibt, obwohl schon März ist.* Vprašam jih, če vedo, kakšne barve je sneg in zakaj je sneg bel.

Uvajanje učne ure s pravljico: Pripovedujem jim pravljico *Warum ist der Schnee weiß?* Pri sebi imam knjigo, v kateri je pravljica v slovenščini. Pravljico pripovedujem v nemščini ob slikovni podpori. Slike sem vnaprej izdelala sama in so podobne tistim, ki jih bodo izdelali učenci, torej cvetlice, sestavljene iz papirja in nalepljene na podlagi.

Warum ist der Schnee weiß?

³⁸ Učenci drugega razreda so imeli CLIL tretjič, in sicer pred to uro pri matematiki. Učenci se nemščine sicer ne učijo.

Es war einmal die Zeit, als der Schnee keine Farbe hatte. Er war sehr traurig deswegen und hatte die Sonne um einen Rat gebeten. Die Sonne sagte, er soll zu den Blumen gehen, die viele schöne bunte Farben hatten. Zuerst ging der Schnee zu einer Tulpe. Die wollte aber ihre schöne Farbe nicht geben. Auch die Sonnenblume, die strahlend gelb ist, wollte ihre gelbe Farbe nicht geben. Dasselbe passiert mit allen anderen Blumen. Als der Schnee schon fast aufgegeben hat, hörte er plötzlich eine Stimme unter dem Busch, die fragte, warum er so traurig ist. Das war ein weißes Schneeglöckchen. Als der Schnee ihm alles erzählt hat, hat das Schneeglöckchen dem Schnee soviel von seiner weißen Farbe gegeben, als er brauchte und wollte. Seit dieser Zeit ist der Schnee weiß und seitdem darf das Schneeglöckchen erblühen, als alle anderen Blumen noch schlafen müssen.³⁹

Osrednji del

Napoved aktivnosti: Učence povabim, da si ogledajo slike tulipana, sončnice in zvončka, ki sem jih kot slikovno podporo uporabila pri pripovedovanju pravljice.

Napoved učnega cilja: Povem, da bodo danes tudi sami izdelali sliko z zvončki.

Demonstracija: Učencem, ki še vedno sedijo na tleh v krogu, pokažem in v nemščini pojasnim, kako izdelajo posamezne podrobnosti slike:

- gubanje zvončka,
- zvijanje vejic,
- mečkanje popkov,
- izrezovanje listov,
- lepljenje.

118

Učenci še vedno sedijo v krogu, tako da so vsi vizualno v dosegu. Pokažem jim vse materiale, ki jih imajo tudi sami pripravljene na mizah. Pokažem jim zelen papir za podlago. Na ta zelen papir bodo poljubno nalepili posamezne podrobnosti svoje slike. Bel kvadratni papir s tremi gibi upognem v cvet zvončka in jim pokažem, kako izrežejo liste. Pokažem tudi, kako zvijejo rjav papir za vejico mačice, za popke pa zmečkam bele koščke papirja v kroglice, ki jih potem nalepimo na vejice. Opomnim jih, da jim bom pri delu pomagala in jim še po potrebi dodatno pokazala, če česa ne bodo znali narediti.

Likovna tehnika:

- kiparjenje,
- prostorsko oblikovanje.

Samostojno delo učencev: Učence povabim k mizam. Sedejo v tri skupine po pet učencev,

³⁹ Zakaj je sneg bel: Nekoč sneg ni imel barve. Zaradi tega je bil zelo žalosten in je za nasvet vprašal sonce. Sonce ga je poslalo k rožam, ki imajo veliko lepih pisanih barv. Sneg je najprej za barvo poprosil tulipan, ki pa mu svoje lepe rdeče barve ni hotel dati. Tudi sončnica, ki je blestela v svoji rumeni barvi, ni snegu podarila niti kančka barve. Enako se je zgodilo z vsemi ostalimi cveticami. Ko je sneg že skoraj obupal, je izpod grma zaslišal glas, ki ga je spraševal, zakaj je tako žalosten. To je bil majhen bel zvonček in ko mu je sneg zaupal svojo težavo, mu je zvonček podaril toliko svoje barve, kolikor je želi in potrebuje. Od takrat je sneg bel in od takrat lahko zvonček cveti tudi že, ko je še sneg in morajo vse ostale rože še spat.

pričnejo z delom. Ves čas jih opazujem, spremljam njihovo delo, jim pomagam, pokažem gubanje cvetov zvončka, izrezovanje listov in jih vzpodbujam pri delu. Ves čas uporabljам izključno nemški jezik, saj je v vsaki skupini vsaj en učenec, ki me razume in spontano prevzame vlogo posrednika. Sicer pa tudi drugi učenci, čeprav ne razumejo navodil v tujem jeziku, s posnemanjem usvajajo likovno tehniko.

Zaključni del

Vrednotenje: Učencem povem, naj najprej na hrbtno stran napišejo svoje ime, saj bodo izdelane slike s svojo učiteljico ovrednotili in potem razstavili v svoji učilnici.

Učenci izdelujejo slike.

Učence pohvalim za pridno delo. Pospravimo učilnico.

Refleksija o učni enoti

Splošna ugotovitev učne ure je, da učenci radi uporabljajo tuji jezik, predvsem tisti, ki so se ga naučili spontano. Pouk drugega predmeta v tujem jeziku, v našem primeru likovne vzgoje, jim ne predstavlja problema. Učenci so zastavljene cilje usvojili. Pri tem sem ugotovila, da je razlika v primerjavi s poukom likovne vzgoje v materinščini samo v tem, da učenci, ki navodil učitelja ne razumejo natančno ali sploh ne, za delo potrebujejo več časa, pomagajo pa jim tudi učenci – posredniki. Končni izdelki bi bili enaki, ne glede na jezik, v katerem se pouk izvaja.

CLIL V 2. RAZREDU – GLASBENA VZGOJA IN ANGLEŠČINA

*Avtorici: Petra Napast in izr. prof. dr. Olga Denac, Pedagoška fakulteta Maribor
Šola, kraj: OŠ Slave Klavore, Maribor*

*GVZ, 2. razred, 45 min, usvajanje nove snovi, učiteljica govori samo tuji jezik
Didaktični sklop: Pojemo in igramo
Didaktična enota: Petje pesmi ter igranje na glasbila (Happy Birthday)*

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:⁴⁰ 2. razred

Število učenk in učencev: 15

Učni cilji:

- Učenci prepoznajo pesem po melodiji;
- z veseljem zapojejo pesem;
- spremljajo peto pesem na osnovi ritma pesmi;
- si razvijajo ritmični posluš;
- razlikujejo štiri različne ritme;
- reproducirajo štiri različne ritme;
- se skladno gibajo v ritmu tiktakanja ur;
- usvajajo besedišče, glasbene pojme in navodila v angleškem jeziku.

Učila in učni pripomočki: ritmična glasbila (palčke) in melodično glasbilo za intonacijo, predmeti (svečke, slika torte, darilo itd.) ter slike različnih ur (stenska, stolpna, ročna ura in budilka).

Potek didaktične enote

Uvodni del

Z učenci sedimo v krogu na tleh, kjer imam pripravljene različne predmete. Učenci jih razporejajo glede na njihovo uporabnost oz. namen: baloni, svečke ... (predmeti, ki so v neposredni povezavi s praznovanjem rojstnega dneva). Vse ostale predmete izločijo ali jih razporedijo v drugo skupino predmetov.

Glasbena uganka: Učencem povem, da jim bom na zlog 'LA' zapela melodijo pesmi, ki naj ji dobro prisluhnejo in nato ugotovijo naslov pesmi (*Happy Birthday*). Ko uganko rešijo, pesem zapojejo v ustrezni intonaciji (pesem intoniramo na tonu c1).

⁴⁰ Učenci 2. razreda imajo tedensko 25 minut interesne dejavnosti 'Angleščina za najmlajše'.

Osrednji del

Spremljanje ritma pesmi: Učence opozorim, naj dobro poslušajo in opazujejo, kako bom pesem spremljala. Učencem zapojem pesem in jo spremljam na osnovi ritma. Nato povabim otroke, da tudi oni spremljajo pesem na osnovi ritma (s plsokanjem). Pojejo stoje.

Otrokom razdelim glasbila (lesene palčke), s katerimi spremljajo peto pesem na osnovi ritma.

Ob ponovnem petju pesmi vedno izberem drugega otroka, ki prevzame vlogo slavljenca. Določim ga tako, da mu na glavo poveznem klobuček (če ima kateri učenec na ta dan rojstni dan, mu prvemu zapojemo pesmico in mu s stiskom roke voščimo).

V razgovoru jim povem, da smo z vsakim rojstnim dnevom starejši, da čas beži in da ura teče in nič ne reče – in kot bi trenil, bodo tudi oni veliki.

Glasbeno-didaktična igra »pri urarju«: Spomnim se svojega obiska pri urarju, kjer sem se čudila in občudovala veliko različnih ur, ki so tiktakale vsaka drugače. Predstavim jim stolpno uro, stensko uro, budilko in ročno uro. Razlago podkrepim s slikovnim gradivom.

Ob vsaki sliki predstavim način tiktakanja posamezne ure: stolpna se oglašča TAAK TAAK (polovinke), stenska TIK-TAK (četrtinke), budilka TI-KA TAK (dve osminki in ena četrtinka), ročna ura TI-KA TA-KA (štiri osminke). Besedni ritem tiktakanja ponovijo tudi učenci. Nato izvedem oglašanje ur ob ploskanju in povabim učence. Ritme vseh ur izvajam v enakem tempu.

122

Učenci ponavljajo različne ritme tiktakanja ur glede na sliko ure, ki jo pokažem.

Nato razdelim slike vseh štirih ur učencem, ki z dviganjem ustrezne slike pokažejo, da so prepoznali ritem, ki sem ga izvajala.

Tudi s skladnim gibanjem v ritmu tiktakanja ur (gibanje zgornjega dela telesa v levo in desno) uprizorijo različne ure. Ob gibih ugotavljajo, katero uro nekdo uprizarja.

Zaključni del

Učenci narišejo eno izmed ur, jo predstavijo s tiktakanjem, ploskanjem in z gibom. Sličice lahko ostanejo za naslednje ure in služijo za ponovitev.

Refleksija o učni enoti

Priprave na uro so bile obširne. Tokrat smo uro oblikovale tri učiteljice in vsaka je dodala k uri svoje ideje in asociacije. Temu je sledila tudi obširna urna učna priprava, ki je vsebovala veliko različnih dejavnosti. Zavedati pa se je treba, da so tudi učenci pomembni člen pri sooblikovanju poteka učne ure. Pri petju njim že znane pesmi *'Happy Birthday to You'* so si tako močno želeli vsi biti 'slavljenci', da sem za izvedbo tega delčka ure porabila veliko več časa, kot je bilo načrtovano. Zato sem v naslednjo učno uro prenesla dejavnost, ki bi zao-kročila potek ure – učenci bi narisali svojo uro in jo predstavili s tiktakanjem, ploskanjem in gibom.

CLIL V 2. RAZREDU – GLASBENA VZGOJA IN NEMŠČINA

*Autorica: Stanka Emeršič
Šola, kraj: OŠ Janka Padežnika, Maribor*

*GVZ, 2. razred, 45 min, usvajanje nove snovi, učiteljica govori samo tuji jezik
Didaktični sklop: Poigrajmo se s toni
Didaktična enota: Naredimo dežne palčke ... in zaigrajmo z njimi*

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina: 2. razred

Število učenk in učencev: 18

Učni cilji: Učenci:

- pesem *Dežek droban* spremljajo z igranjem na izdelane dežne palčke,
- doživljajo prijetna čustva ob poslušanju in petju glasbe ter skrbijo za pravilno in lepo petje,
- izvajajo dolge in kratke zvoke z igranjem na dežne palčke,
- spoznajo, da različne snovi oddajajo različne zvoke,
- spremljajo petje pesmi s svojimi dežnimi palčkami,
- spoznajo poimenovanje za dežno palčko v nemščini ter razumejo navodila za igranja nanjo.

Učila in učni pripomočki: glasbeni stolp, zgoščenka Glasbena slikanica – pesem *Dežek droban*, material za izdelavo dežnih palčk: kartonski tulci, riž, proso, barvni svinčniki oz. flomastri, lepilo, kolaž papir.

Vira: Žvar, D. (2009): *Učni načrt. Glasbena vzgoja: osnovna šola*. Ljubljana: MŠŠ/ZRSS. Oblak, B./Prelog, M. (2000): *Glasbena slikanica 2. Učbenik za 2. razred devetletne osnovne šole*. Ljubljana: DZS. Str. 18.

Potek didaktične enote

Uvodni del

Motivacija in uvajanje v temo: Učenci pozdravijo in se posedejo v krog.

Učence spomnim na pesmico, ki so se jo učili pri glasbeni vzgoji in jo ponovimo ob spremljavi posnetka (pesem – *Dežek droban*). Učence povprašam o vsebini pesmice: »Was für Wetter kommt im Lied vor?« in »Könnten wir auch ein Musikinstrument machen und damit Regengeräusche nachmachen?«

Napoved učnega cilja: Napovem cilj učne ure – *Heute basteln wir uns einen Regenstab. Was*

alles braucht man dafür?, »Wozu dient der Reis? ipd.

Osrednji del

Izdelava dežnih palčk: Podam navodila za izdelavo dežnih palčk. Povem, da bomo kartonske tulce napolnili z rižem, s prosom ipd. Nato bomo tulec z vsebino na obeh straneh zaprli – s pomočjo lepilnega traku oz. vroče pištole. Tulec nato še barvno opremijo – z barvnimi svinčniki, flomastri ali kolaž papirjem. Učitelj spremlja izdelavo palčk in po potrebi pomaga (npr. pri lepljenju).

Igranje na dežne palčke: Nato se učimo pravilnega držanja in igranja na dežne palčke. Igramo dolge in kratke zvoke ipd.

Zaključni del

Spremljava pesmi: Za zaključek spremljamo pesem *Dežek droban* z lastno izdelanimi dežnimi palčkami.

Poslušanje zvokov: Uro zaključimo s poslušanjem zvokov pretakanja vode in deževanja (ob poslušanju se sprostijo).

Refleksija o učni enoti

Uspelo mi je motivirati učence za delo, saj so bili ves čas zelo aktivni. Pri napovedi učnega smotra sem vključila tudi strategije problemskega pouka, saj so sami prišli do ugotovitve, da bomo s pripravljenim materialom izdelovali dežne palčke.

Učenci so pri uri uporabljali konkretne materiale, iz katerih je nastal njihov konkretni izdelek in to jim je bilo zelo všeč. Poleg didaktičnih ciljev sem vzpodbudila tudi kreativnost, izvirnost, praktičnost. Učenci zelo radi delajo s konkretnimi predmeti. Tako jim omogočimo izkustveno učenje, saj imajo možnost učenja preko izkustva, s čutili. Učenci radi izdelek odnesejo domov.

Priloga:

Fotografija 1: Učenka poslikava dežno palčko s flomastrom. (Avtor/-ica fotografije: Stanka Emeršič.)

Fotografija 2: Učenka lepi na tulec kolaž papir. (Avtor/-ica fotografije: Stanka Emeršič.)

CLIL V 2. RAZREDU – GLASBENA VZGOJA IN ANGLEŠČINA

*Avtorica gradiva: Tatjana Ilešič
Šola, kraj: OŠ Ivana Cankarja Ljutomer*

*GVZ, 2. razred, 45 min, ponavljanje/trjevanje snovi, učiteljica govori samo tuji jezik
Didaktični sklop: Glasbena zgodba
Didaktična enota: Zvočnost glasbil*

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina: 2. razred

Število učenk in učencev: 11

Učni cilji: Učenci:

- pozorno poslušajo posamezni instrument;
- spoznavajo dolžino zvena posameznega instrumenta;
- izbirajo instrumente in jih povežejo s slikovnimi zapisi;
- znajo opredeliti dolgozveneče in kratkozveneče instrumente;
- prepoznajo posamezne živali, jih oponašajo in jih s ploskanjem razporejajo na eno- (kratke) in večzložne (dolge);
- prepoznajo posamezne živali, jih oponašajo in s ploskanjem razporejajo eno- (kratke) in večzložne (dolge) besede;
- poimenujejo posamezne živali v angleščini.

Učila in učni pripomočki: slikovne aplikacije živali, instrumenti (palček, činele, triangel, boben, ropotulja), slikovne aplikacije za ponazoritev slikovnega zapisa instrumentov, delovni list.

Vir: Oblak, B./Prelog, M. (2009). Glasbena slikanica 2. Učbenik za drugi razred devetletne šole. Ljubljana: DZS. Str. 25.

Potek didaktične enote

Uvodni del

Oponašanje živali na slikah: Učenci pozdravijo in se posedejo v krog. Izrazijo svoje počutje. Nato v dvojicah oponašajo vedenje posameznih živali na slikah, ki so jih dobili. Pogovor o živalih.

Ploskanje zlogov (živali): S ploskanjem ponazorimo eno- (kratke) in večzložne (dolge) besede. Razporedimo jih na dva kupčka.

Gibalna ponazoritev dolgo – kratko: Učenci stojijo v krogu ter ponavljajo besedilo in gibe za mano:

Hop, hop, hop.

Left.

Right.

Turn around.

Osrednji del

Instrumenti v škatli: Učenci s tipanjem ugibajo, kaj je v škatli (glasbeni instrumenti). Sledi poimenovanje instrumentov (npr. *This is a triangella rattle/a drum. These are cimbals/sticks*) in krajši pogovor.

Didaktična igra Hitro počasna pošta: Učenci poiščejo svoj stol z imenom, se usedejo. Učencem povem, da je poštar prinesel pošto vsakemu izmed njih in jo dal pod stol. Pogledajo pod svoj stol, kjer jih čaka instrument (pošta, ki jo je prinesel poštar). Na moj znak vsak učenec vzame svoj instrument v roke in zaigra, in sicer samo enkrat. Drugi poslušajo. Naslednji sme nadaljevati šele, ko prvega instrumenta ne sliši več oz. ko instrument predhodnika izzveni.

Nato pošta potuje še enkrat. Tokrat učenci poslušajo, ali instrumenti oddajajo dolgozveneče ali kratkozveneče tone (*Now listen and tell me, do the instruments sound LONG or SHORT?*). Uporabim gestiko za ponazoritev dolgo – kratko. Učenci sortirajo instrumente na dolgozveneče (tiste, ki smo jih morali dolgo čakati) in kratkozveneče, tako da položijo svoj instrument na tla na mesto v krogu, ki je določeno za eno ali drugo skupino instrumentov.

Potem predlagajo in si nato ogledajo različne slikovne zapise in instrumente položijo k slikovnemu zapisu, ki ga najboljše povežejo z izbranim instrumentom.

Zaključni del

Reševanje nalog v DZ: Učenci dobijo delovne liste, kjer k podanim slikovnim zapisom narišejo ustrezen instrument. Pomagam s tabelsko sliko in jih vodim.

Gibalna dejavnost: Zaključimo z gibalno dejavnostjo *Hop, hop, hop ...*

Refleksija o učni enoti

Uspelo mi je motivirati učence za delo in jih uvesti v temo ure s pomočjo živali, ki jih imajo zelo radi. Ves čas so bili aktivni. V prihodnje bi v uro vključila tudi več strategij problemskega pouka.

Učenci so pri uri uporabljali konkretne instrumente in to jim je bilo zelo všeč. Poleg didaktičnih ciljev sem želela preveriti oz. vzpodbujati tudi potrpežljivost, in sicer pri čakanju, da izzvenijo dolgozveneči instrumenti. Učenci imajo zelo radi delo s konkretnimi predmeti. Tako jim omogočimo izkustveno učenje, saj imajo možnost učenja preko izkustva, s čutili.

CLIL V 3. RAZREDU – GLASBENA VZGOJA IN ANGLEŠČINA

*Avtorica: Mateja Todorovski
Šola, kraj: OŠ Vransko – Tabor*

*GVZ, 3. razred, 45 min, usvajanje nove snovi, učiteljica govori samo tuji jezik
Didaktični sklop: Poigraymo se z ritmom
Didaktična enota: Kratki in dolgi toni*

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:⁴¹ 3. razred

Število učenk in učencev: 26

Učni cilji:

- Učenci slušno razlikujejo kratke in dolge tone.
- Izvajajo kratke in dolge tone s telesom, glasom, orffovimi glasbili.
- Izvajajo ritmično spremljavo z dolgimi in kratkimi toni.

Zastavljene cilje so učenci dosegli z uporabo angleških poimenovanj za živali, ki so jih že poznali. V okviru dejavnosti za doseg glasbenih ciljev so učenci slušno prepoznali vsa poimenovanja za živali, več kot polovico so jih znali tudi poimenovati. Urili so se še v razumevanju angleških navodil, muziciranju, upoštevanju dirigenta, poslušanju glasbe in gibnem izražanju ob glasbi.

Učila in učni pripomočki: orffovi instrumenti (palčke, triangleri, ropotulje, činele), CD-predvajalnik, CD za 3. razred glasbene vzgoje, slike (»flashcards«) živali.

Vir: Pesek, A. (2001): Glasba 3. Zvočni živ žav. CD. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Potek didaktične enote

Uvodni del

Dolge in kratke besede: Učenci so sedeli v krogu, v parih. Par je dobil sličico živali, si jo ogledal in se dogovoril, kako bo oponašal gibanje živali s sličice. Vsako žival sem poimenovala z različnimi gibi (plosk, skok, tleskanje), s poudarkom na zlogih (npr. *cat* = en plosk, *butterfly* = trije ploski). Učenci so poimenovanje ponovili; par, ki je prepoznal svojo žival, je oponašal njeno gibanje in sličico pritrdil na tablo v ustrezno skupino (med dolge oziroma kratke besede).

Učenci, ki so želeli, so si izbrali žival in jo predstavili s ploskanjem zlogov. Drugi so ugi-

⁴¹ Ura je bila izvedena z učenci, ki imajo integracijo tretje šolsko leto, in sicer eno učno uro tedensko.

bali, katera žival bi to lahko bila (več možnih rešitev, predvsem pri poimenovanjih z enim zlogom).

Osrednji del

Poslušanje: Z učiteljico razrednega pouka sva izmenično igrali na palčke, ropotulje, triangel in činele. Učenci so ugotavljali, na katere instrumente lahko igramo dolge tone in na katere le kratke. Uporabljali so izraza *long* in *short*.

Sledilo je ponovno poslušanje. Izvajala sem dolge in kratke tone s pomočjo instrumentov ter izgovarjala dolge in kratke besede (uporabila sem živali iz uvodnega dela ure), ki so jih učenci prikazovali z dolgimi oz. kratkimi koraki.

Petje: Učence sem razdelila v štiri skupine. Pri tem je:

- prva pela *bim* (na tonu g), *bam* (e), *bom* (c) – kratke tone;
- druga *bim* (g) – držiš tri dobe;
- tretja *bam* (e) – tri dobe;
- četrta *bom* (c) – tri dobe.

Ko so skupine pravilno zapele svoj del, smo igrali igro *Upoštevanje dirigenta*. Na moj znak je pričela s petjem skupina, ki sem jo določila. Pela je toliko časa, dokler nisem pokazala, da preneha.

Instrumentalna igra: Še vedno štiri skupine. Dve sta igrali kratke tone, dve pa dolge tone.

Poslušanje pesmi Ples: Sledilo je poslušanje pesmi *Ples* (posnetek št. 12), kjer so učenci morali prepoznati del pesmi s kratkimi toni in del z dolgimi. Pri ponovnem poslušanju so skladbo ustrezno spremljali s kratkimi in dolgimi toni.

Ustvarjanje: Po skupinah so si izmislili lastno ritmično spremljavo k pesmici. Hodila sem od ene do druge skupine, dajala povratne informacije o njihovem delu.

Zaključni del

Vsaka skupina je odigrala ustvarjeno spremljavo k pesmici. Sledil je razgovor o opravljenem delu.

Refleksija o učni enoti

Pri urah glasbene vzgoje se je že večkrat izkazalo, da so odlične za integracijo tujega jezika. Tudi tokrat sem uspešno povezala glasbene cilje z jezikovnim učenjem. Dodatna motivacija in vzpodbuda za delo so bili orffovi instrumenti, s katerimi učenci izredno radi delajo. Kadar se lotimo take ure, je izrednega pomena, da se dogovorimo o pravilih uporabe instrumentov, saj se sicer ura lahko sprevrže v glasen kaos. Potrebna je tudi ustrezna glasbena podkovanost, ki sem jo sama pridobila v sedmih letih obiskovanja glasbene šole, smer prečna flauta. Vsekakor je pri tako številčni skupini izredno dobrodošla tudi prisotnost razredne

učiteljice pri uri, saj se lahko instrumenti razdelijo hitreje, pomaga lahko pri nadzorovanju izvajanja ritma (vsaka dve skupini), pri pospravljanju.

Ura je bila prvotno zaključena s plesom na pesmico *Ples*, a se je izkazalo, da je moment ustvarjanja za učence tako močan in dragocen, da zanj potrebujejo več časa. Poleg tega je tudi povratna informacija o usvojenih ciljnih kakovostnejša, saj lahko učence opazuješ tako v procesu ustvarjanja kot med samim igranjem.

CLIL V 3. RAZREDU – ŠPORTNA VZGOJA IN ANGLEŠČINA

Avtorji: Mateja Hleb, Mateja Todorovski in Črtomir Matejek, Pedagoška fakulteta Maribor Šola, kraj: OŠ Vransko – Tabor

ŠVZ, 3. razred, 45 min, usvajanje nove snovi, učiteljica govori samo tuji jezik

INTEGRACIJA ANGLEŠKEGA JEZIKA	PREDMET: ŠPORTNA VZGOJA
Razred: 3. a	mag. Črtomir Matejek, Pedagoška fakulteta Maribor
Datum: 20.5.2010	Učiteljici: Mateja Hleb, prof.
Ura:	Mateja Todorovski, prof.
Učna tema:	IGRE Z ŽOGO
Učna enota:	Metanje in lovljenje žoge
Cilji:	Učenci: znajo loviti žogo s podprijemom in nadprijemom, znajo s komolčno podajo podati žogo z mesta, razvijajo spretnost metanja in podajanja žoge.
Učne metode: razlaga, demonstracija	Učne oblike: frontalna, individualno delo, delo v parih, skupine
Pripomočki: žoge	
Literatura:	Učni načrt za športno vzgojo http://www.ivz.si/javne_datoteke/datoteke//2090-2089-Splet-na_knjizica_telesnih_vaj.pdf (7.5.2010) http://www.pef.uni-lj.si/didaktikasv/zaposleni/praksa.htm#priprave (14. 5. 2010) http://www.ssdm-sentjur.si/index.php?p=gimnasticne10 (15. 5. 2010) http://www2.arnes.si/-amrak3/SPORTNA%20VZGOJA/rokomet/rokomet.htm
Opombe po izvedbi:	V glavnem delu ure pri delu v skupinah – vaja 1 – je boljše, če ne stojijo drug proti drugemu. Namesto da bi učenci pozornost usmerili v tehniko meta, so bili osredotočeni v ciljanje drugega.

Once upon a time there was a farmer. He planted some carrot seeds. Each year he grew good carrots but this year he was extremely proud. A huge carrot was growing in his garden. But, oh no, somebody was in his garden. What do you think? Who was it?

Učenci ugibajo in predlagajo. Ko zaslišim možnost zajec, nadaljujem.

Yes and not only one but 25 rabbits (toliko je učencev).

»I need to do something,« he taught. *Any suggestions?* Učenci zopet predlagajo.

OK. I am going to catch some rabbits and cast a spell upon them.

Kmet ima v rokah žogo, s katero zadeva zajce. Postavi se na eno stran telovadnice, učenci na drugo. Vpraša: *»Who is afraid of a farmer?«* Učenci odgovorijo: *«Nobody.»* Kmet pa: *»OK. Than come here.»* Učenci tečejo proti kmetu, ta pa jih med tekom skuša čim več zadeti. Zadeti učenci se spremene v kmete (vsak novo zadeti učenec dobi svojo žogo). Dovoljeno je teči le naprej in ne nazaj.

Gimnastične vaje (po 10 ponovitev)

Začetni položaj	Opis vaje	Skica	Namen
Stoja razkoračno, predročenje z žogo.	Žogo vrtimo v zapestju. Vsi prsti so ves čas v stiku z žogo.		Raztezna vaja za iztegovalke in upogibalke zapestja.
Stoja razkoračno, predročenje pokrčeno z žogo.	Žogo držimo v višini prsi tako, da so prsti obrnjeni k telesu; roki iztegnemo v predročenje, žogo moramo čim dlje držati z vsemi prsti.		Raztezna vaja za iztegovalke in upogibalke prstov in podlahti.
Stoja razkoračno, leva roka predročenje z žogo, desna ob telesu.	Na dlani ene roke v predročnju držimo žogo; z drugo roko zakrožimo v smeri naprej; nato zamenjamo.		Raztezna vaja za ramenski obroč in prsne mišice.
Stoja razkoračno, predročenje z žogo.	Stopala na tleh, pogled k žogi, zasuk v levo in desno.		Raztezna vaja za sukalke trupa.

Stoja razkoračno, žoga ob telesu v višini pasu.	Žogo držimo z obema rokama in s telesom krožimo okrog žoge v obe smeri.		Raztezna vaja za upogibalke trupa in kolka.
Čep izkoračno naprej z desno (levo), pokončna drža, priročenje, v eni roki žoga.	Zibi s potiskom boka dol in hkrati kroženje žoge okoli stegna izkoračene noge.		Raztezna vaja za upogibalke in iztegovalke kolka, iztegovalke kolena in iztegovalke gležnja.
Stoja razkoračno, priročenje skrčno z žogo.	Sonožno poskakujemo.		Krepilna za mišice nog.
Stoja razkoračno, priročenje.	Žogo si podajamo iz roke v roko. Pri tem stresamo roke in noge.		Sprostilna vaja za mišice rok in nog.

Osrednji del

134

Lovljenje žoge z obema rokama zgoraj:

žogo vržeš v zrak, dlani obrneš s prsti proti sebi, stakneš palca in žogo ujameš nad glavo,

- vmes ploskni,
- počepni in vstani,
- zavrti se okrog svoje osi.

Lovljenje žoge z obema rokama spodaj: Kotališ žogo in jo na moj znak pobereš tako, da stakneš mezinca tako, da oblikuješ narobe obrnjeno črko V.

Komolčna podaja: Postavitev nog je diagonalna, spredaj nasprotna noga od roke, s katero mečemo.

Roka je nad glavo v komolcu rahlo pokrčena. Dlan je obrnjena navzven. Sledi poševni zamah nazaj po principu »bič« naprej. Žoga mora po zamahu nazaj komolec čim prej prehiteti, komolec pa mora ostati v višini ramena. Za točno podajo iztegnimo roko v smeri podaje in ne navzdol.

Delo v dveh skupinah

1. vaja – Učenci stojijo v dveh kolonah drug nasproti drugemu. Podajajo in lovijo žogo.

2. vaja – Dečki naredijo svoj krog, deklice svojega. Učenci se izštejejo. Vsak si zapomni svojo številko. Na moj znak se postavijo v krog tako, da števila stojijo mešano, in si pričnejo podajati žogo. Pozorni so na podajo in lovljenje. Začne število 1, ki pokliče število 2, ta število 3 ...

Vsak učenec se sam odloči, kako bo podal ali ujel žogo. Izbira način, ki mu omogoča čim hitrejšo igro. Pazijo, da žoga ne pade na tla.

Med enim ognjem

Pokažem polje, v katerega gredo vsi učenci razen dveh, ki stojita na zunanjih koncih polja, na vsakem koncu eden. Poizkušata zadeti učence v polju. Ti se žogi izmikajo ali pa se rešujejo tako, da poizkusijo žogo loviti.

Zaključni del

Kateri del našega telesa je najbolj pomemben pri lovljenju in metanju žoge?

Pesmica o prstih:

Tommy Thumb, Tommy Thumb. Where are you? Here I am, here I am. How do you do? Peter

Pointer, Peter Pointer. Where are you? Here I am, here I am. How do you do?

Toby Tall, Toby Tall. Where are you? Here I am, here I am. How do you do?

Ruby Ring, Ruby Ring. Where are you? Here I am, here I am. How do you do?

Baby Small, Baby Small. Where are you? Here I am, here I am. How do you do?

Fingers all, Fingers all. Where are you? Here we are, here we are. How do you do?

CLIL V 1. RAZREDU – ŠPORTNA VZGOJA IN ANGLEŠČINA

Avtorica: Klaudija Berden

Šola, kraj: OŠ II Murska Sobota, Murska Sobota

ŠVZ, 1. razred, 30 min, usvajanje nove snovi, učiteljica govori samo tuji jezik

Didaktični sklop: Gimnastična abeceda

Didaktična enota: Poligon

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:⁴² 1. razred

Število učenk in učencev: 17

Učni cilji:

- učenci se ob spremljanju navodil za ogrevanje glave, rok in spodnjega dela telesa ogrejejo;
- razvijajo osnovne motorične sposobnosti: – hitrost,
- odzivna in repetitivna moč;
- prepoznajo in razumejo poimenovanja za dele telesa ter navodila za delo.

Učila in učni pripomočki: plišasti igrači mačka in miš, klop, nizka greda, blazine, obroči, dva okvirja švedske skrinje, radio, CD (W. A. Mozart).

Vir: Lorenci, B. (2009): Učni načrt. Športna vzgoja: osnovna šola. Ljubljana: MŠŠ/ZRSS.

Potek didaktične enote

Uvodni del

Rajalna igra: Uvodoma učence pozovem k igranju rajalne igrice *Mačka in miš*. (Prejšnji teden so rajali in se razgibavali ob rajalnih igrakah.).

Podam osnovna navodila za igro v angleščini, s pomočjo plišastih živali ponazorim vlogo mačke in miši. (*Let's play a game. The game is called A cat and a mouse.*) Pokažem plišasti živali. (*The cat chases the mouse around the circle. We can let them both inside the circle by lifting our hands. When the cat catches the mouse, then we will find another two pupils to continue the game.*)

Osrednji del

Gimnastične vaje: Učencem dajem sprotne navodila za izvajanje posameznih gimnastičnih vaj. Ob dajanju navodil posamezne vaje hkrati demonstriram. (*Lean your head to the right.*)

⁴² V 1. razredu izvajamo tečajno obliko, in sicer enkrat tedensko po trideset minut. Vključenih je 10 učencev.

Lean your head to the left.)

- nagibanje glave levo/desno
- kroženje z glavo
- kroženje s celimi rokami pred telesom
- kroženje z rokami v komolcih z dvignjenimi rokami
- kroženje z rokami v zapestju
- odkloni celega telesa levo/desno z rokami na bokih
- kroženje z boki
- sedenje po turško, roke so sklenjene zadaj na vratu, trup obračamo levo/desno
- dvigovanje stegnjenih nog
- ležimo na hrbtu, dvignemo noge in jih v zraku dajemo narazen/skupaj
- sonožni poskoki
- tek na mestu

Po končanih vajah (po ogrevanju) se učenci postavijo v vrsto (pred poligon) in spremljajo nadaljnja navodila. (You were great. Let's make a line.)

Ob izvajanju posameznih vaj poligona, glasno poudarjam navodila za izvajanje le-teh.

Poligon: Podam osnovna navodila za izvajanje poligona v angleščini po postajah ter jih demonstriram. Primer za prvo postajo. (*Here is a bench. Hold the bench with your arms and jump over it. You have to repeat this several times.*) Učenci začno izvajati vaje na poligonu, ob tem jih spremljam. Stojim ob strani ter jim nudim podporo in pomoč.

Na posameznih postajah učenci:

1. postaja: Preskakujejo klop.
2. postaja: S skrčenimi ali z iztegnjenimi rokami pred sabo se kotalijo po blazinah.
3. postaja: Sonožno poskakujejo iz enega obroča v drugega.
4. postaja: Plezajo skozi ovire.
5. postaja: Hodijo po nizki gredi z odročenimi rokami.

Zaključni del

Učenci se umirjajo in sproščajo ob umirjeni glasbi.

Refleksija o učni enoti

Po temeljitem razmisleku sem se zavestno odločila za izvajanje CLIL-a pri športni vzgoji, kajti ta predmet mi je že od samega začetka predstavljal zelo velik izziv, saj si nikakor nisem mogla predstavljati, kako izpeljati uro, začenši z orientacijo v tako velikem prostoru izven razreda. Učence pred to uro skoraj nisem poznala, saj sem se z desetimi učenci do izvajanje te ure srečala le dvakrat pri tečajni obliki. Učenci so se v uvodno igro zelo vživeli in takrat me je postalo malce strah, kako jih umiriti, vendar smo se brez večjih težav postavili v krog in pričeli z ogrevalnimi vajami. Ogrevalne vaje in tudi vaje na poligonu so uspele in učenci so jih z veseljem izvajali, pogosto celo niso hoteli končati.

CLIL V 1. RAZREDU – ŠPORTNA VZGOJA IN ANGLEŠČINA

Avtor: Andrej Kavčič

Šola, kraj: OŠ Staneta Žagarja Lipnica

ŠVZ, 1. razred, 25 min, učitelj govori samo tuji jezik

Didaktični sklop: Orientacija v prostoru

Didaktična enota: Igre s padalom

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:⁴³ 1. razred

Število učenk in učencev: 13 od 16

Učni cilji:

- učenci razvijajo gibalne sposobnosti (razvijanje koordinacije gibanja, hitrosti),
- usvajajo naravne oblike gibanja (tek, plazenje, sklonjena drža pri hoji),
- učenci se znajo orientirati v prostoru in organizirati za znane aktivnosti (igre),
- učenci spoznajo poimenovanja za 4 osnovne barve v angleškem jeziku (*red, yellow, green, blue*),
- razumejo učiteljeva navodila v angleščini in se ustrezno besedno/nebesedno odzivajo.

138

Učila in učni pripomočki: barvno padalo, barvni kartončki.

Vir: FitClub. (2005). Dobrodošli v prečudoviti svet FitCluba – FitClub seminar I. stopnje. (Študijsko gradivo). Ljubljana.

Potek didaktične enote

Uvodni del

Igra Touch + barva: Otroke organiziram v krog okoli padala in prikažem igro hitrega odzivanja; čim prej morajo prepoznati in se dotakniti dela padala v angleščini poimenovane barve (npr. »touch blue«). Aktivnost traja toliko časa, da so vključeni vsi otroci.

Osrednji del

Igre Tek okoli in Pod padalom ter Plazenje preko padala: Učence pozovem, da vstanejo in držijo padalo napeto. Otrok, ki sliši ime barve, na kateri se nahaja, se mora čim hitreje odzvati in teči en krog okoli padala ter se vrniti na svoje mesto. Igro ponovimo tolikokrat, da vsak učenec in vsaka barva pride na vrsto vsaj dvakrat.

⁴³ Učenci prvega razreda imajo integrirani pouk v angleščini celo šolsko leto. Integracija letos poteka prvič, in sicer enkrat tedensko po 1 učno uro, pri tem pa se z razredničarko sproti dogovarjava o učni vsebini. Učenci 2. in 3. razreda obiskujejo plačljivo tečajno obliko pouka angleščine.

V nadaljevanju jim predstavim nova pravila igre: otroci, ki so na izbrani barvi dela padala, se morajo čim hitreje splaziti pod padalom in zamenjati mesto s sošolcem na poziciji iste barve na drugi strani padala. Ponovimo tolikokrat, da pridejo vsi na vrsto.

Nato nadaljujemo z igro menjave, le da se učenci tokrat plazijo po kolenih preko plapolajočega padala na tleh in menjajo svoje položaje. Ob koncu aktivnosti s padalom utrdijo tudi sistem zlaganja padala.

V teh aktivnostih so otroci razvijali gibalne sposobnosti, usvajali naravne oblike gibanja in razumeli navodila za delo v angleščini.

Zaključni del

Igra *I spy with my little eye*: Kot zaključno aktivnost smo se igrali igro *I spy with my little eye and I see something* + barva. Najprej sem otroke ritmično s koraki in štejem organiziral v krog ter jim podal kratka navodila in ponazoril aktivnost. Predstavil sem jim kartončke z barvami, ki so bili nalepljeni po telovadnici. Otroci so morali pozorno poslušati, se hitro odzvati in steči, se plaziti ali skakati do kartončka imenovane barve ter se ga dotakniti. Obenem so učenci razvijali orientacijo v prostoru, pri čemer so morali paziti na hitrost in ustreznost gibanja ter stalno prilagajanje svojega položaja v prostoru glede na gibanje sošolcev. Iznajdljivi otroci so pri aktivnosti poiskali tudi druge predmete imenovanih barv v prostoru.

Aktivnost Razvrstitev za odhod: Po aktivnosti se otroci v ritmu korakanja razvrstijo v krog, dvojice ali ravno vrsto in odidejo v učilnico. Usvojeno znanje jezikovnih ciljev uporabljamo in nadgrajujemo pri nadaljnjih urah, npr. spoznavanja okolja, slovenskega jezika in matematike.

139

Refleksija o učni enoti

Ura je bila razgibana, učenci so uspešno usvojili cilje ŠVZ, obenem pa še jezikovne cilje, pri čemer niso imeli večjih težav. Pokazali so potrebno odzivnost, hitrost, organizacijo in tudi postopno razumevanje učitelja ter njegovih navodil.

Učenci so izpolnili vse pričakovane cilje, težav ni bilo zaradi dobre zasnove in izvedbe učne ure z ustrežno mero ter razmerjem jezikovnega vnosa (ustrezna angleška navodila) in demonstracij. Učenci so se pri zadnji aktivnosti zelo dobro znašli ter uporabili tudi druge barve v prostoru in ne samo kartic. Najbolj so uživali, ko se je bilo potrebno hitro odzvati s tekom, plazenjem itn. Nekaj težav so učenci imeli z orientacijo (gibanje v smeri urinega kazalca), takoj ob začetku pa tudi z razumevanjem navodil in prepoznavanjem imen barv v angleščini. Razlog je v tem, da je bila to njihova prva ura pouka integracije, saj smo pričeli integrirati šele pred kratkim, zato so pri določenih aktivnostih potrebovali natančnejšo razlago in prikaz.

Učenci so bili na splošno zelo dejavni, sproščeni in naravnani k aktivnostim. Same ak-

tivnosti so nudile pozitivno in varno ozračje učencem ter jim pomagale pri doseganju obeh ciljev, kar je tudi nekaj pomembnejših lastnosti integrativnega pouka.

Fotografija 1: Igra Dotikajmo se barvnih ploskev padala. (Avtor/-ica fotografije: Katja Nastran.)

Fotografija 2: Igra Valovanje, kjer se pod padalom zamenjata učenca glede na izbrani barvi. (Avtor/-ica fotografije: Katja Nastran.)

Fotografija 3: Igra Vohunčki nas gladajo (I spy with my little eye), kjer učenci iščejo barve v prostoru. (Avtor/-ica fotografije: Katja Nastran.)

CLIL V 1. RAZREDU – ŠPORTNA VZGOJA IN NEMŠČINA

*Avtorica: Romana Zupančič
Šola, kraj: OŠ Rače, Rače*

*ŠVZ, 1. razred, 40-45 min, usvajanje nove snovi, učiteljica govori samo tuji jezik
Didaktični sklop: Naravne oblike gibanja in igre
Didaktična enota: Skupinske igre*

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:⁴⁴ 1. razred

Število učenk in učencev: 18

Učni cilji:

- učenci upoštevajo pravila enostavnih iger in se strpno ter prijateljsko vedejo v skupini,
- razvijajo orientacijo v prostoru, upoštevajo pravila iger in dogovore,
- v tujem jeziku razumejo preprosta navodila in se nanje besedno in nebesedno odzivajo.

Učila in učni pripomočki: ročne lutke (mačka, miš), manjša hiša – igrača, boben, tamburin.

Vir: Lorenci, B. (2009): *Učni načrt. Športna vzgoja: osnovna šola*. Ljubljana: MŠŠ/ZRSS.

141

Potek didaktične enote

Uvodni del

Gibalna igra: Najprej učencem pokažem in poimenujem tri različne ritme gibanja (počasi, srednje hitro, hitro). Pojasnim in prikažem pravila gibanja (v vse smeri, po celem prostoru, se ne zaletavamo) in omejim prostor, v katerem se lahko gibljejo (npr. določena barva črt na tleh ali pa postavim klopi). Nato se učenci gibljejo glede na igranje bobna.

Gimnastične vaje: V krogu izvedemo gimnastične vaje za razgibavanje. Vaje kažejo otroci. Zraven štejem v tujem jeziku (do deset) in poimenujemo dele telesa. Pri tem upoštevajo pravila, ki so jih že spoznali pri predhodnih urah športne vzgoje.

Osrednji del

Skupinska igra: mačka miš lovi: S pomočjo lutk in modela hiše otrokom predstavim igro (podobno kot *mačka miš lovi*). Miška je v hiši, mačka bi jo rada zvalila ven in nato ulovila. Pri tem uporabljam besedišče:

⁴⁴ Učenci prvega razreda imajo integrirani pouk v nemščini celo šolsko leto, in sicer eno učno uro tedensko. Integrirani pouk na naši šoli poteka za vse učence prvega triletja.

»Maus, Maus, komm heraus«. (mačka)

»Nein, nein, nein.« (miš)

»Dann komme ich rein.« (mačka ob tem poskuša priti v hišo, miš pobegne, mačka jo lovi)

Učenci igro prepoznajo (nekateri jo spontano povzamejo v slovenščini). Določimo pravila (do kod se gibljemo, mačka ulovi miš, športno navijanje). Za lažje razumevanje pravil vse sproti tudi pokažem. Z izštevanko določimo pare in igro odigramo. V igri prevzemajo vloge mačke ali miši vsi učenci. Po svojih zmožnostih uporabljajo nemški jezik. Pri tem jim pomagam.

Zaključni del

Umiritev: Igram na tamburin, učenci se v ritmu prosto gibljejo po prostoru. Ob znaku stop so pozorni na besede *die Maus*, *die Katze*, *das Haus*. Ob besedi reagirajo glede na predhodni dogovor: *die Maus* – na kolena, oponašamo miš; *die Katze* – hodimo normalno, oponašamo mačko; *das Haus* – stečemo k lestvinam (v hišo). Igro zaključimo z znakom stop (močan udarec tamburina).

Refleksija o učni enoti

Učenci so brez težav razumeli in upoštevali pravila in dogovore. Potrebno si je vzeti čas in vsako pravilo oziroma dogovor prikazati. Posebno v igri mačka – miš so učenci uživali in brez zadržkov, spontano komunicirali v nemščini. Sprva ob moji pomoči, kasneje vedno bolj samostojno. Ves čas izvajanja športne vzgoje je učiteljica razrednega pouka sodelovala pri vseh aktivnostih, vendar le v vlogi učenke. Učencem ni posebej pojasnjevala navodil in pravil.

CLIL V 3. RAZREDU – ŠPORTNA VZGOJA IN NEMŠČINA

Avtor: Stanka Emeršič

Šola, kraj: OŠ Janka Padežnika, Maribor

ŠVZ, 3. razred, 45 min, usvajanje nove snovi, učiteljica govori samo tuji jezik

Didaktični sklop: Športne igre

Didaktična enota: Štafetne igre z žogo

Načrtovanje didaktične enote

Ciljna skupina:⁴⁵ 3. razred

Število učencev: 18

Učni cilji:

- učenci razvijajo hitrostne koordinacije,
- razvijajo gibalne spretnosti z žogo,
- navajajo se na upoštevanje navodil in dosledno izvajanje nalog,
- razumejo navodila za izvajanje nalog v nemščini,
- urijo se v opazovanju in posnemanju gibalnih vaj.

Učila in učni pripomočki: žoge, stojala in kiji.

Vira: Pišot, R. et al. (2005): Metodika gibalne/športne vzgoje. Koper: Pedagoška fakulteta. Dežman C./Dežman, B. (2004). Igre z žogo v prvem triletju osnovne šole. Ljubljana: Fakulteta za šport.

Spletni vir: http://www.pef.upr.si/MARA/SKRIPTA/Methodika%20gibalne%20vzgoje/2005_final_MetodikaGibalneVzgoje_zvezek3.pdf

Potek didaktične enote

Uvodni del

Faza motivacije: Vsak učenec dobi svojo žogo, ki jo v poljubnih smereh vodi po telovadnici, pri tem pa se spretno izogiba sošolcem. Učenci v nemščini razumejo levo, desno, naprej, nazaj ipd. Postopno usmerim učence, da se začno gibati v krogu in še vedno vodijo žogo.

Faza fizičnih priprav: Sledijo posamezne gimnastične vaje z žogami (za ogrevanje). Učenci v

⁴⁵ Učno enoto sem izvedla v 3. r., kar je v skladu z aktualnim učnim načrtom. Učenci imajo pouk po metodi CLIL že tretje leto zapored, in sicer eno uro tedensko. Posamezniki obiskujejo še 2 uri tedensko pouk nemščine kot interesno dejavnost.

nemščini razumejo, da se postavijo razkoračeno, razumejo vaje z žogami in število njihovih ponovitev.

Osrednji del

Demonstracija: Učencem razložim in demonstriram tekmovalno štafeto z vodenjem in podajanjem žoge.

Naloga 1: Vodenje okoli stojala in nazaj do črte, pred katero morajo žogo podati sošolcu v svoji tekmovalni koloni (razdalja med črto in prvim tekmovalcem v koloni je 6 metrov).

Naloga 2: Vodenje žoge v slalomu med stojali in podaja žoge s črte pred tekmovalno kolono.

Učenci v nemščini poznajo izraz za stojalo, črto, podajo žoge, kolono ipd.

Zaključni del

Psihofizična umiritev: Za psihofizično umiritev izberem vajo metanja žoge na koš, ki jo učencem demonstriram. Vadbo organiziram tako, da učenci mečejo s poljubne razdalje, na koncu pa zadetke pri posameznih kolonah seštejemo. Zmaga kolona z največ doseženimi koši.

Učenci razumejo navodila v nemščini.

Refleksija o učni enoti

Z izvedbo učne ure sem bila zelo zadovoljna, kljub temu da je pri takšni uri v ospredju nejezikovna komunikacija. Učenci so bili ves čas aktivni in v osrednjem delu ure tudi tekmovalno usmerjeni. Posebno zanimive so bile gimnastične vaje z žogo.

Učenci so vse naloge uspešno izvedli. Zelo radi imajo tekmovalne štafetne igre. Potek naloge so slišali v nemščini in hkrati so z opazovanjem učiteljice videli konkretno izvedbo naloge. Vsak učenec je imel priložnost pokazati svoje gibalne in koordinacijske spretnosti, ne glede na jezikovno (pred)znanje.

Pri pouku po metodi CLIL občasno izvajam tudi ure športne vzgoje, saj učenci hitro usvojijo navodila za izvajanje nalog. Hkrati je vse mogoče demonstrirati.

AVTORJI ZGLEDOV

Slavica Balek

OŠ Šalovci

E-naslov: s.balek@siol.net

Nekaj o sebi: Sem učiteljica nemščine in knjižničarka na OŠ Šalovci. Redno obiskujem srečanja študijskih skupin za nemščino in z navdušenjem sprejemam vse novosti na področju poučevanja tujega jezika, kajti le tako lahko osebnostno rastem in se bogatim. Imam naziv mentorice. Učim vse učence od 4. do 7. razreda. V 1., 2. in 3. razredu izvajam zgodnje učenje nemščine v obliki interesne dejavnosti 1-krat tedensko 45 min. v kombiniranem oddelku. Tuji jezik poučujem že 14 let.

Janja Batič

Univerza v Mariboru/ Pedagoška fakulteta Maribor/ Oddelek za razredni pouk

E-naslov: janja.batic@uni-mb.si

Klaudija Berden

OŠ II Murska Sobota

E-naslov: klaudija.kulic@gmail.com

Nekaj o sebi: Sem učiteljica angleščine in zgodovine. Poučujem osem let (imam naziv mentorica) in od samega začetka se srečujem z zgodnjim poučevanjem tujega jezika (v prvem triletju v tečajni obliki). CLIL mi predstavlja zelo velik izziv in v njem vidim velike prednosti za učence, čeprav sem se letos prvič zares v praksi srečala s takim poučevanjem tujega jezika. Zavestno sem se odločila, da bom tudi v prihodnjem letu poskusila izvajati CLIL v prvem triletju.

Nina Čelešnik Kozamernik

Zavod za slepo in slabovidno mladino

E-naslov: celesniknina@gmail.com

Nekaj o sebi: Sem magistra razrednega pouka in angleščine za 1. in 2. triletje, tiflopedagoginja. Zaključila sem magistrski študij s področja razrednega pouka, in sicer z nalogo o stališčih staršev do vključevanja tujega jezika v prvo triletje. Zaposlena sem na Zavodu za slepo in slabovidno mladino, poučujem razredni pouk, angleščino in sem mobilna učiteljica, pretežno za področje Prekmurja, Štajerske in Koroške.

Olga Denac

Univerza v Mariboru/ Pedagoška fakulteta Maribor/ Oddelek za predšolsko vzgojo

E-naslov: olga.denac@uni-mb.si

Stanka Emeršič

OŠ Janka Padežnika Maribor

E-naslov: stanka.emersic@guest.arnes.si

Nekaj o sebi: Sem učiteljica nemščine in sociologije, imam naziv svetnica. Nemščino kot 1. in 2. TJ poučujem od 4. do 9. razreda nemščino kot 1. in kot 2. TJ. Pouk CLILa izvajam v vseh oddelkih prvega triletja po 1 učno uro tedensko. V šolskem letu 2008/2009 sem se vključila v projekt *Uvajanje tujega jezika v prvo vzgojno-izobraževalno obdobje OŠ*, saj sem svoje praktično delo na področju poučevanja po metodi CLIL želela še nadgraditi. Področje zgodnjega učenja tujih jezikov mi predstavlja velik izziv, tako na strokovni kot na osebni ravni. Zato tudi izvajam številne delavnice in predstavljam poučevanje po metodi CLIL na seminarjih organiziranih s strani Zavoda za šolstvo. Reakcija učencev, njihova spontanost pri pouku, neobremenjenost pri komunikaciji in tudi strokovni odziv na naših skupnih srečanjih so moja motivacija za nadaljnje delo po tej metodi.

146

Mojca Foršek

OŠ Apače

E-naslov: mojcaforsek@siol.net

Nekaj o sebi: Sem učiteljica nemščine. Imam 5 let delovnih izkušenj. Poučujem nemščino kot prvi tuji jezik od 4. do 9. razreda, obenem pa izvajam tudi interesno dejavnost v 2. razredu. Sem mentorica učencem pri nemški bralni znački ter na tekmovanju devetošolcev iz znanja nemškega jezika. Prav tako pa sem zadolžena za čezmejno sodelovanje s partnerskimi šolami iz sosednje Avstrije VS Mureck ter VS Halbenrain.

Anita Golavšek

OŠ Rače

E-naslov: anita.golavsek@gmail.com

Nekaj o sebi: Sem učiteljica nemškega jezika. Poučujem tečajno obliko tujega jezika v 1., 2. in 3. razredu ter nivojski pouk tujega jezika v 6., 7., 8. in 9. razredu. Sodelujem v projektu »Sporazumevanje v tujih jezikih/Uvajanje tujega jezika (UTJ) in medkulturnega/medjezikovnega uzaveščanja (JU) v prvo vzgojno-izobraževalno obdobje OŠ«, saj me področje zgod-

njega učenja tujega jezika zelo zanima in veseli in bi se rada še izpopolnila.

Tatjana Ilesič

OŠ Ivana Cankarja Ljutomer

E-naslov: ilesic.tatjana@gmail.com

Nekaj o sebi: Sem učiteljica angleščine in nemščine, imam naziv mentorica in poučujem angleščino od 4. do 9. razreda. Integriranega pouka ne izvajamo v razredu, ampak pri urah interesne dejavnosti od 1. do 3. razreda, 15 ur letno. V šolskem letu 2009/2010 sem se vključila v projekt ***Uvajanje tujega jezika v prvo vzgojno-izobraževalno obdobje OŠ.*** Ta oblika dela je zame nov izziv. Odzivi in reakcije učencev so velika vzpodbuda za naprej.

Renata Jakič

OŠ Apače

E-naslov: renata.jakic@guest.arnes.si

Nekaj o sebi: Poučujem nemščino kot prvi tuji jezik v prvem, drugem in tretjem triletju. Imam naziv svetovalke. Svoj poklic že 17 let opravljam z dušo in s telesom in ga razumem kot poslanstvo. Sodelujem v različnih šolskih in izvenšolskih projektih. Ljubezen do nemščine poskušam prenesti na svoje učence. Tudi svoje skeptične sodelavke poskušam z nastopi integriranega pouka nemščine prepričati v pozitivne strani tega modela poučevanja.

147

Andrej Kavčič

OŠ Staneta Žagarja Lipnica

E-naslov: andrej.kavcic@gmail.com

Nekaj o sebi: Sem profesor angleščine in vodja projekta Uvajanje tujega jezika v I. vzgojno-izobraževalno obdobje na OŠ Staneta Žagarja Lipnica. Poučujem v vseh triletjih, od 1. do 9. razreda, pri čemer v 2. in 3. razredu vodim tečajno obliko pouka angleščine.

Monika Krančič

OŠ I Murska Sobota

E-naslov: monika.krancic@gmail.com

Nekaj o sebi: Sem učiteljica nemščine in geografije na Osnovni šoli I Murska Sobota. V šolstvu sem zaposlena osem let. Poučujem nemščino kot izbirni predmet v III. triadi in kot tečajno obliko v I. triadi, šolsko obvezo pa dopolnjujem v oddelku podaljšanega bivanja.

Imam naziv mentorica in sem soavtorica posameznih učnih gradiv ter avtorica tematskih priprav k učbeniku za nemščino kot IP za osnovno šolo. Sodelujem v različnih projektih in natečajih in sem koordinatorica dvoletnega Comenius projekta na naši šoli, kjer sodeluje devet držav.

Nataša Kuhar Čerpnjak

OŠ Grad

E-naslov: natasa.kuhar1@guest.arnes.si

Nekaj o sebi: Sem profesorica nemščine in slovenščine. Zaposlena sem na OŠ Grad, kjer poučujem nemščino učence od 4. do 9. razreda in slovenščino v 6. razredu. V 3. razredu izvajam tudi interesno dejavnost nemščina. Imam naziv mentorica.

Alenka Lipovec

Univerza v Mariboru/ Pedagoška fakulteta Maribor/ Oddelek za razredni pouk

E-naslov: alenka.lipovec@uni-mb.si

Metoda Ljubec

OŠ Ivana Cankarja Ljutomer

E-naslov: metoda.ljubec@gmail.com

Nekaj o sebi: Sem učiteljica nemščine s štiriletnimi izkušnjami. Poučujem nemščino v I., II. in III. VIO in sem mentorska učiteljica za drugi tuji jezik kot obvezni predmet. Dve leti poučujem nemščino tudi na osnovni šoli s prilagojenim programom. Vključena sem v projekt UTJ in medkulturnega/med-jezikovnega uzaveščanja v I VIO OŠ.

Črtomir Matejek

Univerza v Mariboru/ Pedagoška fakulteta Maribor/ Oddelek za razredni pouk

E-naslov: crtomir.matejek@uni-mb.si

Petra Napast

OŠ Slave Klavore Maribor

E-naslov: pekica@hotmail.com

Nekaj o sebi: Po poklicu sem učiteljica, študirala sem na Pedagoški Fakulteti v Mariboru,

angleščino in geografijo poučujem na OŠ Slave Klavore v Mariboru. Svoje delo rada opravljam, še posebej se rada srečujem z našimi najmlajšimi učenci pri integriranem pouku tujega jezika z drugimi predmeti ali pri interesni dejavnosti 'Angleščina za najmlajše', kjer skozi igre, zgodbe, ples in petje polnim učence z energijo in znanjem. Kar je najprijetnejše – tudi sama sem ob koncih teh nadvse prijetnih igrivih pravljličnih ur kot prerोजना. Lepo je, ko delo postane zabava.

Marija Ogorevc

OŠ Valentina Vodnika, Ljubljana

E-naslov: marija.ogorevc@guest.arnes.si

Nekaj o sebi: Sem učiteljica angleščine na OŠ Valentina Vodnika v Ljubljani. Že 16 let se ukvarjam s poučevanjem pretežno mlajše populacije. V času osemletke je bil to 3. in 4. razred, ob uvedbi devetletke pa smo na šoli poskrbeli za uvajanje prvega tujega jezika že v prvo triletje. Že dve leti aktivno sodelujem v aktualnem projektu Zavoda Republike Slovenije za šolstvo Sporazumevanje v tujih jezikih/Uvajanje tujega jezika (UTJ) in medkulturnega/medjezikovnega uzaveščanja (JU) v prvo vzgojnoizobraževalno obdobje OŠ.

Odprtost in vnema prvo-, drugo- in tretješolcev za učenje novega jezika in za učenje nasploh me navdihujeta, celostni in integrativni pristop vidim kot aktualna, ustvarjalnost in inovativnost, ki ju doživljam pri delu, se mi zdita bistvena in nujno potrebna za moj profesionalni in osebni razvoj.

149

Martina Rajšp

Univerza v Mariboru/ Pedagoška fakulteta Maribor/ Oddelek za razredni pouk

E-naslov: tina.rajsp@uni-mb.si

Andreja Strgar

OŠ Otočec

E-naslov: andreja.strgar1@guest.arnes.si

Nekaj o sebi: Sem profesorica razrednega pouka s pridobljenim certifikatom za poučevanje angleščine v 2. V-I obdobju osnovne šole. Poučujem v 1. in 2. V-I obdobju. Trenutno sodelujem pri projektu Uvajanje tujega jezika v 1. vzgojno-izobraževalno obdobje ter medkulturno in medjezikovno uzaveščanje.

Maja Širca

OŠ Antona Ukmarja Koper

E-naslov: maja.sirca@gmail.com

Nekaj o sebi: Sem učiteljica razrednega pouka s certifikatom programa PIAOŠ, ki ga izvaja PeF v Ljubljani. Po nekajletni » rotaciji« v prvi triadi sem prestopila na področje poučevanja tujih jezikov. Angleški jezik poučujem šest let, in sicer v prvi in drugi triadi. Integracijo v tretjem razredu izvajam že tretje leto. Kmalu potem, ko sem začela poučevati v 1. triadi, sem zaznala, da je klasične tečajne oblike pouka nujno potrebno spremeniti in iti v korak z razvojem sodobnih pristopov in metod poučevanja. Znanju jezika sem želela dodati uporabno vrednost, kar pa omogoča le integracija in medpredmetno povezovanje vsebin. Šolski projekt je nato postal del inovacijskih projektov, v letošnjem šolskem letu pa tudi del projektne skupine SuTJ.

Barbara Šolar Jerič

OŠ Škofja Loka – Mesto

E-naslov: barbara.solar1@guest.arnes.si

Nekaj o sebi: Sem učiteljica razrednega pouka s PIAOŠ programom. Poučevala sem že v oddelkih podaljšanega bivanja, prvem, drugem in tretjem razredu. Vodila sem razne projekte (mentorska mreža šol, mreža učecil se šol) ter vodila in sodelovala v mednarodnih aktivnostih šole (Aiesec, Comenius). Vodim tudi dve interesni dejavnosti, in sicer angleški ter planinski krožek.

150

Simona Šooš

OŠ II Murska Sobota

E-naslov: simona.soos@guest.arnes.si

Nekaj o sebi: Sem učiteljica angleščine in slovenščine. Imam naziv svetovalka. Poučujem trinast let, od tega se deset let srečujem s poučevanjem otrok v prvem triletju, in sicer v tečajni obliki izven rednega pouka. Z integracijo sem se srečala šele lani in menim, da mi delo na tem področju predstavlja velik izziv, otrokom pa prinaša veliko pozitivnega na področju zgodnjega učenja drugega oziroma tujega jezika.

Mateja Todorovski

OŠ Vransko – Tabor

E-naslov: mateja.todorovski@guest.arnes.si

Nekaj o sebi: Sem razredna učiteljica in učiteljica angleščine. Pri mojem delu mi je v veliko pomoč glasbena izobrazba, ki sem jo pridobila v sedmih letih obiskovanja glasbene šole. Vsa področja sem uspešno združila v inovacijskem projektu integriranega učenja angleščine

v prvem triletju, ki poteka na naši šoli. Na področju zgodnjega učenja tujih jezikov izvajam številne delavnice in predstavljam integrirani model poučevanja na seminarjih, organiziranih s strani Zavoda za šolstvo. Poseben interes pa imam za nadarjene učence in delo z njimi.

Justina Zupančič

OŠ Veliki Gaber

E-naslov: justina.zupancic@guest.arnes.si

Nekaj o sebi: Sem učiteljica razrednega pouka z nazivom svetovalka. Od leta 2000 sem bila večina časa aktivna članica projektne skupine JaLing pod vodstvom mag. Soče Fidler, sedaj pa delo nadaljujem v projektu ESS pod vodstvom mag. Katica Pevce Semec. Moja začetna vzpodbuda za te oblike približevanja tujih jezikov v nižje razrede je izhajala predvsem iz cilja spodbujati odprtosti in spoštovanje do različnih kultur in njihovih pripadnikov ter uzaveščati učence o različnih jezikih in drugačnih kulturah. Menim pa, da se lahko učenci v tujejezikovnih kopelih z dobro načrtovanimi dejavnostmi tudi učijo in dosežajo cilje pri vseh predmetih v prvem triletju.

Romana Zupančič

OŠ Rače

E-naslov: romana.zupancic@guest.arnes.si

Nekaj o sebi: Sem učiteljica nemščine in zgodovine in imam naziv mentorica. Na OŠ Rače sem zaposlena osem let. Poučujem nemščino od 1. do 9. razreda. Sprva sem v prvem triletju izvajala tečajno obliko tujega jezika, od leta 2008 pa izvajam projekt *Jezikovna kopel v prvi triadi*. Svoj način dela in metodo CLIL kot način poučevanja tujega jezika sem predstavila tudi drugim učiteljicam (na seminarjih in posvetih). Motivacija za nadaljnje delo so otroci in njihov odziv pri naših skupnih srečanjih.

